

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Ecclesiastică.

ANUL AL XIX-lea, No. 11.

FEVRUARIE

TABLA MATERIILOR

	Pag.
1. Acte Oficiale	678
2. Incercările de unire în timpul celui de al 2-lea regat Rom-Bulgar	682
3. Retipărirea Cărilor bis. române cu litere străbune	703
4. Omilie	717
5. Studiu Exegetico-biblic	728
6. Cronica Bisericii Ortodoxe Române	739
7. Dare de sêmă	750
8. Jubileul de 40 de ani al arhiepiscopiei Mitropolitului Serbiei D. D. Mihail	754
9. Bisericești	759
10. Donațiuni	761

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICESCI

1896

ACTE OFICIALE.

În «Biserica Ortodoxă» pe luna Decembrie, anul trecut, s'a publicat în traducere română în paralel cu originalul grecesc enciclica patriarhală și sinodală a sanctității sale Patriarhului Ecumenic de Constantinopol, Antim al VII, pe care Înaltul Prelat, șef al bisericii creștine ortodoxe de răsărit, împreună cu sinodul său metropolitan, a făcut-o ca răspuns la cele două enciclice ale sanctității sale Leon al XIII, actualul Papă al Romei, adresate, una către domnii și popoarele universului, cu ocaziunea Jubileului său episcopal, și alta către bisericile orientului, îndemnând ast-fel pe toată lumea creștină la unire cu Roma și la supunere către marele ei pontifice, Episcopul Romei, vicar și loc-țitor al Apostolului Petru și al lui Christos pe pământ.

Enciclica patriarhală în cestiune s'a comunicat Sântului nostru Sinod prin ministrul afacerilor străine; iar Sinodul nostru a luat hotărîrea d'a se traduce și publica, în revista sa oficială, «Biserica Ortodoxă», pentru a o cunoște întregul cler al santei noastre Biserici, și prin el toată suflarea creștină ortodoxă română.

Hotărîrea sântului nostru sinod a produs cea mai bună impresiune în lumea creștină ortodoxă greacă și mai ales în Biserica cea mare de Constantinopol.

Sanctitatea sa Patriarhul ecumenic cugeta chiar să roge pre I. P. S. nostru Mitropolit Primat, d'a mijloci la Sinodul Santei noastre Biserici, să se traducă și să se

publice și în limba română enciclica sa. Dar pre când era gata să facă acest demers, a primit numărul «Bisericeii Ortodoxe» pe Decembrie, în care enciclica sa se reproducea în traducere română.

Atunci Inaltul Prelat, n'a lipsit a'și exprima bucuria sa. Inalt Prea Sântitul nostru Mitropolit Primat a primit tot prin Ministerul afacerilor streine două epistole din partea sanctității sale Patriarchului, prin care acesta își arată mulțumirea sa, atât pentru hotărîrea sântului nostru Sinod, cât și pentru modul cum a fost primit și apropiat de sânta noastră biserică răspunsul său și cauza ortodoxiei.

În faptul acesta Inalta sa sanctitate Patriarchul a constatat iubirea și devoțiunea Bisericeii Române față de Biserica cea mare; și, pentru a cimeta și mai mult această legătură de dragoste a Bisericeilor omodoxe și surorii, sanctitatea sa, în epistolele în cestiune exprimă dorința ca enciclica sa să se dea în limba română și în broșuri a parte, și să se *împartă tuturilor Românilor, ca ast-fel să o pôta cunoste, nu numai români din Regat, dar și cei ce se află și în alte părți și vorbesc această limbă.*

Inalta Sa sanctitate Patriarchul trimițând pe lângă acele două epistole și un exemplar din cartea intitulată *Resumat al sântelor slujbe* (Σύνοψις ἱερῶν Ἀκολουθιῶν) exprimă dorința d'a i-se trimite textul român și modul de pronunțare al pericopei evangelice ce se citește în sânta și marea dî a Paștelor la vecernie spre a o intercala în nouă edițiunii a acelei cărți ce voește a face, ca ast-fel în acea dî solenelă, să se citescă în templul patriarchiei ecumenice și în limba română, ca limbă a unei biserice ortodoxe autocefale și surorii, acel text evanghelic.

Felicitând pe Inalta sa sanctitate Patriarchul pentru sentimentele de iubire de care este animat pentru sânta noastră Biserică și neamul nostru românesc ne bucurăm

de dragostea ce ne-o arată și dorim ca ea să existe și să fie d'apururea între Biserica Română și Biserica cea mare Patriarhală de Constantinopol.

Iată cele 2 epistole în cestiune și adresa D-lui Ministru al afacerilor streine prin care le înainteză I. P. S. Mitropolit Primat.

Adresa D-lui Ministru al afacerilor streine No. 23321/95 către I. P. S. Mitropolit Primat.

Inalt Prea Sfinte Părinte,

Aci alăturat am onórea, cu profund respect, a înainta Inalt Prea Sântiei Vóstre două scrisori ce Sântia Sa Patriarchul Constantinoplei a remis Ministrului nostru din acel oraș, spre a le transmite Inalt Prea Sântiei Vóstre.

Prin una din aceste scrisori Patriarchul rógă pe Inalt Prea Sântia Vóstră să bine voiască a orândui traducerea în limba română a enciclicei Bisericei de Răsărit, ca răspuns la enciclica Papei privitoare la unirea Bisericelor; prin a doua asemenea rógă să se facă traducerea în limba română a părții Evangheliei Sântului Ión citită în ziua de Paști.

Patriarchul ar dori să editeze din nou cartea bisericăscă a Patriarchatului intitulată: «Resumat al Sântelor Slujbe», introducând în publicațiunea ce'și propune a face, traducerea în limba noastră a părții ce arată.

Tot aci alăturat Inalt Prea Sântia Vóstră va găsi, deosebit de cele două scrisori mai sus pomenite, enciclica Patriarhală și o carte conținând Evangelia Sântului Ión.

Cu acest prilej vă rog Inalt Prea Sânta Părinte, să bine voiți a primi încredințarea înaltei venerațiunii și adêncului respect, cu care am onórea a fi

al Inalt Prea Sântiei Vóstre
prea supus fiú sufletesc

Ministrul Afacerilor Streine
(ss) D. STURDZA.

Ἄριθ. Πρωτ.
7036.

† Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώ-
τατε Μητροπολίτα Οὐγγρο-
Βλαχίας καὶ ἔξαρχε πάσης
Ῥουμανίας ἐν Χριστῷ τῷ
Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε
ἀδελφεῖ καὶ συλλειτουργεῖ τῆς ἡμῶν
Μετριότητος κύριε Γεννάδιε, τὴν
φίλην ἡμῖν Σεβασμιάν Αὐτῆς Πανι-
ερότητα καὶ Σεβασμιότητα ἀδελ-
φικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι
ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ καθ' ἡμας Ἀγιωτάτη Με-
γάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐρ-
μηνεύουσα βεβαίως τὸ ἐν τῇ ἀ-
μωμητῷ καὶ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν πίστει
ἐνιαῖον φρόνημα πασῶν τῶν ἀδελ-
φῶν ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων καὶ
Ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν, ἀπέ-
λυσε πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὰς περὶ
ἐνώτεως ἀπατηλὰς προτάσεις τῆς
Αὐτικῆς Ἐκκλησίας τὴν Πατριαρ-
χικὴν καὶ Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, ἧς
ἀντίτυπα διετέξαμεν ἵνα ἀποστα-
λῶσι καὶ τῇ λίαν περισπουδάστῳ
Σεβασμιᾷ Αὐτῆς Πανιερότητι καὶ
Σεβασμιότητι. Ἡ ἐν λόγῳ ἡμε-
τέρῃ Ἐγκύκλιος ἐνεκρίθη ἵνα ἐκ-
δοθῇ εἰς πολλὰς καὶ διυφόρους
γλώσσας πρὸς γνῶσιν τῶν τε δια-
φόρων ὀρθοδόξων λαῶν καὶ τῶν
ἑτεροδόξων ἐθνῶν τῶν ἀπανταχοῦ
τῆς ὑψηλίου. Ἐν ᾧ δὲ ἐσκεπτό-
μεθα ἐνεργῆσαι τὰ δεόντα καὶ
περὶ Ῥουμανικῆς μεταφράσεως,
ἀσμένως εἶδομεν ὅτι ἐδημοσιεύθη
τοιαύτη, κατ' ἐντὸς ἡν τῆς Ἀγιω-
τάτης Συνόδου τῆς ὀρθοδόξου ἀ-

MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE.

Traducere din limba Grécă

pentru conformitate

ss) interpret I. Hagiad.

Nr. Protoc.

7036.

† Prea Sfințite și Prea ve-
nerate Mitropolit al Ungro-
Vlachiei și Primat a totă
România, frate în Christos
Dumnezeu prea iubit și dorit
și conliturghisitor al Smereniei
nóstre, Domnule Ghenadie, pe-
prea Sfinția Vóstră iubită și
venerată de noi, îmbrățișând
frățesce în Domnul cu multă
plăcere o salutăm.

Prea Sfânta noastră mare bi-
serică a lui Christos interpre-
tând în adevăr opiniunea unică
în credința noastră ortodoxă și
fără de prihană a tuturilor bi-
sericelor surorî Orthodoxe A-
utocefale și Independente, a
emis ca răspuns la propunerile
înzeltătoare pentru unire ale bi-
sericeî Apusului, Enciclica Pa-
triarhicescă și Synodală, de pe
care am ordonat a se trimite
exemplare și Prea Sfinției Vós-
tre prea dorită și venerată
de noi.

Enciclica noastră în cestiune
s'a încuviințat a se publica în
multe și diferite limbi spre cu-
noștința diferitelor popóre or-
thodoxe și acelor eterodoxe de
pe fața pământului. Pe când
ne gândeam să facem cele de
cuviiință și relativ la traducerea
în limba Română, cu bucurie
am vedut că s'a publicat o-

δελφῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Ῥουμανίᾳ, ἐν τῷ ἐπισήμῳ Αὐτῆς δημοσιογραφικῷ ὄργανῳ. Ὅθεν προαγομέθα εὐχαριστῆσαι ἐπὶ τούτῳ διὰ τῆς Αὐτῆς Σεβασμιότητος τὴν Ἀγιωτάτην Σύνοδον, καὶ συνάμα παρακαλέσαι τὴν ἀδελφικὴν Αὐτῆς ἀγάπην ὅπως ἀποβλέπουσα εἰς τὴν θρησκευτικὴν ὠφέλειαν καὶ ἐποικοδόμησιν πάντων τῶν ἐν τε τῷ Βασιλείῳ τῆς Ῥουμανίας καὶ ἀλλαχοῦ τὴν Ῥουμανικὴν γλῶσσαν λαλούντων εὐσεβῶν χριστιανῶν, ἀναλάβῃ καλοκάγαθως τὴν φροντίδα τῆς ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἐκτυπώσεως τῆς Ἐγκυκλίου ταύτης πρὸς διάδοσιν πολλῶν ἀντιτύπων αὐτῆς ὅπου ἂν ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης ἐγκρίνη. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει προαγομέθα καὶ τούτο παρακαλέσαι, ἵνα ἀποστείλῃ δηλονότι ἡμῖν περὶ τὰ ἑκατὸν ἀντιτυπα, συνάμα δὲ δηλώσῃ ἡμῖν καὶ τὴν ὀλικὴν δαπάνην τῆς ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἐκτυπώσεως τοῦ ἔργου, διότι ἐπιθυμοῦμεν ὅπως αὕτη καταβληθῇ ἐκ τοῦ Πατριάρχικου παρ' ἡμῖν ταμείου. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐκτυπώσει τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου παρῆσαν σφάλματά τινα ἐν ταῖς παραπομπαῖς, ἀποστέλλομεν τῇ Αὐτῆς Σεβασμιότητι ἐν ἀντίτυπον περιέχον τὰς διορθώσεις, αἵτινες παρακαλοῦμεν ἵνα ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐν φυλλαδίῳ ἔκδοσιν τῆς Ῥουμανικῆς μεταφράσεως Ἐλπίζοντες ὅτι ἡ περιπόθητος ἡμῖν Αὐτῆς ἀγάπη προθυμηθήσεται προσδέξασθαι φιλαδέλφως τὴν αἴτησιν ἡμῶν διαπύρους Αὐτῇ ἐκ τῶν προτέρων ἐκφράζομεν εὐχαριστίας, καὶ μετὰ

atate traducere după ordinul Prea Sfântului Synod al bisericeî orthodoxe Surorî din România în ȋiarul seũ oficial. Decî venim sã mulțumim pentru acẽsta prin mijlocirea Prea Sfinției Vostre, Prea Sfintului Synod și tot odatã sã rugãm pe frãtesca Vostãrã Dragoste ca, avẽnd în vedere la folosul religios și la edificarea creștinilor evlavioși din Regatul României și a creștinilor din alte țeri carî vorbesc limba Romãnã, sã bine voiascã a lua sarcina pentru tipãrirea acestei Enciclice intr'o broșurã specialã și rãspãndirea în multe exemplare pe unde Prea Sfinția Vostãrã va gãsi de cuviință. În asemenea cas, venim a vã ruga sã ne trimiteți și nouẽ vre-o sutã de exemplare, și tot odatã sã ne faceți cunoscut și cheltuiala totalã a tipãrirei acestei lucrãri în broșurã separatã, fiind-cã dorim ca acẽstã cheltuialã sã se plãtescã din casa nãstrã Patriarhicescã. Și fiind-cã la tipãrirea textului Grecesc s'au strecurat cãte-va greșeli la notițe, trimitem Prea Sfinției Vostre un exemplar cu rectificãrile fãcute care, rugãm sã se ia în vedere la publicarea în broșurã a traducerei Romãnesci.

Sperãnd cã dragostea Vostãrã doritã de noi se va grãbi cu bună voință a primi cu dragoste frãtescã cererea nãstrã,

πόθου Αὐτὴν περιπτυσσόμενοι δια-
τελοῦμεν.

αωγε' Δεκεμβρίου ιγ'.

Τῆς λίαν ἡμῖν περισπουδάστου
σεβασμίας Αὐτῆς Πανιερότητος καὶ
Σεβασμιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
καὶ ὅλως πρόθυμος.

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος.

Ἄριθ. Πρωτ.
7037.

† Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώ-
τατε Μητροπολίτα Οὐγγρο-
Βλαχίας καὶ ἐξρχε πάσης
Ῥουμανίας, ἐν Χριστῷ τῷ
Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε
ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν
Μετριότητος κύριε Γεννάδιε, τὴν
φίλην ἡμῖν σεβασμίαν Αὐτῆς Παν-
ιερότητα καὶ Σεβασμιότητα ἀδελ-
φικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι
ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν. Ἐν
τῷ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικῷ τυπο-
γραφείῳ ἐκτυπωθήσεται προσεχῶς
εἰς δευτέραν ἐκδοσιν βιβλίον προσ-
ευχῆς ὑπὸ τὸν τίτλον. „Σύνοψις
ιερῶν Ἀκολουθιῶν“, ἧς ἡ πρώτη
ἐκδοσις ἐγένετο ἐν ἔτει αωγ". Ἐν
τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιέχεται καὶ
ἡ περικοπὴ τοῦ κατὰ Ἰωάννην
Εὐαγγελίου, ἡ ἀναγινωσκομένη ἐν
τῷ Ἑσπερινῷ τῆς ἀγίας καὶ με-
γάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, κατὰ
τι δὲ ἔθος ἐπικρατῆσαν παρ' ἡμῖν
ἡ περικοπὴ αὕτη ἀναγινώσχεται

Vă exprimăm dinainte mulțu-
mirii căldurōse și cu iubire îm-
brățișându-Vă rămānem.

1895 Decembrie 13

Al Prea Sfinției Vōstre iubită
și venerată de noi,
frate în Christos iubit și cu
totul devotat.

(ss) † Al Constantinoplei ANTIM

MINISTERUL AFACERILOR STRĒINE.

Traducere din limba Grécă
pentru contormitate interpret
(ss) I. Hagiad.

No. Protoc.
7037.

† Prea Sfințite și Prea Ve-
nerabile Mitropolit al Un-
gro-Vlahiei și Primat a tōtā
Romānia, frate în Christos
Dumneđeū, prea iubite și do-
rite și conliturghisitor al Sme-
reniei nōstre, Domnule Ghe-
nadie, pre Prea Sfinția Vōstră
iubită și venerată nouē, fră-
țește în Domnul îmbrățișând'o,
cu tōtā plăcerea o salutăm.
In Tipografia nōstră Patriar-
chicească se va tipări peste
puțin în ediția a doua o carte
de rugăciune sub titlul de «Pre-
scurtarea Sfințelor Slujbe» a
cărei ediție primă s'a făcut în
anul 1890. In acéstă carte se
cuprinde și fragmentul Sfintei
Evanghelii de la Ioan, cel citit
în vecernia Sfintei și Marei
Duminici a Pascelor; după un
obiceiū în vigōre la noi, acest

τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν διαφόροις γλώσσαις πρὸς ἐνδειξιν τῆς Ὀρθοσκευτικῆς ἐνότητος πάντων τῶν ὀρθοδόξων. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου ἔνεκεν ἀμελείας τῶν ἀρμοδιῶν ὑπαλλήλων παρελείφθη ἢ εἰς τὴν Ῥουμανικὴν γλῶσσαν μεταφράσις καὶ ἐκτύπωσις τῆς εὐαγγελικῆς ταύτης περικοπῆς, ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει ἐπαορθωθῆ ἢ ἔλλειψις. Ἐν τούτοις, τοῦ ἡμετέρου τυπογραφείου στερουμένου τυπογραφικῶν στοιχείων Ῥουμανικῶν, ἢ ἐκτύπωσις καθίσταται δυσχερῆς. Διὰ τοῦτο ἐγνώμεν ἵνα προσφύγωμεν εἰς τὴν καλοκῆραθον σύμπραξιν τῆς Ἑμετέρας λῆαν ἡμῖν περιποθῆτο Πανιερότητος καὶ Σεβασμιότητος, καὶ παρσκαλέσωμεν Αὐτὴν ὅπως εὐαρεστηθῆ διατάξαι τὰ δέοντα ἵνα ἢ εἰς Ῥουμανικὴν γλῶσσαν μεταφράσις τῆς περικοπῆς ἐκείνης τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου στοιχειοθετηθῆ ἐν τινι τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑκκλησιαστικῶν ἢ Κυβερνητικῶν τυπογραφείων κατὰ τὸ σχῆμα τῆς Συνόψεως ἡμῶν, ἢ δὲ πλάξ τῶν στοιχείων ἀποσταλῆ ἡμῖν ἀσφελῶς ἵνα συνενουμένη μετὰ τῶν λοιπῶν πλாகῶν τοῦ ἡμετέρου τυπογραφείου ἐκτυπῶθῆ ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ κειμένου. Ταύτοχρόνως ἀποστέλλομεν τῇ Αὐτῆς γερασμίᾳ Πανιερότητι καὶ Σεβασμιότητι ἐν ἀντίτυπον τῆς ἱερᾶς ταύτης Συνόψεως, ἐν ἣ σημειοῦται ἢ ἐν σελίσιν 710 καὶ 711 περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου μετὰ τῶν ἐκφωνήσεων. Ἐπὶ τῇ χάριτι ταύτῃ πολλὰς ἐκ τῶν προτέρων εὐχαριστίας Αὐτῇ ἀνομολογοῦντες καὶ ἀ-

fragment se citește în acea și în diferite limbi spre dovada unirei religioase a tuturor creștinilor ortodocși. Și fiind-că, în edițiunea primă a cărței, din neglijența slujbașilor respectivi s'a trecut din vedere traducerea și tipărirea în limba Română a acestui fragment Evangelic, Noi dorim, ca la noua edițiune să se reparațe această lipsă. Dar, fiind-că tipografia noastră nu posedă litere tipografice Române, imprimarea devine anevoiosă. De aceea am creșut de cuviință, să recurgem la concursul bine-voitor al Prea Sfinției dorite și venerate noue și S'o rugăm ca să bine-voiască a dispune cele de cuviință, ca traducerea în limba Română a acelu fragment din Evanghelia de la Evangelistul Ioan să se compună într'una din tipografiile bisericesci ale Statului din Bucuresci, după formatul Prescurtărei noastre, iar tabla de litere să ni să trimită recomandat, pentru ca împreună cu cele-l-alte table ale tipografiei noastre să se imprime la ordinea textului.

În același timp trimitem Prea Sfinției Vostre venerată de noi un exemplar din această Sfântă Prescurtare în care se noteză fragmentul Evangelic în paginile 710 și 711 împreună cu rugăciunile.

Pentru această bunătate, trimitem anticipat mulțămiri-

δελφικῶς Αὐτὴν περιπτυσσόμενοι,
διατελοῦμεν.

αωγε' Δεκεμβρίου ιγ'

Τῆς λῖαν ἡμῖν περισπουδάστου
σεβασμίας Αὐτῆς Πανιερότητος καὶ
Σεβασμιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος.

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθιμος.

nóstre depline și imbrățișând
pe Prea Sfinția Vóstră frățesce,
rămânem

1895 Decembrie 13.

Al Prea Sfinției Vóstre iubită
și venerată de noi frate
în Christos iubit și cu totul
devotat

(ss † Al Constantinoplei ANTIM.

Cu aceste epistole stă în forțe strânsă legătură și următoarea epistolă a Sanctității Séle Patriarchului adresată D-lui Dragomir Demetrescu, membru în comitetul redactor și traducătorul enciclicei patriarhale și sinodale în limba română.

Îată acéstă epistolă patriarchală:

Ἀριθ. Πρωτ.
7083.

† Ἀνθιμος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἐλλογιμώτατε κύριε Δραγομῆρε Δημητρέσκο, Καθηγητὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βουκουρεστίου, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἶη τῇ αὐτῆς Ἐλλογιμότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἀσμένως πάνυ ἐχομισάμεθα τὴν φιλόφρονά ἐπιστολήν τῆς λῖαν ἡμῖν περισπουδάστου αὐτῆς Ἐλλογιμότητος, μεγάλως ἐκτιμήσαντες καὶ ἐπαινέσαντες τὴν προνοία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥουμκνίας γενομένην καὶ δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἐλλογιμότητος ἐν τῷ ἐπισήμῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥου-

Nr. Protoc.
7083.

Traducere din limba Grécă

† Antim cu mila lui Dumnezeu, Archiepiscop al Constantinopolului, noua Romă și Patriarch ecumenic.

† Prea erudite Domnule Dragomir Demetrescu, profesor de istoria bisericească la Universitatea din București, fiu iubit în Domnul al Smereniei noastre, har și pace de la Dumnezeu să fie cu erudițiunea Ta. — Am primit cu bucurie mare amabila vóstră epistolă prea eruditule și prea iubit al nostru, estimând și lăudând forțe mult traducerea enciclicei noastre patriarhale și sinodale, făcută de erudițiunea vóstră, după hotărârea sântului Sinod al Bisericei Române și publicată în revista

μανίας περιοδικῶ μετάρρασιν τῆς ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, περὶ ἧς γράφομεν καὶ τῇ Αὐτοῦ Πανιερότητι καὶ Σεβασμιότητι τῶ ἀγαπητῶ ἐν Χριστῶ ἀδελφῶ Μητροπολίτῃ Οὐγγρο-Βλαχίας κυρίῳ Γενναδίῳ ὅπως, εἰ δυνατόν, ἐκδοθῆ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ πρὸς θρησκευτικὴν ὠφέλειαν καὶ ἐποικοδόμησιν τῶν ἐν τε τῶ βασιλείῳ τῆς Ῥουμανίας καὶ ἀλλαχοῦ τὴν Ῥουμανικὴν γλώσσαν λαλούντων. Τὰς εὐχαριστίας οὖν ἡμῶν σὺν ταῖς εὐχαῖς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ὠφελιμωτάτῃ ταύτῃ πράξει ἐκφράζοντες, ἰδιαιτέρως εὐχριστοῦμεν καὶ ἐπὶ τῇ αὐτοπροαιρέτῳ καὶ φιλόφρονι ὑπ' αὐτῆς καταχωρίσει ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι βιογραφίας τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς φωτογραφίας αὐτῆς, ἣν ἀείποτε διὰ πολλῆς ἔχομεν τιμῆς καὶ ὑπολήψεως. Εὐχριστοῦντες τέλος καὶ διὰ τὴν ἀποφασισθεῖσαν τακτικὴν πρὸς ἡμᾶς ἀποστολὴν τῆς ὑπ' αὐτῆς συντασσομένης περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφημερίδος, ἐπιδαφιλεύομεν αὐτῇ τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, ἐξαιτούμενοι ἐπ' αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος.

αὐμα' Δεκεμβρίου ιε'.

† Ἄνθιμος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῶ τῶ Θεῶ διάπυρος εὐχέτης.

oficială a Bisericei Române, despre care scriem și Prea Sfințitului și Venerabilului iubit frate al nostru în Christos, Domnului Ghenadie, Mitropolit al Ungro-Vlachiei, ca, dacă este posibil, să se edea și în broșură o parte, pentru folosirea și edificarea religioasă atât a celor din Regatul României, cât și a acelora ce sunt prin alte locuri și vorbesc limba română. Exprimând deci mulțumirile noastre împreună cu bine-cuvîntările mamei noastre Biserici pentru această faptă folositoare, în deosebi mulțumim de amabilitatea și buna voință ce ați avut d'a publica în aceeași revistă biografia Smereniei noastre și pentru trimiterea fotografiei vóstre, pe care tot-d'auna vă avem în multă onoare și stimă. — Mulțumind în fine și de hotărîrea de a ni se trimite regulat revista amintită la a căreia redacțiune luați parte, vă trimitem din inimă urări de bine și binecuvîntări părintești invocând asupra vóstră harul lui Dumnezeu și nemărginita sa misericordie.

1895 Decembrie 15

(ss) † *Antim al Constantinopolului, călduros rugător în Christos Dumnezeu.*

D.

Încercările de unire făcute de Biserica catolică pe vremea celui de al doilea Regat Româno-Bulgar.

Am arătat în numărul precedent al acestei reviste ¹⁾ încercările de unire făcute pe vremea primului regat Româno-Bulgar și slabele succese pe care le-a avut Biserica romană în această privință. Am spus asemenea cum frații Petru și A-an fundeză al doilea regat Româno-Bulgar precum și reînceperea tratativelor de unire în timpul domniei lui Ioniță. Acum merg mai departe în dezvoltarea acestui studiu propus.

Pentru un moment imperatorul Ioniță trebuia să se mulțumescă cu micul succes ce l avusese, adică cu recunoșcerea arhiepiscopului Vasile de Primat al statului său și să nădăjduescă, că și cele-l-alte dorințe ardătore ale lui vor fi satisfăcute.

Documentul iscălit de dânsul, prin care recunoșcea unirea cu Biserica Romei, îl încredințază capelanului Ión, ca să l ducă Papei și odată cu acesta capelanul mai ducea Papei și alte trei epistole: una a arhiepiscopului Vasile, a doua din partea episcopilor de aici și a treia era a imperatorului.

¹⁾ Vezi Biserica Ortodoxă No. 9 din 1 Decembrie 1895.

Arhiepiscopul Vasile arată Papei cum a voit să vie la Roma și a fost oprit de Greci și mai în urmă primind o scrisoare din partea imperatorului Ioniță, în care îi spunea, că a sosit trimesul papal, s'a înapoiat în patrie. Arată mai departe că delegatul papal îi a dat scrisorile, pe care îi le-a trimes el, Papa și împreună cu pompa cuvenită a primit și *Paliul* în ziua de 8 Septembrie. Cu această ocaziune arhiepiscopul Vasile mai cere de la Papă, ca să îl învețe a face Sf. Mir, ca ast-fel să nu mai aibă nevoie a'l cere de la Grecii, cari îl urăsc ¹⁾. Chiar și din această cerere a Arhiepiscopului reese tendința lui, ca Biserica Româno-Bulgară să devină autocefală, căci numai Bisericile autocefale aveaă dreptul de a sfinți Mirul; vom vedea mai la urmă, că acest drept îi se acordă. Mitropoliții și Episcopii cari prin o epistolă a parte, cer Paliul de la papa Inocentiu III sunt următorii: Anastasie Mitropolitul din Beleshudu, Sava Mitropolitul din Prestarn, Marin episcopul din Scopia, Avram din Prisdianu, Ciric din Niș și Clemente din Vidin. Deci Mitropoliții împreună cu Episcopii Româno-Bulgari nu erau contrarii acestei uniri cu Biserica Romei, ci din contră o admiteau și ca probă e această epistolă a lor.

Imperatorul Ioniță în epistola sa se plânge Papei, că în mai multe rânduri a trimes omeni de al săi la dânsul, dar n'au putut sosi, fiind împiedicați de dușmanii imperiului; între cei trimesi, spune el că a fost și arhiepiscopul Vasile, acum Primat al statului său. Iși exprimă bucuria ce a simțit-o la venirea legatului papal și de cele ce acesta a orânduit aici. Insistă pe lângă Papă, ca să îl îndeplinescă în totul dorința lui și să trimetă Arhiepiscopului toiagul

¹⁾ Sanctum crisma non habemus, imo a Grecis receperamus: sed de cetero nos tamquam et vos Greci exosos habent. Et sciatis, domine mi, quoniam hec omnia in sanctitate tua remanserunt, quod debeat in omnibus dispensare, et de sancto crismate nos doceas, qualiter gentem baptizare debeamus, et ne remaneat gens absque crismate sancto, et erit peccatum. Hurmuzache. Documente vol. I, pag. 28.

pastoral, făcându-l *Patriarch*, care rang să se moștenescă și de succesori acestuia. Pentru ca Papa să nu socotescă, că acordând Bisericii Româno-Bulgare autocefalia, acesta se va rupe de cea catolică, Ioniță aduce ca motiv, în sprijinirea cererii sale, depărtarea cea mare la care se află Biserica Romei și resbóele ce des se întâmplă în aceste părți, cari pot împiedica ca, la mórtea fie-cărui Patriarch, Româno-Bulgarii să se adreseze tot la Roma pentru a li se sfinți un altul. Spre a fi înlăturate tóte aceste greutăți Ioniță cere ca Papa să acorde Bisericii din Târnova dreptul de a alege și sfinți pe Patriarch ¹⁾. Pe baza aceluiași considerațiuni, pe care le arătase arhiepiscopul Vasile, cere și el ca Bisericii din Târnova să'i acorde dreptul de a sfinți *Mirul* necesar pentru botez. Nu uită nici de astă dată, ca să amintescă Papei de a trimete pe un Cardinal, care să'l încoroneze.

Din cele scrise către Papă de Arhiepiscopul Vasile, de Mitropoliți, Episcopi și de imperatorul Ioniță, se vede lămurit, că unirea era stabilită și recunoscută de toți. Tot ceea ce ceruse și voise Papa de la Ioniță și Biserica Româno-Bulgară 'i se acordase, acesta îl convinge și pe dânsul și de aceea socotind, că acum a pus piciorul mai solid ca predecesorii săi în regatul Româno-Bulgar, îndeplinește în totul cererile imperatorului Ioniță. Trimesul acestuia către Papa, care a însoțit și pe capelanul Ión, a fost episcopul Brandizuberului Vlasie.

¹ Hurmuzache. Documente vol. I, pag. 30. Et rogo et deprecor magnam sanctitatem tuam ut compleat desiderium imperii mei et mittat virgam pastorem ad congregandas oves, et cetera, que patriarcha consuevit habere, et faciat presentem primatem patriarcham in sancta et magna ecclesia Trinove prime civitatis totius Bulgarie, et habeat ecclesia ipsa etiam post mortem istius patriarche patriarcham in perpetuum ex precepto sanctitatis tue: et quoniam grave esset propter longitudinem vie et guerram hominum in obitu cuiuslibet patriarche recurrere ad ecclesiam Romanam, concedatur ecclesie Trinove, ut sibi possit eligere et consecrare patriarcham, ne ex eius absentia terra illa sine benedictione remaneat et tua consecratio imperfecta, et redundet peccatum in sanctitatem tuam.

Delegatul papal sosind la Roma încunoșcință pe Papă de modul satisfăcător cum își îndeplinesc misiunea sa. Episcopul Vlasie al Brandizuberului se vede că era un diplomat iscusit, căci contribui mult în a convinge pe Papă ca să îndeplinescă dorințele suveranului său. Papa atunci răspunde lui Ioniță, că a trimes pe cardinalul dintre presbiteri, Leo di Santa Cruce, care să'l ungă, să'i dea sceptru regal și să'l incoroneze de rege, nu însă de imperator cum dorea Ioniță; același lucru răspunde și Mitropoliților și Episcopilor ¹⁾. Cardinalul Leo plécă de la Roma la începutul anului 1204, luând cu sine și bula papală, cu data de 25 Februarie 1204, prin care Papa întărea pe Ioniță de rege al Româno-Bulgarilor și imputernicea pe Cardinal, ca să'l încoroneze în numele său.

În drumul său către Târnova cardinalul Leo a fost prins de Emeric, regele Ungariei și acesta nu'i a permis a merge mai departe. Causa pentru care Emeric oprește pe Cardinal e cestiunea granițelor între statul lui Ioniță și acela al Ungariei. În luptele sale cu Bizantinii Ioniță ocupase cinci provincii din Serbia, asupra cărora avea pretențiune și regele Ungurilor. Acesta creșdând, că acum e momentul bine venit de a constrânge pe Ioniță să'i cedeze acele provincii, oprește pe delegatul papal ca să trecă în statul Româno Bulgar.

Deja din epistola trimésă cu episcopul Vlasie al Brandizuberului, imperatorul Ioniță îi făcuse cunoscut Papei căta ce esista între el și regele Emeric pentru cele cinci episcopii de la graniță și îl rugase, ca să hotărască cum va crede că este drept ²⁾. Papa Inocentiu III aflând de arestarea legatului său, scrie regelui Emeric, în luna Octombrie 1204, făcându-i observațiuni aspre și cerându-i, ca să dea libertate trimesului său ³⁾. Regele Ungariei, te-

¹ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 33, 34.

² Idem, vol. I, pag. 31.

³ Idem, vol. I, pag. 40.

mându-se de răsbunarea Papei, acordase libertatea delegatului papal și episcopului Vlasie, care era cu el, deja mai înainte de a primi epistola, pe care 'i o trimete Papa. De astă dată el răspunde Papei, aruncând vina pe Ioniță și făcându-l răspunător de toate cele întâmplate. Papa însă în a doua epistolă pe care o trimete ca răspuns regelui Emeric, care de astă dată căutase să'și ajungă scopul pe căi diplomatice, îi arată că va stărui pe lângă regele Ioniță să'și se dea satisfacție la toate pretențiunile sale fără îndoială dacă se va constata că vor fi drepte. Din răspunsul Papei mai reese, că regele ungar se opusese la încoronarea și recunoșcerea de rege a lui Ioniță, iar Papa îi răspunde, documentându-i în mod istoric și probându-i, că acesta este un drept ce 'i se cuvenea. Emeric pretinsese, că statul lui Ioniță e compus din bucăți răpite de la unul și de la altul, Papa însă îi arată, că acesta este injust, de ôre-ce scaunul apostolic deja din secolii trecuți a încoronat de regi pe Petru, Samoil și alți succesori ai acestora. Mai în urmă însă țara acesta a cădut sub autoritatea Grecilor, iar frații Petru și Asan, descendenți din viața foștilor regi au recucerit țara părinților lor, învingând principii mari și nenumărate popóre. Pentru ca să'l îmbuneze și pe Emeric, Papa adaogă, că nu voeșce prin acesta să' dică, că o parte din țară Ioniță nu a cuprins'o cu puterea, făcând alusiune la pretențiunile Regelui ungar și întăreșce în mod hotărât, că partea cea mai mare a țerei sale a recucerit'o, având drept părintesc asupra ei. Așa dar Papa probéză, că îl încoronéză de rege nu peste vre-o țară străină, ci peste a sa proprie, după cum a făcut și cei-l-alți predecesori ai săi. Mai departe spune, că el, Papa, voeșce ca Ioniță să restituie țara ce o ține pe nedrept, dar același lucru reciproc să' se facă și acestuia de ôre-ce chiar Ioniță 'l a rugat să facă dreptate între el și Emeric ¹⁾. Din această memorabilă epistolă

¹⁾ Hurmuzache. Documente vol. I, pag. 43 44. Ad tertium capitulum taliter respondemus: quoniam etsi scripseris, quod prefatus Ian-

a Papei reese, că el recunoșcea dreptatea cauzei române și se convinsese îndeajuns, că Ioniță, în virtutea drepturilor ce le avea din strămoși, merita să fie încoronat cu coróna regală, iar statul lui să fie recunoscut între celelalte state europene.

În ziua de 15 Septembrie 1204 ¹⁾ sosește cardinalul Leon, delegatul papal, la Târnova, aducând cu dânsul bula papală, care avea următorul conținut: „Lui Calo-Ión ilustrului rege al Bulgarilor și Valachilor și succesorilor lui ce'i vor succede în perpetuitate atât în regat, cât și în devoțiune către scaunul apostolic..... trimetem ție sceptru regal și diademă regală, pe care să ți-o pue ca și cu mâlnele noastre (se sub înțelege aici cardinalul Leon), primind de la tine jurământul ca cautiune, că vei rămâne devotat și supus succesorilor noștri și Bisericei romane și vei conserva în supunere și devotiune către scaunul apostolic toate țerile și națiunile supuse împărăției tale. În ceea ce pri-

nitius nullius terre de jure sit dominus, licet aliquam partem tui et aliam alterius regni ad tempus detineat occupatam, unde miraris, quod tam manifestum inimicum tuum, te inconsulto, tam subito in Regem proposuerimus coronare, secus est tamen ex aliqua parte, ut salva tui pace loquamur, cum super hoc non plene noveris veritatem. Nam antiquitus in Bulgaria multi reges successive fuerunt auctoritate apostolica coronati, sicut Petrus et Samuel, et alii nonnulli post illos; nam et ad predicationem sancte memorie Nicolai pape, predecessoris nostri, Rex Bulgarorum, ad quorum consulta sepiissime respondebat, cum toto regno sibi commisso meruit baptizari: sed tandem prevalentibus Grecis, Bulgari perdidierunt regiam dignitatem, quinimmo compulsi sunt gravi sub iugo Constantinopolitano servire, donec novissime duo fratres, Petrus videlicet et Iannitius, de priorum regum prosapia descendentes, terram patrum suorum non tam occupare, quam recuperare ceperunt, ita quod una die de magnis principibus et innumeris populis mirabilem sunt victoriam consecuti. Non ergo negamus, quin forsitan aliquam partem terre violenter invaserint, sed constanter asserimus, quod plurimam terre partem de iure recuperavere paterno. Unde nos eum non super alienam terram, sed super propriam ad instar predecessorum nostrorum regem intendimus coronare, volentes ut et ipse terram restituat iniuste detentam, et terra iniuste detenta restituatur eidem, cum ipse postulaverit hoc a nobis, ut de terris invasis faciamus inter te et ipsum utrique parti iustitiam exhiberi.

¹⁾ Hurmuzache. Documente, vol. I, pag. 49.

veșce cererea venerabilului fratelui nostru episcopului Vlasie al Blandizuberului, pe care 'l ai trimes la scaunul apostolic îți concedem ție voe liberă să bați monedă publică în regatul tău însemnată cu caracterul tău.

„Cinstitului fratelui nostru Archiepiscopului Târnovei încă îi dăm privilegiul de primăție în toate țările în care împărătești, care împreună cu următorii săi, cu următorii tăi de aici înainte, luând asemenea jurământ de la ei, cu puterea scaunului apostolicesc, să'i încoroneze și în țara ta să aibă putere de primăție și lor să fie supuși Mitropoliții din Bulgaria și din Valachia și după canóne să dea cinstea care se cuvine unui Primat“ ¹⁾.

Din o altă epistolă a Papei către regele Ioniță se vede că el îi trimete și stég, de care să se foloséscă în resbóele ce va avea ²⁾.

Odată cu bula citată mai sus cardinalul Leon aduce și arhiepiscopului Vasile o bulă cu următorul conținut: „Archiepiscopului din Trinov, Primatul Bulgarilor și al Vlachiilor și următorilor lui, celor după canóne puși, cari vor fi sub ascultarea scaunului apostolicesc de pururea. Pre tine încă te punem Primat în împărăția Bulgarilor și a Vlachiilor și Bisericii Trinovului, prin privilegiul acesta, îți dăm putere de primăție, rânduind, ca tu și următorii tăi, cari îți vor urma în ascultare de Biserica Romei, să întreceti cu vîlfa primăției pre ceilalți Mitropoliți ai Bulgariei și ai Valachiei și ei ție și următorilor tăi să vă dea cinste, care după canóne să cuvine Primaților. *Despre acesta încă vrînd a înștiința pe frația ta, că la noi aceste două nume primat și patriarh, tocmai una însemnéza, fiind-că patriarhii și primatiți tot o formă sînt, măcar că numele li se osibeșce.*

„Tot prin privilegiul acesta dăm libertate ție și prin

¹⁾ Șineai. Cronica Românilor, tom. I, pag. 380; Archim. Euăcenu. Creștinismul în Dacia, pag. 167.

²⁾ Hurn uzache. Documente. vol. I, pag. 38.

tine următorilor tăi, ca de aici înainte să ungeți, binecuvântați pre craii Bulgarilor și ai Valachilor.

„Iar murind tu, carele acum ești Primatul Bisericeii mitropolitane, altul prin vre-o înșelăciune acolo să nu se pue, fără numai care va fi după canone ales la scaunul acela, cum este obiceiul. Iar cel ales prin mitropolit și prin episcopii de sub el, când vor putea fi de față, să se sfințescă episcop. Iar cel sfințit, să trimetă solii săi la scaunul apostolicesc pentru mantia, care se va da de pe trupul fericitului Petru, adică pentru semnul deplinirei dirigătoriei arhieresci, întru a căruî îmbrăcare va pune jurământul acela nouă, următorilor noștri și Bisericeii Romei, carele ni'l pun nouă și alți primați și mitropoliți după obiceiul cel deobște și tu încă ni'l ai pus, când ai îmbrăcat mantia. Forma jurământului acestuia spre pomenire de pururea o trimetem însemnată în bula noastră și acesta însemnând într'ansa, ca încoronând pe vre-unul dintre următorii numitului crai, prescrisul jurământ tot-déuna să'l poștiți de la dânsul.

„Iar murind vre-unul dintre Mitropoliți ție dia cădița primăției supuși, vei întări alegerea canonicescă de persoană vrednică făcută și pe persoană cea alésă o vei sfinți episcop. Iar pentru mantie vei trimete la scaunul apostolicesc pe solii tăi cu solii Bisericeii, peste care este Mitropolitul și noi bucuroși îți vom trimete mantia, ca să îmbraci cu dânsa pe Mitropolit după forma care o vei lua cu bula noastră; ci întâmplându-se ca să fie și solul nostru de față, aceia o vei face împreună cu dânsul.

„Îți dăm și la aceia libertate, ca să se pôta sfinți hrismă și oleu, pentru cei chemați și cei bolnavi, în tot anul în cina Domnului, așa în Biserica Bulgariet, ca și în Biserica Vlachiei, după obiceiul Bisericeii Romei, ca de câte ori va fi op, cei de botezat să'i boteze și cei de miruit să se miruască prin episcopii locurilor și nici sfințirea episcopilor, nici hirotonirea preoților sau să se împiedice cu totul, saii să se lase măi îndelung. Căci măcar că la

voi până acum preoții în hirotonirea sa și episcopii în sfințirea sa nu s'au uns, totuși voim ca de aici înainte (nu atât ritul nostru, cât poruncii Dumnezeușei urmând; prin care se poruncește în lege, ca arhieriei și preoții să se ungă) mâinele acelora, cari se hirotonesc preoți și mâinele și capul acelora cari se sfințesc episcopi să se ungă.

„Afară de acesta frăției tale dăm libertate să se porțe cruce, adică semnul patimei Domnului, înaintea ta prin totă Bulgaria și Vlahia“ ¹⁾.

Ast-fel Papa prin aceste două bule îndeplinește dorințele lui Ioniță.

În ziua de 7 Noembrie 1204 arhiepiscopul Vasile a fost proclamat și uns de Primat al Regatului Româno-Bulgar, iar a doua zi, 8 Noembrie același an, a fost încoronat cu cea mai mare solemnitate și uns de rege Ioniță, dându-i-se în mână și sceptrul puterii. Ioniță își ajunsese idealul său dorit; el și succesorii săi erau recunoscuți de capul creștinătății occidentale și dinastia sa făcea acum parte din marile dinastii ale Europei. Tote capetele încoronate trebuiau să-l recunoscă, căci privilegiul papal de a acorda corónă și sceptru era până acum neatins. Ast-fel regele Ioniță, acest geniu militar și politic al românismului, ridică nemul său din uitarea și îndiferența în care căzuse, fundează un stat puternic prin bravura sa și a poporului român, ajunge să fie egal în rang cu dinastiile cele vechi europene și să facă din timpul domniei sale una din epocile cele mai glorioase ale poporului român de peste Balcani. Din procedarea sa față de papa Inocentiu III reese diplomația, pe care o posedă în cel mai înalt grad. Corónă pe care Papa 'i o dă, în schimbul unirei cu Biserica Romei și a recunoșterii supremației papale, nu'l face să ceeze nimic din dogmele credinței strămoșești. Unirea era numai de formă, căci de fapt Biserica regatului se conducea, ca

¹⁾ Șineai. Cronica Românilor, Tom. I, pag. 381 382.

și mai înainte, de Episcopii proprii, având în cap pe Archiepiscopul de Târnova, căruia Papa îi acordase titlul de Primat și drepturile care s'au vădit mai sus în bula papală. Succesul prin urmare nu se poate atribui Papei, ci regelui Ioniță, căci conduse-se firele diplomatice cu cea mai mare dibăcie.

Acastă unire Papa o trambitează în toate părțile. El scrie o epistolă prelaților din Ungaria și alți Mitropoliților și Episcopilor din Serbia, anunțându-le succesul său și bucuria cea mare ce o simte pentru acésta ¹⁾.

Bunele relațiuni dintre papa Inocențiu III și regele Ioniță nu duréză multă vreme. Starea de neliniște în care se găsea imperiul bizantin, provocă acésta. Cruciații din a IV expedițiune în cap cu Balduin de Flandra, Bonifaciu de Montferrat și dogele Dandolo atrași de turburările din acest imperiū se amestecă în luptele civile de aici și ajung stăpâni pe Constantinople, fundând imperiul latin (1204—61) și proclamând de imperator pe Balduin. Ioniță se adresează către Balduin oferindu-i serviciile sale, iar acesta îi le respinge, răspunzându-i în modul cel mai arogant și rănindu-i demnitatea sa de rege. Acest răspuns ofensător nu putea să nu nască în inima răsboinicului rege Româno-Bulgar setea de răsbunare. El primește alianța cu Grecii, vine în ajutorul lor contra Latinilor, cari înconjuraseră Adrianopole și prin bravura sa și a armatei sale îi învinge, despresoră Adrianopolul și prinde chiar prizonier pe imperatorul Balduin (15 Aprilie 1205) ²⁾. În acest an, luna Iunie, intervine către Papă Enric fratele lui Balduin și docoțitorul lui, cerând de la dânsul ca să trimetă delegați în Italia, Francia, Germania și cele-l-alte țări ale Occidentului, ca să le vie ajutóre, de care, fără îndoială, aveaū mare necesitate; tot în acésta epistolă el anunță pe Papă, că Balduin se află prizonier în mâtnel lui Ioniță ³⁾. Atunci

¹⁾ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 36—37.

²⁾ Șineai. Cronica Românilor. Tom. I, pag. 388; Hurmuzache. Fragmente, pag. 75.

³⁾ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 51.

Papa se grăbește a scri regelui Ioniță, făcându-î cunoscut, că o armată puternică din părțile Occidentului a plecat spre Grecia și pentru ca să nu fie atacat de acesta și chiar de Unguri, îl sfătuește să facă pace cu Latini și să pue în libertate pe imperatorul Balduin ¹). De aceste sfaturi ale Papei nu voește să se folosescă Ioniță, căci el nu acordă libertatea lui Balduin și acesta móre în închisóre. Din această cauză relațiunile între Papă și Regele Româno-Bulgar încep a se răci. Ioniță chiar devine nepoliticos către un delegat papal trimis la curtea sa și din această cauză Papa îi face imputări, în o epistolă trimisă în Iunie 1207, invitându-l din nou să facă pace cu Latini și a nume cu Enric noul imperator la Constantinopole ²). Mórtea însă răpește pe regele Ioniță în temeiul activității sale (1207). El stabilise regatul pe temelii solide totuși un mic război civil se produse, până când se urcă pe tron Ión II Asan nepotul lui Ioniță.

Pe vremea lui Ión II Asan și pe când se afla ca Primat al Bisericei Româno-Bulgare Ioachim I, unirea cu Biserica Romei s'a sfârșimat pe deplin. De astă-dată Primatului 'i s'a încuviințat rangul de *Patriarh* și autonomia Bisericei și acesta de către Biserica Ortodoxă, după cum o mărturisește și cronicarul Gheorghe Acropolitul.

Din o sorginte Româno-Bulgară se vede, că imperatorul Ión Duca Batatze voind să între în relațiuni de rudenie cu Ión II Asan, acesta 'i ar fi pus ca condițiune autonomia Bisericei sale și rangul de patriarh pentru Primatul din Târnova. Imperatorul atunci a intervenit pe lângă Patriarhii din Ierusalim, Antiochia și Alexandria și a obținut consimțământul lor în această privință. Indată după acesta s'a ținut un sinod mare la Lampsac în care Patriarhul de Constantinopole, German, împreună cu toți Arhiepiscopii adunați la Sinod, au proclamat cu solemnitate de-

¹ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 54.

² Idem, pag. 55.

Patriarch pe Ióchim arhiepiscopul Târnovei ¹⁾ (1234). Pe vremea acésta Ioan II Asan ajunsese a fi cel mai însemnat rege din aceste părți. Cu puterea armatelor sale își asigurase un stat mult mai întins de cât regele Ioniță și prin dreptatea sa devenise stimat și de dușmanii săi. Imperatorul Ión Duca Batatze, cunoscând sprijinul pe care acesta 'i l'ar putea da contra Latinilor, intră în legături de rudenie cu dânsul, căsătorind pe fiul său Teodor Lascaris cu Iléna fíca acestuia și de acea, pentru ca să capete și mai mult simpatia și bună-voința Regelui Româno-Bulgar, îi încuviințează Patriarchatul și autonomia pentru Biserica lui ²⁾. Ast-fel împrejurările politice sileșce pe Greci să caute sprijinul Românilor, făcându-le toate concesie pe care aceștia le cereau.

În timpul acesta se afla ca Imperator la Constantino-pole Balduin II de la care nu se putea aștepta mult, căci era incapabil. Ión Duca Batatze, deștept ca om politic și capabil ca imperator, profită de slăbiciunea imperiului latin ca să și întindă cuceririle sale și nu cruță nici chiar pe aliatul său Ión II Asan, răpindu-i mai multe posesiuni din Tracia. Acesta rupse atunci orî-ce relațiuni cu Batatze, luă chiar pe fíca sa înapoi, intră în alianță cu Latini, luptând împreună cu ei contra Romeilor (Grecilor). Atunci, când el vedu că Batatze e umilit pe deplin, își schimbă érași purtarea și reînoeșce bunele relațiuni cu Imperatorul grec, fără însă să se strice cu Latini. În acésta pozițiune îndoiósă se afla Ioan II Asan, când se decise să reînceapă relațiunile cele vechi cu Biserica Romei. El, pentru un moment, nu vedea mântuirea statului său de cât în o bună înțelegere cu Papa și prin acesta cu statele cele mari din apus, care erau sprijinul Latinilor din Constantinople; în acest timp convingerea lui Ión II Asan

1) Archim. Enăceanu. Creștinismul în Dacia, pag. 211.

2) Hurmuzache. Fragmente pag. 99; Șinca. Cronica Românilor, pag. 411.

era, că Bizantinii odată triumfători contra Latinilor și cuprindând Constantinopole, vor fi de cel mai mare pericol pentru statul său. Papa Grigoriu IX, care conducea Biserica catolică în acel timp, scia, că victoria Bizantinilor va sfârâma toate planurile sale în Orient și opera la care conlucraseră cei-l-alți predecesori ai săi nu va ajunge la nici un rezultat, de aceea se bucură de ocasiunea ce-i să presintă de a reprimi în sinul Bisericii catolice pe Ión II Asan. Primul pas de împăcare îl făcu însuși Asan. El trimete o epistolă Papei în anul 1237, în care arată cea mai mare cuviință către scaunul apostolic, rugând pe Papă, ca să trimeată la dânsul pe un delegat al său credincios, cu care să se înțelégă în ce privește împărăția bizantină și reînprospătarea relațiunilor bisericesti ¹). Grigoriu IX îi răspunde în luna lui Iunie același an și trimete ca delegat pe episcopul de Perusia, Salvi de Salvis, căruia îi dă puteri depline de a trata cu dânsul. Tot în această epistolă îl îndemná pe Ioan II Asan, ca să dea ajutor imperatorului Balduin II, căci prin acesta va proba, că este un adevărat principe catolic și fin devotat al scaunului apostolic ²). Tot în anul acesta și în aceeași lună chiar, Papa scrie și lui Bela IV, regele Ungariei, îndemnându-l, ca și pe Asan, să vie în ajutorul Latinilor, strămtorați de Bizantinii și tot în această epistolă stăruiește pe lângă rege, ca el să caute să facă pe Asan să rămâie credincios Bisericii catolice. Prin urmare Papa se teme de intențiunile Regelui Româno Bulgar. Nicî în epistola ce-i o adresază, nicî în cea trimesă lui Bela IV, Papa nu-l intitulează de rege, ci numai *dominus Blachorum et Bulgarorum* sau *nobilis vir Assanus*, creșând prin acesta, că Asan va căuta să intervie pe lângă dânsul, ca să-l recunoscă drepturile câștigate deja de Ioniță; s'a înșelat însă în așteptările sale. Delegatul papal n'a avut nici un succes

¹ Hurmuzache. Fragmente. pag. 109.

² Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 159.

pe lângă Ión II Asan, de óre-ce acesta a rămas credincios Bisericeii Orientale și nici nu a voit să ajute pe Latini.

Vântul cel lince începuse să sufle între Roma și Târnova se schimbă în curând în uragan de ură și dușmănie. Papa din blând și îndurător cum se arătase până acum, devine cel mai aprig dușman al lui Ión II Asan. El nu se mulțumește numai a'i arunca o obișnuită afurisanie, ci ordónă Arhiepiscopilor din Calocca și Strigoniú (Ungaria), ca să predice o cruciadă contra lui și a statului Româno-Bulgar. Tótă amărăciunea 'și o varsă Papa în epistola pe care o trimete regelui Bela IV în Februarie 1238.

După ce în acéstă epistolă își arată puterea sa și de la cine îi e dată acéstă putere, condamnă pe eretici și schismatici, spunând că sunt mai răi ca Iudeii și Păgânii și în numărul acestora socotește și pe Ioan II Asan, pe care îl numește *perfid*. Acesta, ȓice Papa, nu numai că s'a lepădat de unirea cu Biserica catolică, nevoind să facă parte din oile lui Christos, ci primește chiar în țara sa eretici și i apără ast-fel în cât se spune, că tótă țara lui e infectată și plină de aceștia. De aceea, adaogă el, de óre-ce este drept ca sângele lor să vie peste dânșii, ca și asupra poporului Amoreilor, am poruncit Arhiepiscopilor din Calocia și Strigoniú și Episcopului din Perusia, solul scaunului epostolic, și tuturor Episcopilor din Ungaria, ca în contra sus ȓisului Asan și contra țerei sale să predice cuvîntul Crucii și să dea aceléii indulgențe celor cari, saú în persoană saú prin ajutóre, vor participa la acéstă cruciadă, după cum se acordă cruciașilor, ce merg în țara sfântă.

Scopul pe care îl urmărea Papa prin acéstă epistolă era ca să determine pe Bela IV, ca el în persoană să se pună în capul expedițiunei cruciate proiectată contra lui Asan și de aceea își dezvoltă tótă autoritatea și oratoria, ca să'l determine la acésta. El se exprimă ast-fel: *Asupra acelorora să se aprindă mânia ta, cari sunt înainte mergătorii lui Antichrist, saú chiar Antichriști, cari persecuta credința noastră: rugăm pe escelența ta în mod afectuos și*

cerem cu insistență de la tine cel mai creștin între principți, rugându-te pentru Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, pentru vărsarea sângelui celui crucificat, ca să te scoli în ajutorul Christosului tău; scoldă-te spre sfărâmarea nemiului celui rău și pervers, care insultă numele cel creștinesc; aprinde-te pe tine zelul credinței ortodoxe și ast-fel armă-đă-te pe tine cu mână tare și cu braț întins, cu în același fel ca și pe cei pestilențioși să-i fugărești dinaintea feței tale, după cum Aquilonul norii și să introduci în locul lor, cu ajutorul divin, pe cei sfințiți ai Domnului. Noi însă din misericordia atot puternicului Dumnezeu și a fericirilor Apostolii ai lui Petru și Pavel ertăm ție toate păcatele pe deplin și tuturor acelora cari au făcut penitență cu adevărat și s'au mărturisit și cari se vor supune cu tine acestei muncă cu însăși persoanele lor și țara aceea (regatul Româno-Bulgar) o punem la dispozițiunea ta și a celor-l alți catolici, ca să o ocupați, după cum s'a stabilit în conciliul general ¹⁾.

Ast-fel Papa, care se pretindea locuitorul Apostolului Petru și reprezentantul lui Christos pe pământ, în loc să semene pacea și iubirea între ómenii, din contră sémână vrăjba, războiul și dușmănia. Acolo unde el nu putuse pătrunde prin diplomație, căuta să pătrundă prin violență, prin foc și sabie. Cât de departe era Papa de principiile Mântuitorului! Același procedeu pe care îl întrebuițase papa Inocențiu III contra nenorociților Albigenși, voește el sa'l aplice și Româno-Bulgarilor. După cum Francia sudică, înfloritore prin cultură, industrie și comerț, fusese transformată în pustie, așa dorea Gregoriu IX să procedeze și cu regatul lui Asan.

Odată cu acesta Papa anunță și pe imperatorul Balduin II, că a pus să se predice o cruciadă și a scris și regelui Bela IV, ca să cuprindă țara lui Ión II Asan. El sfătuiește însă și îl îndemná, ca toate drepturile, pe care le ar

¹⁾ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 167 168.

avea asupra acestei țări, să le las în mâna Bisericii Romei, ca acesta să trateze cu principii ce ar vrea să'î vie în ajutor așa cum 'i se va părea mai bine ¹).

Ura Papei contra lui Ión II Asan, nu mai cunoșcea de astă dată nici o margine. El nu se mulțumește numai cu îndemnul ce'l face Regelui Ungariei prin scrisoarea arătată mai sus, ci ordonă și delegatului său, Episcopul de Perusia, că el să sfatuască pe Rege din toate puterile ca să ridice armele contra lui Asan și să'î întărească făgăduințele făcute de dânsul, cum că țara lui Asan 'i o va da lui și celor-l-alți catolici, ce se vor lupta împreună cu dânsul. Stilul înflorit și oratoric de care se folosește în epistola către rege, tot pe acesta și aproape aceleși cuvinte le întrebuițeză și în aceste din urmă două epistole ale sale. Scrisorile trimese de el curg una după alta, căci dorea să ajungă repede la scopul propus. Poruncește tuturor Episcopilor din Ungaria să predice o cruciadă contra lui Asan ²); avertizează din nou pe Bela IV să vie cât mai curând în ajutorul imperiului latin ³), dându'î permisiunea, ca în războiul cu Asan, să porțe înainte semnul crucei ca stég de căpetenie ⁴); ordonă Episcopilor din aceste părți, ca îndată ce Bela IV va intra cu armate în țara lui Asan, să facă câte o procesiune solemnă în fie-care săptămână, pentru ca Dumnezeu să ajute pe rege și armata sa. Din acestea se vede, că Papa desvoltă o activitate foarte mare într'o cauză nedreptă și nedemnă pentru acel ce se pretindea capul creștinătăței.

Bela IV domolește întru cât va pe focosul Papă prin răspunsul său înțelept, pe care 'i 'l dă la epistola trimisă. El arată papei Grigoriu IX, că și amicitia și rudenia îl legă de Asan: *Din răposata sora noastră*, răspunde Bela

¹ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 168.

²) Idem. pag. 170.

³ Idem, pag. 171.

⁴) Idem, pag. 173.

IV, are (Asan) fiu și moștén și de poruncile noastre (?) așa ascultă, cât se vede a fi un prieten și supus nouă pentru a cărui vătămare se vor supăra toți prietenii și cumnații, câți am avut până acuma în părțile României. Pentru că Vataze pe nepoța noastră (fica lui Asan) a măritat-o după fiul său și fiind frate cu prea iubită muerea noastră, crăiasa Ungariei, cu atâta dragoste este către noi, cât e gata să se dea pe sine și ale sale pentru noi, carele va ține a fi a sa vătămarea lui Asan, pentru carele totuși cu umilința ne rugăm milei sfințeniei văstre, ca să vă milostiviți a'l primi cu obișnuita bunătate de se va înturna după dojană noastră la uniunea Sfintei maicei Biserici, care nu numai de șapte ori e datăre a erta, ci de șapte-deci și șapte de ori e datăre a erta pe cel greșit ș. c. l. 1).

Ast-fel Regele Ungariei dă lecție pretinsului cap al creștinătății, îndemnându-l la ertare și nu la răsbunare și aducându-i aminte de preceptele Sf. Scripturi; el refuză, condus de un sentiment mai înalt, să îndeplinească cerințele Papei.

Mai târziu însă aviditatea de cuceriri învinge prima sa pornire și primește otertele papale. Nici în cronicarul Șincai, nici în documentele lui Hurmuzache nu se află vre o epistolă a lui Bela IV, unde să fi scris Papei, că primește propunerile ce i a făcut, deducem însă acesta din un răspuns al Papei la o altă epistolă a Regelui, în care el a pus și óre-care condițiuni: ca țara întregă a lui Asan să rămăie pentru tot-déuna proprietatea sa; dreptul de a se purta înaintea sa și a armatei sale o cruce ca stég; dreptul de a fi considerat ca un legat apostolic în țara lui Asan și prin urmare de a despărți diecesele, de a stabili episcopi, de a distinge parohiile și de a supune vre unei episcopii ținutul ce se numește Zemram ²⁾, în care s'au

1) Șincai. Cronica Românilor, pag. 417-418.

2) Hurmuzache. Fragmente. pag. 117. Crede că acest ținut ar fi țara Severinului.

îmulțit locuitorii și cari până atunci nu erau supuși nici unei episcopii. Papa îi încuviințează mai toate cererile lui, însă în ceea ce privește numirea sa ca legat apostolic, nu i se admise așa cum el cerea, căci aceste puteri se acorda numai unui cleric; de aceea îi dă dreptul numai de a lua cu sine un arhiepiscop sau episcop al regatului său, căruia, Episcopul de Perusia, legatul papal, sa i dea puterea de a executa, tot ce va cere el ca rege. Tot în acest răspuns Papa arată lui Bela IV, că el va ordona călugărilor din ordinul Predicatorilor și al Minorților, ce se află în Ungaria, ca să predice o cruciadă contra ereticilor și schismaticilor, acordând absoluțiune celor cari vor lua parte la această întreprindere ¹⁾ și acest lucru îl și execută ²⁾.

Afară de această epistolă către rege Papa se adresază și legatului apostolic din Ungaria, poruncindu-i ca să dea totă puterea arhiepiscopului sau episcopului pe care îl va lua regele cu sine în țara lui Asan ³⁾. În alte două epistole, pe care le scrie Regelui Ungariei îi arată, în cea dintâi, că nu va mai acorda altuia dreptul de a ocupa regatul Româno-Bulgar în prejudiciul său, iar în a doua îi spune, că regatul și toate bunurile sale le ia sub protecțiunea sa, de îndată ce va pleca contra poporului blestemat și contra lui Asan și le va protege până atunci, până când va afla sigur de întorcerea sa de mărtea sa ⁴⁾.

Așa dar în anul 1238 papa Gregoriu IX caută prin toate mijlocele să ajungă la realizarea scopului propus, adică de a distruge regatul Româno-Bulgar. Toate puterile de care dispunea el ca Papă le întrebunțează spre a și satisface setea sa de răsbunare contra lui Asan, care îl nesocotise și nu recunoscuse supremația papală. Pe Regele Ungariei îl îndemna la războiul contra nemiștilor sale

¹⁾ Hurmuzache. Documente. Vol. I. pag. 175 176.

²⁾ Idem, pag. 178.

³⁾ Idem. pag. 177.

⁴⁾ Idem, pag. 178.

propriu. Călugărilor din acel regat le ordonă ca să predice o cruciadă, considerând pe Români și pe Bulgari mai răi chiar și mai periculoși ca pe păgâni.

O astfel de răsbunare era nedemnă de ori-ce om și cu atât mai mult de un Papă, de un șef spiritual al unei Biserici. Prin purtarea sa Gregoriu IX a probat, că nici odată n'a avut în vedere interesele creștinătății, ci condus de cel mai mare egoism, a urmărit numai satisfacerea poftelor sale înjositoare.

Tote silințele sale au fost zadarnice, căci regele Bela IV, nici nu ar fi fost în stare să se lupte și să învingă pe Ión II Asan, care era recunoscut ca cel mai reboinic și mai capabil rege din Orient, și mai cu seamă în acel timp, când năvălesce în Ungaria (1241) o nouă ordie de barbari numiți Tătari. Aceștia sunt cei din urmă, dar și cei mai îngrozitori dintre barbarii ce au venit din Asia. După ce au pustiit Rusia și Polonia, ajung în Ungaria, pe care o devastă în modul cel mai cumplit. Bela IV cuprins de spaimă, părăsește patria sa chiar, perindu-și pofta de a mai cuceri regatul Româno-Bulgar și nu se înapoiază în Ungaria decât după retragerea Tătarilor. În acest timp, greu pentru toți creștinii din aceste părți, în adevăr, papa Gregoriu IX, ar fi adus un mare serviciu creștinătății, dacă zelul trecut l' ar fi depus de astă dată în propagarea unei cruciade.

În anul 1241 încetază din viață și Ión II Asan. Acest rege e recunoscut de toți contemporanii săi ca cel mai distins dintre regii Româno-Bulgari și cu mult mai superior chiar lui Ioniță. Sub conducerea înțeleptă a lui regatul ajunsese la cea mai mare întindere, organizându-l atât din punctul de vedere politic cât și militar. El scapă Biserica de jugul papal și prin tactul său reușește, ca Patriarchul de Constantinople să acorde Archiepiscopului de Târnova rangul de Patriarch și să recunoască autocefalia acestei Biserici.

Fiul s6u Căliman îi urm6ază pe tron, însă, după câțiva ani de domnie, încet6ază din viață (1246). Papa Iocențiu IV, contemporanul lui, simțind, cum că Căliman inclină către Biserica Romei, îi scrie o lungă epistolă (1245 Aprilie), prin care îl înd6mnă la unire ¹⁾; ac6astă încercare a r6mas fără nici un rezultat.

O nouă încercare de unire a făcut Biserica papală pe vremea Regelui Româno-Bulgar Gheorghe. În timpul acesta Ștefan, regele Serbiei, recunoscuse supremația religioasă a Papei, 6r soția lui Elena se aratase ca o zelosă catolică și de aceea papa Nicolae IV se adres6ază 6i prin o epistolă (1 Aprilie 1291) și o r6gă ca să intervină pe lângă *imperatorul* Bulgarilor, ca acesta să primescă 6răși unirea cu Biserica papală. Tot în același an intervine Papa și către regele Gheorghe, arătându-i fol6sele morale ce le p6te avea din o ast-fel de unire și căutând să-l convingă de ac6sta. Nu mai puțin caută Papa să atragă la unire și pe Patriarhul de Târnova, adresându-i o epistolă f6rte măgulitoare ²⁾, dar și ac6astă încercare a fost fără succes, căci nici Regele, nici Patriarhul n'au cređut de cuvântă să se lase a fi convinși de ademenirele papale.

Ultima încercare de unire o face papa Benedict XII în Iulie 1337. El se adres6ază prin o epistolă regelui Alexandru al Bulgariei, însă 6răși fără succes.

De acum până în timpul când peninsula Balcanică cade sub stăpânirea Turcilor, Papii încet6ază de a mai întinde curse regilor Bulgariei. Elementul slavon începuse deja să predomineze în Bulgaria, iar Români 6răseseră concentrați mai mult prin Macedonia. Statul Româno-Bulgar atinsese în oră-ce privință, punctul culminant pe vremea lui I6n II Asan și de atunci în colo, sub regii Bulgari, merge tot spre decadență, până în momentul când acest stat este cucerit de Turci.

¹⁾ Hurmuzache. Documente. Vol. I, pag. 225.

²⁾ Idem, pag. 212, 213, 214.

Din cele arătate până aici, putem conchide, că regii Româno-Bulgari au căutat unirea cu Biserica Romei numai cu scop de a putea să-și satisfacă interesele lor politice; odată acestea îndeplinite, unirea înceta. Chiar când ei au recunoscut supremația religioasă a Papei, în privința dogmelor nu s'a făcut nici o schimbare și inovațiunile catolice nu s'au introdus în Biserica de aici. Papii știind că așa ceva nu li s'ar acorda nici odată, se mulțumiau numai cu supremația. Deci această unire, făcută pe temelii așa de slabe, repede a și dispărut, nelăsând nici o urmă, cum că ea ar fi existat vre-o dată.

M. P.

Retipărirea cărților bisericești române cu litere latine sau străbune, cu o scurtă introducere istorică ¹⁾.

Odată cu copriinderea și colonizarea Daciei de către marele Traian s'a introdus ca limbă de stat limba latină, care își avea *scrierea ei proprie sau alfabetul latin*. Această scriere s'a întrebuințat multă vreme și în decursul stăpânirii romane, cât și după părăsirea completă a Daciei, cum ne probază diferitele inscripțiuni ce ne au rămas. Cu venirea Românilor în strânse relațiuni cu Bulgarii și o dată cu formațiunea limbii românești a început însă să se întrebuințeze *scrierea cirilică*. Cu toate acestea de la finele vécului al XVI-lea se întrebuința paralel cu această scriere și scrierea latină. Cel d'întâiu bărbat despre care avem știință, că a întrebuințat această scriere e marele logofet din Moldova, *Luca Stroici*. El se subscrie într'un document din 19 Iuliu 1580 cu litere latine, iar în anul 1597 publică rugăciunea *Tatal nostru*, tot cu litere latine. Transcriu aici această rugăciune pentru însemnătatea sistemului ortografic al lui Stroici: Parintele nostru ce iese în ceru, și înșurcășe numele teu : se vie în pereșia ta, se fie voia ta, komu ie în ceru așa și pre peminu. Penia noastră se șioase de noi astedei. Și iarte noae detoriile noastre, cum și noi lesem detorniczilor nostri. Și nu a-

¹⁾ Veđi Biserica Ortodoxă Română anul al XIX-lea, No. 9, pag. 648-654.

duceze pre noi în ispite, ce ne mentuiaste de fitlanul. Ke ie a ta inpereția ssi putara ssi cinstia în veczîj vecilor, Amen.

În vécûl al XVII-lea încercările de a scri cu litere latine devin mai numeróse. Așa un preot din Făgăraș anume Ștefan Fağardașanu traduce catechismul calvinesc și îl publică cu litere latine în Alba-Julia în anul 1647. Vito Piluzio tipăresce în Roma în anul 1677 un catechism românesc tot cu litere latine. Domnița Ilinca, nepóta lui Michaiú Viézul și fata lui Pětrașcu Vodă se subscrie în anul 1666 ast-fel: „Ieu Ilinka fata lui Patrașco-Vodă mărturisăsk, și ku stire nóstra ieste acastă tokmală“. Tot din acest veac avem și o odă tipărită cu litere latine de către Mihaiú Haliciú și un dicționar atribuit de dl. Hașdeu unui anonim din Lugos. În vécûl al XVIII acel bărbat care caută de a sistematiza scrierea cu litere latine și a o răspândi în acelaș timp în mijlocul poporului românesc e Samuel Micul, ajutat fiind de Sincar și Petru Major. Micul publică în Viena în anul 1780 o gramatică intitulată: *Elementa linguae Daco-Romanae sive Valachicae*, care e cea d'întăiú gramatică sciințifică a limbii românesci, tipărită cu litere latine. De aici înainte pe de o parte tendința de a modifica saú mai bine zis de a simplifica alfabetul cirilic conform graiului românesc, iar pe de alta de a'l înlătura cu desăvêșire și de a'l înlocui cu cel latinesc, devine din ce în ce mai pronunțată, mai seriósă. În tóte părțile locuite de Români se ridică glasul în sensul acesta. Saulescu spune, că pre câtu-î lucru strein a scrie limba grecésă, nu cu litere eline, ci cu cele latinesci, pre atâta î osebire a scri limba românésă nu cu litere latine, ci cu cele chirilesce. Ión Eliade Rădulescu publică *Curierul de ambe sexe* pe periodul 1844-1846 întreg cu litere latine, iar Timoteiú Cipariu publică în anul 1847 *Organul luminării*, cel d'întăiú jurnal tipărit cu litere latine ¹). Esemplul lor este

¹ Mari luptători pentru adoptarea alfabetului latin sunt și Veniamin Costache, renumitul mitropolit al Moldovei și G. Asachi. Iată cum se

imitat, așa că în Transilvania înainte de 1860 toate jurnalele și alte publicațiuni însemnate se tipăriau cu litere latine, iar la noi în timpul domniei lui Cuza fiind ministru *Ion Ghica* (1860) se decretază înlăturarea alfabetului său scrierii cirilice și înlocuirea ei cu cea latină.

Din această scurtă privire istorică am văzut cum s'a introdus limba slavonă în biserica română și ca limbă oficială a statului,—ca limbă literară; am văzut reacțiunea ce s'a produs în veicul al XVI-lea contra limbii slavone și hotărîrea luată de a se publica scrierile și în limba românescă; am văzut în fine lupta dintre scrierea cirilică și latină, care și a ajuns culminațiunea în veicul al XIX-lea și învingerea desăvârșită a *cirilismului* prin decretul oficial de la 1860. Prin această cucerire s'a făcut un mare bine limbii, literaturii românesce și numelui nostru de român. Nu ne mai era permis de a întrebuița un alfabet complicat, străin de geniul limbii și al neamului nostru. Ar fi să perd din vedere ideia principală pe care o urmăresc prin acest studiu, dacă a'și enumera toate argumentele favorabile alfabetului latin și defavorabile cirilismului. Prin urmare, alfabetul latin e adoptat de statul român. El e întrebuițat în scrierea actelor oficiale, în școală, în diferitele tipărituri etc.; cu un cuvînt de toți și pretutindenea.

Biserica românescă, care a fost tot-déuna în unire cu neamul nostru, care a fost chiar sufletul lui; care și a însușit bunurile și durerile lui; care a fost în deosebire păstrătorea și cultivătorea limbii și literaturii românesce; care în sfârșit n'a dat nici cea mai mică probă în viața ei, că lucrază alături de el; nu putea să devină conservativă, respingătoare, față de o cucerire așa de importantă a poporului românesc. Și acesta cu atât mai mult, cu cât ne

esprimă dl. Vizanti despre Veniamin: În privința alfabetului latin putem dice, că și el are un mare drept la meritul de a fi favorisat întroducerea caracterelor latine. (Veđi sistemele ortografice de Romulus Ionașcu .

gândim, că mitropolitul *Veniamin Costache*, una din cele mai mari podobe ale bisericii române, a fost cel mai aprig luptător pentru adoptarea alfabetului latin și pentru păstrarea curată a graiului românesc. Citez spre convingere următoarele cuvinte ale lui Veniamin: „Dacă nu se va pune stavilă întrebuițării cuvintelor străine neromâne, precum sunt cele sârbesci sau slavonesci, unguresci, turcesci și altele asemenea și dacă în locul acestora nu se vor lua înapoi cuvintele cele adevărate românesci părăsite și uitate, care se păstrează parte prin cărțile și documentele vechi, parte în gura poporului, și dacă nu vom întrebuița pe acestea în locul celor străine, precum au făcut toate națiile, ce au voit a se cultiva, apoi se va împresura graiul național din an în an, până ce va lipsi cu totul și prin acesta va peri nația românească, precum au perit toate națiile, ce și-au părăsit limba lor. Drept aceea tutulor, cari se împotrivesc cuvintelor adevărate românesci, ce acum au început învățații nației iarăși a le întrebuița, știut să fie, că se fac dușmani națiilor românesci“¹).

Din acestea, cum și din corespondența dintre el și Câmpeanu se vede destul de lămurit, cum Veniamin era sufletul mișcării și pe terenul acesta. Cea d'întâiu scriere tipărită cu litere latine sau strămoșesci în Moldova și Muntenia e o scriere religioasă și tipărită cu *îndemnul*, cu *bine-cuvîntarea* și cu *totă cheltuiala* lui Veniamin, după cum se vede din nota reprodusă aici. Prin urmare, biserica noastră, care prin conducătorii ei de frunte a fost contra cirilismului, nu putea să se mai dezică vre-o dată și mai ales în mod oficial și să se declare ca partisană a cirilismului și contra caracterelor latine și să nu caute de a

¹ Veđi corespondența urmată între Mitropolitul Veniamin și Câmpeanu, profesor și inspector al Academiei, publicată în scrierea intitulată: „*Catihis sau învățătură de capetenie ale Bisericii Răsăritene*“ de Sing. N. Scriban, tipărită pentru întâia dată cu litere strămoșesci din *îndemnul*, cu *bine-cuvîntarea* și cu *totă cheltuiala* I. P. S. Arh. și Mitr. Moldovei și Sucevei *Veniamin Costachi*, Iași 1838. Tip. Mitropoliei Ionașen op. citat.

realiza cele dorite de Veniamin prin zisele sale citate mai sus. Ocasiunea pentru ca Biserica românească să-și spună în această privință cuvîntul său în mod oficial și solemn s'a ivit. Se simția pretutindeni nevoie de *cărți rituale saŭ trebuitoare serviciului divin*. Din diferitele edițiuni ce se tipăriseră cu litere cirilice nu se mai găsiău de cît cu forțe mare anevoie și cu forțe mari prețuri. Pe lângă acesta, preoții noștri cei tineri nu erau destul de deprinși de a citi cu cirilice, fiind-că în Seminarii nu se făceau eserciții de asemenea natură, așa că scrierile rituale tipărite cu cirilice le erau un fel de pedică la începutul misiunii lor și o pedică destul de neplăcută pentru ei, față de preoții bătrâni și față de credincioși. Starea acesta anormală și dăunătoare bisericii era cunoscută atât de Sf. Sinod, cît și de stat și le sta la inimă de a o înlătura cît mai repede posibil. Și fiind-că retipărirea cărților rituale cu litere latine și chiar revisuirea lor sta în strânsă legătură cu dispunerea de un fond bănesc necesar pentru acesta și fiind-că biserica saŭ mai bine zis Sf. Sinod nu dispunea de un asemenea fond, de aceea statul prin Dl. Ministru al Cultelor vine în ședința Sf. Sinod din 17 Iunie 1878 și arată necesitatea de a se retipări și de a se revisui cărțile bisericești și rîgă pe Sf. Sinod de a numi o comisiune, care să studieze această cestiune. În ședința de deschidere din 20 Mai 1880 Inalt Prea Sântițul Președinte atrage prin discursul său atențiunea Sântului Sinod și asupra acestei cestiuni remasă neresolvată din diferite împrejurări în sesiunile trecute, iar în ședința din 26 Mai 1880 P. S. Silvestru cere ca această cestiune să se rezolve cu ori și ce chip. Se nasce cu această ocaziune o discuțiune importantă. I. P. S. Mitropolit al Moldovei arată, că P. S. Silvestru exprimă o dorință generală a Sf. Sinod, că de astă dată P. S. Sa nu este de cît organul simțimintilor tuturilor, căci crede, că nu este nici un singur membru, care să nu împărtașiască această dorință; ceea ce se opune însă la realizarea cît mai grabnică a acestei dorințe e lipsa de bani.

P. S. Episcop al Romanului (Melchisedec) susține că dorința de a se corecta și imprima cărțile bisericești s'a exprimat de către Sf. Sinod încă din timpul Domnitorului Cuza, dar că cauza nerealizării acestei dorințe a fost mai cu seamă puținul interes ce d-niți miniștri au arătat întru această și este evident, că o asemenea lucrare nu s'ar putea realiza fără un concurs serios din partea Guvernului, (bine înțeles bănesc) și de aceea propune numirea unei comisiuni, care să studieze această chestiune. Această comisiune se alege prin vot secret în ședința din 27 Maiu 1880 și se compune din I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Prea Sfințitul Episcopul de Roman și de Buzău și Prea Sfințitul Arhiepiscopul Silvestru Piteștenu și Inocentiu Ploestenu. În ședința din 4 Iuniu 1880, ultima ședință de primăvară I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, face S-tului Sinod dureroasă comunicare, că cu mâhnire a vădut un apel făcut de un domn israelit prin care anunța, că a întreprins retipărirea cărților bisericești și anume de o cam dată a Mineilor cu ore-care corecțiuni.

I. P. S. Sa dă citire acestui apel și observă că limba în care este scris apelul poate servi de specimen în ce sens vor fi corectările, ce își propune menționatul domn a le face. I. P. S. Sa dezvoltă apoi pe larg, că nimeni nu este în drept a tipări cărțile bisericești fără autorizația Sf. Sinod, că Sf. Sinod este sesizat de această chestiune și a și numit o comisiune care în sesiunea viitoare va prezenta un proiect în privința acestei. Terminând, I. P. S. Sa depune o propunere, sub-semnată de Inalt Prea Sfințitul Mitropolit și de Prea Sfințitul Episcopul de Buzău și Argeș, care e primită în unanimitate. Iată acea propunere în întregul ei: „Propunem, ca în interesul corectitudinii textului și a limbii cărților bisericești, Sf. Sinod să ia deciziune de a nu se putea tipări cărți pentru serviciul ritualului bisericii, de cât numai acelea care vor fi autorizate de Sf. Sinod, care autorizațiune va fi publicată prin Monitorul oficial, când tot d'o dată se va prevedea și modul corecturii necesare. Iar

P.P. S.S. Eparhioți vor lua măsurile necesare prin protoierei, fie-care în Eparhia sa, de a nu se primi în serviciul bisericii cărți, cari nu vor fi tipărite cu autorisația Sf. Sinod“.

Prin discursul de deschiderea sesiunii de toamnă a Sf. Sinod din 20 Octombrie 1880 I. P. S. Președinte atrage atențiunea Sf. Sinod cu deosebire asupra corecțiunii și retipăririi cărților rituale cu litere străbune. Cestiunea acésta vine la ordinea zilei în ședința de la 10 Noembrie 1880, când se citește raportul comisiunii și un altul întocmit de P. S. Melchisedec, iar discuțiunea asupra lor se amână pentru 11 Noembrie 1880. În acésta și se nasce o lungă și foarte importantă discuțiune, mai ales că P. S. Melchisedec presentase un savant studiū asupra acestei cestiuni. Dacă ar trebui să rezumez aici discuțiunile ce s’au urmat în acésta ședință din 11 Noembrie 1880, cred că s’ar răpi prea mult spațiū, de aceea amintesc numai că regulamentul relativ la retipărirea și revisuirea cărților bisericesci s’a discutat și s’a aprobat în mod definitiv în ședințele Sf. Sinod din 22 și 24 Noembrie 1880 și s’a sancționat cu decretul No. 10,451 din 27 August 1881, iar în Monitorul oficial s’a publicat în numărul 140 din 25 Septembrie același an. Iată în ce constă economia acestui regulament relativ la revisuirea ce trebuia făcută cărților bisericesci, căci acésta ne interesază mai mult: în cestia purității limbii să se ferescă de ori și ce extremități și arbitrarități, ce se väd în literatura noastră modernă. Indată ce o espresiune întrebuințată în limba bisericescă, ori de ce provenință ar fi ea în origina sa, este înțelesă de Români și primită în limbă și exprimă bine ideia originală și altă espresie echivalentă nu este în limba poporului, aceea se va menține și pe viitor. De exemplu zicerile: *slavă, slavesc, slăvit, proslavesc*, unii din editorii moderni au cređut că fac mai bine înlocuindu le cu *mărire, măresc, mărit, prea-măresc*, etc... Inșă în toate limbile culte alta este *slava* și alta *mărire*. A lepăda prin urmare acest cuvânt neavând altul echivalent, înseamnă a sărăci limba și a o prosti, de aceea

zicerile adoptate în limba bisericească din limbile culte cu care Românii au fost în contact, numai atunci să se schimbe, când ar fi altele române de aceeași însemnare, de ex : *popor* în loc de *norod*, *timp* în loc de *vreme*, *drept credincios* în loc de *pravoslavnic* etc., sau când zicerile întrebuintate până acum ar fi în opoziție cu *eufonia* limbii române precum : *blagoslovenie*, *polunoșnița*, *bogoslovie*, *voscresnă*, *pésnă*, *blagorodie*, *bogorodicina*, *pavecernița*, *troicinic*, *obednița*, *slavoslovie*, *presveștină*, *osfeștanie*, *blagoceștie* etc. Bunul simț românesc cere ca aceste vorbe, care nu pot dobândi cetățenia în limba română, să se înlocuiască cu altele române echivalente și la nevoie chiar să li se preferențeze termenii originali grecești, precum s'a și făcut cu unile până acum adoptându-se d. e. zicerile : *aghiasmă* în loc de *osfeștanie*, *bună cinstire* în loc de *blagoceștie*, *bună vestire* în loc de *blagoveștenie*, *mărturisire* în loc de *spovedanie*, *teologie* în loc de *bogoslovie*, *odă* sau *cântare* în loc de *pésnă*, *doxologie* în loc de *slovoșlovie*, *bine-cuvîntare* în loc de *blagoslovenie*, *Triod* în loc de *Tripésneț*, *međunoptică* în loc de *polunoșnița*, *ortodoxie* în loc de *pravoslavie* etc. În tot cazul inovațiunile limbistice în limba cărților bisericești se îngăduie numai întru cât ele vor fi cerute de o vederată trebuință, provocată de esactitatea expresiunii sau de estetica cerută de ori ce limbă cultă. De aceea toate traducerile moderne de termeni bisericești, cari sunt contra logicii, arheologiei, artei poetice și musicale bisericești să se înlătore și să corégă, ca să corespundă cu însemnările lor originale.....

Am reprodus această parte din regulament pentru ca să se vadă ideile S-tului Sinod relative la puritatea graiului românesc bisericesc, căci mai numai acesta s'a avut în vedere de o cam dată la revizuirea cărților bisericești, fără să se facă vre-o altă modificare însemnată. Cu dăruirea localului în care fusese instalată vechea tipografie a răposatului Mitropolit Nifon cum și cu darea unei subvențiuni anuale din partea Statului, s'a putut instala o tipografie și începe această lucrare așa de importantă și ne-

cesară ca retipărirea cărților bisericesci, așa că astă-đi avem retipărite toate cărțile trebuitoare serviciului divin și anume: *Apostolul*, *Evhologiul*, *Liturgia*, *Psaltirea*, *Aghiazmatarul*, *Penticostarul*, *Octoiul cel mare*, *Arhieraticonul*, *Triodul*, *Prohodul Domnului*, *Evangeliea*, *Evangeliea în 12 limbă ce se ăice în ăiua de Pască*, *Orologiul*, *Catavasierul*, *Panihida saă Parastas*, *Tipicul* și *Mineile pe 12 luni*.

Prin acăstă retipărire a cărților bisericesci cu litere latine s'a făcut un mare bine bisericii române, căci se respundea la o nevoie în general simțită de biserică,—în toate părțile locuite de Român, așa că ori-ce amânare n'ar fi fost de cât în *paguba bisericii și a numelui de român*. Ca probă cum că nevoia acăsta a fost simțită și de biserica română ortodoxă din Transilvania și Ungaria e faptul, că în mai multe rînduri în Congresul bisericesc de acolo s'a discutat și hotărit retipărirea cărților bisericesci cu litere latine. Și în anul 1895 s'a mai pus în discuțiune acăstă cestiune, dar cu o hotărire de ale cărei consecințe ne rugăm din tot sufletul lui Dumnezeu, ca să nu sufere unitatea graiului românesc, care e unul din cele mai sfinte odóre din căte ne aă lăsat strămoșii noștri, atăt de dincoci, cât și de dincolo de Carpați.

Reproduc cele petrecute în ședința Congresului bisericesc din anul trecut cu ocașiunea discuțiunii acăstei cestiuni, așa după cum ni le raportă ziarul din Sibiu *Tribuna*. Relativ la tipărirea cărților bisericesci ia cuvîntul V. *Mangra* (preot în Arad), care deslănțuiesce printr'o propunere a sa o discuțiune mai lungă. Lipsa cărților bisericesci supără grozav de mult, chiar și pe țărani, cari zadarnic le caută în librăriile din Sibiu. De mai mult de zece ani s'a decis să se retipărescă cât mai de grabă și astă-đi este încă necesar a da zor, în loc de o laudă, să zicem, pentru lucrarea făcută. Dar nu despre acăsta era vorba, ci despre cum să se facă retipărirea.

V. Mangra propune :

„De ôre-că conclusele congresuale anterioare relativ la tipărirea cărților bisericesci cu litere latine s'aă luat într'un timp, când nicăiri în bisericile ortodoxe române nu apăruseră tipărituri de acest fel cu litere latine, astă-qi însă când S-tul Sinod al bisericii autocefale ortodoxe din regatul României a făcut o edițiune nouă a cărților bisericii cu litere latine revădută și corectată după textele originale, prea sfințiții ierarhi ai bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania sunt rugați a ținea cont la editarea cărților bisericesci cu litere latine de textul deja tipărit de Sf. Sinod al bisericii autocefale din România.

În motivarea sa V. Mangra a zis, că trebuie să se stăruiască cu tenacitate asupra *unității limbii bisericesci*. Ar fi deci bine ca ierarhii noștri să tipărească și ei textele, cari sunt deja în biserica română din regatul român, edate de Sf. Sinod și în texte revizuite și comparate cu originalele.

P. S. Sa Episcopul N. Popea (Caransebeș) dă următoarele lămuriri : Sinodul nostru episcopesc a luat hotărîrea de a tipări cărțile. Era necesar, dar este și greu. Cărțile mari, ca de pildă Mineile, nu se pot tipări de odată. Sf. Sinod al României face e drept, toate—dar a făcut și o eróre, acest sf. Sinod scia că există și alte mitropolii române, în Ardeal și Bucovina și *ar fi trebuit să aiba precauțiunea de a se înțelege și cu ele*. Era bine a aceste mitropolii să se întruniască de pildă într'o comisiune pentru tratarea cestiunii în mod unitar. Nu s'a făcut însă nimic. Și rău s'a făcut așa. Dar acum nu-l încotro. Bisericile ne cer cărți și noi nu avem. Trebuie, e de lipsă, să cumpărăm de aiurea, până vom tipări și noi. Sinodul nostru episcopesc a luat măsuri să se facă ceva tipărind cărțile mai mici și lăsând cele mai mari pe mai târziu. Până atunci cumpărăm din România. Propunerea lui Mangra nu o pöte primi.

L. P. S. Sa Mitropolitul crede că Congresul nu ar fi

competent să facă ce propune *Mangra*, dacă propunerea are sens de *ordin, poruncă*. El crede că cei din România au admis inconsecvențe în textele lor, une ori ținând la formele vechi; noi să le folosim pentru a combina un text și mai bun (??? Red. Trib). *Archim. Musta*, crede că Sinodul nu-l competent. Afară de aceea trebuie admisă *emulațiunea* literară. Diferențe de texte au fost și în trecut. Prin urmare, să nu punem pedici literaturii bisericești. Din această discuțiune urmată în Congresul din 1895 al bisericii ortodoxe române de peste munți rees următoarele: Se face o propunere, că până când această biserică va dispune de un fond necesar, ca să facă retipărirea cărților bisericești, să se procure din *România*, care a făcut retipărirea completă a tuturor cărților bisericești cu litere latine și într'o edițiune, care nu lasă nimic de dorit pentru timpul de față. Contra acestei propuneri fac obiecțiuni P. S. Episcop de Caransebeș Popea, I. P. S. Mitropolit și *Archim. Musta*. Cel d'întâiu face imputări Sf. Sinod al României, că n'a consultat și această biserică când a decis retipărirea, iar I. P. S. Mitropolit susține chiar, că cu ocasiunea acestei retipăriri s'au admis *inconsecvențe în texte*. Cât privește pe *Archim. Musta* sf. sa dorește cu orî ce chip ca retipărirea să se facă și de biserică de peste munți, căci prin acesta s'ar desvolta un fel de *emulațiune literară*, s'ar contribui la dezvoltarea literaturii bisericești. În scurt, biserică română ortodoxă din Ungaria și Transilvania după cum se vede, dorește saŭ mai bine zis, trebuie să facă și ea retipărirea cărților bisericești, căci n'a fost și ea consultată de biserică din România, când a făcut retipărirea și că pe lângă acesta ea a admis *inconsecvențe în texte* și că în sfârșit s'ar produce și un fel de *emulațiune literară*, dacă ar întreprinde această lucrare.

Din cele petrecute în ședințele Sf. Sinod, când a fost vorba de retipărirea cărților bisericești s'a vădut destul de lămurit, că Sf. Sinod al României n'a decis să facă această lucrare importantă, de cât în urma marii nevoi ce se simția.

Nu se mai putea amâna această lucrare cu nici un chip și sub nici un pretext. Dacă s'ar mai fi făcut apel și la bisericile române ortodoxe de peste munți, atunci sunt sigur, că retipărirea s'ar fi întârziat și acesta numai și numai în paguba bisericii române ortodoxe de pretutindenea. S'aă făcut ce e drept și în Sf. Sinod propuneri în sensul acesta, adică de a se consulta și biserica ortodoxă română din Transilvania și Bucovina și anume de către Episcopul Romanului Melchisedec în ședința din 10 Noembrie 1880. Iată acea propunere: Să se tipăriască proiectele comisiunii relative la retipărirea cărților bisericești și să se comunice și I. P.P. S.S. Mitropoliții Români ai Ardealului și al Bucovinei, rugându-i a comunica socotințele lor asupra editării cărților bisericești române, cărți care sunt comune și bisericilor de sub jurisdicțiunea I. P.P. S.S. Lor. Această propunere a fost susținută și de I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei. Contra ei s'aă pronunțat I. P. S. Președinte, P. S. Arhieriei Calistrat Bârlădeanul, Inocențiu Ploeștenu și dl. Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, căci se vede în această o amânare a resolvării unei chestiuni așa de importantă. Dl. Ministru luând cuvântul observă, că dacă ar fi vorba a se schimba limba cărților bisericești, ar înțelege amânarea, pentru că acesta ar fi o lucrare dificilă, care ar da naștere la multă gândire și la multe preparative, atunci ar trebui să consultăm *tote opiniunile*. Dar D-sa s'a creșut fericit auzind în Sf. Sinod, că vechea noastră literatură bisericească, trebuie să se mențină ca una ce urmăze a fi citită pretutindenea de Români. Această limbă are dreptul la respectul generațiilor viitoare. Dar când ved, că aci este vorba numai de caracterul cu care trebuie să se imprime cărțile noastre bisericești nu mai înțeleg amânarea, fiind că ori cât s'ar amâna, tot la acest rezultat trebuie să ajungem. Limba veche fiind păstrată și îmbrăcată în caracterile latine usitate astă-zi va da cărților bisericești putința de a străbate până și în colibă, fiind că astă-zi toți Români nu învață și nu se servesc de cât de caractere latine.....

În urma acestora, propunerea de amânare s'a respins și s'a decis după cum am văzut și în altă parte retipărirea cărților bisericesci cu litere latine,—decisiune care s'a și adus la îndeplinire. Cu această lucrare nu s'a avut în vedere în prima linie, de cât de a câștiga înlăturarea caracterelor cirilice și retipărirea cu litere latine și apoi de a se înlătura și unii termeni improprii sau străini de graiul românesc. Prin urmare, nu s'a păcătuit întru nimic contra *unității limbii românesce*, ci din contră s'a lucrat tocmai spre binele acestei unități. Sf. Sinod al Bisericii române își are conștiința satisfăcută, că și-a îndeplinit o datorie sfântă cu o mare cerință a bisericii române, a poporului român. Pe lângă acesta, el va veghea ca să fie tot-deuna depositarul și îndreptarul, când va fi vorba de unitatea graiului românesc și acesta conform cu tradițiunea Bisericii române. De aceea, mult ne-am mirat de cursul pe care l'aŭ luat desbaterile în Congresul bisericesc al fraților noștri români ortodoxi de peste munți,—desbateri cari aŭ îndemnat pe Dl. A. Densușianu, profesor la facultatea de litere din Iași, un mare cunoscător al literaturii române și al faselor prin care a trecut graiul românesc de la formațiunea lui până astăzi, ca să facă invinuirii atât reprezentanților bisericii române ortodoxe de peste munți, cât și mai ales Sf. Sinod al Bisericii din Regatul român. Dl. Densușianu susține ¹⁾, că în cestiunea unității limbii în Congresul de la Sibiu, s'aŭ făcut cu drept cuvânt imputări Sf. Sinod din România, că a tipărit cărțile fără a se înțelege cu biserica română de peste munți..... Biserica din România a început mai înainte de cât biserica ortodoxă de peste munți tipărirea cărților cu litere latine, drept aceea în puterea vechei practice și a vechei superiorități a bisericii ortodoxe din România față cu cea de peste munți trebuia să invite la conlucrare și pe biserica română de

¹⁾ Revista Critică-Literară, anul III (Mai—Iunie 1895), No. 5—6, Iași.

peste munți. Pentru ce nu s'a făcut acésta nu scim, dar căci nu s'a făcut, este mare și neertată greșală din fórtle multe puncte de vedere. Dar nici biserica română de peste munți nu-ı scutită de imputare. Când a decis tipărirea cărților cu litere latine, de ce nu s'a adresat cel puțin ea, la biserica de dincóce? Va să ȃică și de o parte și de alta capiı bisericii nóstre cu acéstă ocaziune s'aú arătat cu mult mai inferiori de cât cei de acum 200—300 de ani..... Ceea ce credem că se va putea întâmpla și acésta trebuie să se întâmple, este că biserica română de peste munți va fi cu cea mai mare grijă la noua tipărire a cărților, ca unitatea limbii să nu fie atinsă întru nimic. Dacă va sci a face acésta și nu ne îndoim va face-o, va bine merita de vechea tradiție a bisericii, care, durere, Sf. Sinod din România cel d'intăiú dator a o apăra, n'a înțeles'o și a părăsit'o.

Am reprodus aceste cuvinte ale cunoscutului profesor de la Universitatea din Iași pentru ca cititorul comparându-le cu istoricul ce am făcut retipăriiı cărților bisericesci să vadă, că prin acéstă retipărire cu litere latine nu s'a adus nici o vătămăre unității limbii și că din contră, urgența retipăriiı a fost simțită de tótă biserica română ortodoxă și că s'a făcut un mare serviciú bisericii prin acéstă retipărire și că prin urmare ori ce imputare, ori de unde ar veni ea, este cu totul neîntemeiată.

G.....

OMILIE

LA CUVINTELE MÂNTUITORULUI.

„Fericii cei ce aud Cuvîntul lui
Dumnezeu și îl păzesc pre el“.
(Luca XI, 28 .

Frați creștini,

În toate zilele, dimineața, seara și în tot cînsul, Biserica ne chiamă la rugăciune pentru a ne face cunoscut *Cuvîntul lui Dumnezeu, care este Sînta sa Voe*. Ea ne chiamă, nu numai pentru a ni-l face cunoscut, dar pentru a ni-l pune în vedere, ca pre cea mai sacră dintre datoriile noastre morale și religioase, ce avem de îndeplinit pentru binele, prosperitatea și fericirea noastră. Biserica ne chiamă, dar spre a ne face cunoscut și a ne învăța aceea ce ne este de folos și suntem datorî a face.

Ea își îndeplinește cu sîntenie tot-d'auna această datorie; ne chiamă în toate zilele. Sunt însă timpurî, cînd cu dinadinsul insistă a ne face cunoscut ceea ce trebuie să facem și să urmăm, pentru edificațiunea noastră morală și religioasă. Aceste timpurî sunt zilele de sîrbătoare; dar mai ales, sunt timpurile instituite ca zile de penitență și pregătire religioasă, în vederea zilelor memorabile cari ne

amintesc actele s ev r site pentru m ntuirea n stră. Acestea sunt  ilele de postire  i pregătire morală instituite de Biserică.

În aceste  ile Biserica ne îndemnă cu preferință la în-deletnicirii spirituale  i morale necesare vieții religioase, bine primite  i plăcute lui Dumnezeu.

Dar dacă Biserica își face datoria sa chemându-ne la sine pentru a ne face cunoscut Cuvântul lui Dumnezeu, Sânta Sa Voe  i ceea ce este de folos vieții noastre religioase, ce cere de la noi  i cum răspundem noi la chemarea ei  i la îndeplinirea acestor datorii morale ale noastre ?

De sigur Biserica ne cere ca noi să răspundem la glasul ei. Ne cere ca să venim la rugăciune, să auzim Cuvântul lui Dumnezeu, să'l învățăm  i să'l cunoștem,  i păzindu'l, să ne edificăm moralmente, îndreptând faptele  i viața n stră după poruncile Domnului.

Dar câți dintre noi sunt cari ascult glasul Bisericii ? Câți sunt aceia cari voesc să aud, pentru ca să învețe  i să cunoască Cuvântul lui Dumnezeu, Voia Sa cea sântă ?

Nu numai că sunt puțini, fraților, dar  i din acești puțini, ca să nu  ic toți, dar mai toți, vin numai ca să audă Cuvântul lui Dumnezeu propovedit de Biserică, fără să cugete un singur moment la păzirea  i îndeplinirea celor propoveduite.

Ast-fel suntem cu totul străini de cunoștința Cuvântului lui Dumnezeu propovedit de Biserică. Suntem străini,  i nu cunoștem care este Sânta Sa voe pe care trebuie să o facem  i după care trebuie să îndreptăm viața  i faptele n stre.  i nu o cunoștem: 1) Pentru că nu voim a veni să auzim  i să ascultăm de la cei ce o propovăduesc; iar al 2), Pentru că, dacă chiar venim a o auzi  i asculta, numai cu atâta ne alegem, că am auzit'o; căci nu voim  i nu cugetăm câtuși de puțin a o îndeplini  i a aplica în viața n stră ceea ce Biserica ne ordonă.

Fraților,

Implinirea datoriei este lucrul cel mai sacru; căci cel ce 'și face datoria, pe lângă mângâierea conștiinței sale, pe lângă mulțumirea sa sufletescă, el contribuie cu acesta, atât la liniștea și fericirea sa, cât și la armonia și prosperitatea cercului și a societății din care face parte. Când toți membrii unei familii și a unei societăți cunosc datoriile lor și le îndeplinesc, atunci acea familie și societate prosperază și este din toate punctele de privire fericită.

Dar dacă îndeplinirea datoriei aduce cu sine liniștea sufletescă, mângâierea conștiinței, armonia între oameni și în societate, nu tot ast-fel este cu cel ce nu 'și îndeplinește datoriile sale. Precum de la îndeplinirea datoriei depinde liniștea, mulțumirea sufletescă și armonia între oameni, din neîndeplinirea ei, rezultă neliniștea și nemulțumirea sufletescă a omului, discordia, desordinea, neînțelegerile și nemulțumirile între oameni, și d'aci o mulțime de rele și suferinți, cari fac viața atât a indivișilor cât și a societăților, turmentată și nefericită.

Ce s'ar întâmpla cu cel ce se ocupă cu munca câmpului, ca venind timpul când el ar trebui să are și să semene, nu ară și nu sémână. Sigur că neîndeplinirea datoriei sale va avea drept consecința mizeria sa și a familiei sale și d'aci toate daraverile sale sdruncinate și cu neputința de a le îndeplini.

Ce ar fi dacă meseriașul nu'și-ar căta de meseria sa? Ce s'ar întâmpla celui ce trăesce cu agoniséla din lucrul mâinilor sale, dacă el nu s'ar duce să muncescă? Toți ar fi în suferință și mizerie; iar armonia și ordinea socială sdruncinată. Nevoile pentru întreținerea vieței l-ar face să se dea la întreprinderi și fapte, dacă nu neertate și condamnabile, dar de sigur josnice și nedemne.

Ar fi niște nenorociți, condamnați să trăiască din mila altora.

Câte exemple de felul acesta nu s'ar putea aduce! Numărul lor ar fi tot așa de mare, ca și al nevoilor ce le au oamenii în lume.

Din ele însă iese clar ca și lumina zilei, că cel ce nu-și îndeplinește datoriile sale, acela pe sine cel întâiu se vatămă lui își face rău și se nefericește și prin el vatămă și nefericește și familia sa și societatea din care face parte. Iar pe de altă parte cu aceeași claritate se învederează că împlinirea datoriei este un lucru sacru; că fie-care este dator a-și îndeplini datoriile sale, căci de la împlinirea datoriei depinde tot binele, totă prosperitatea și fericirea individelor și a societăților.

Acea ce se observă fraților, cu nevoile vieței, cu împlinirea și neîmplinirea datoriilor ce le are omul pentru bunul trai al vieței materiale, acelaș lucru este cu împlinirea și neîmplinirea datoriilor morale, spirituale și religioase.

Dacă omul, nu s'ar deosebi de animale, de sigur pôte n'ar fi vorba de obligațiuni morale, intelectuale, spirituale și religioase. Dar fiind-că se deosibește. Este ființa rațională, inzestrată cu spirit cugetător, el are datorii și către partea acésta nobilă a naturei sale — către spiritul său.

Precum este dator a satisface nevoile trupului său și a-l îngriji, asemenea este dator să-și îndeplinească și datoriile către spiritul său. Precum are nevoie de hrană trupescă, aceeași nevoie o simte și de o hrană sufletescă și mai ales că îndeplinirea acestor din urmă datorii, nu numai că nu exclud pe cele d'întâiu, dar ele contribue a înobila, înălța și ridica pe om, către tot ce este bun, frumos, demn și folositor sieși și aprópelui său.

Moise istorisind crearea lumiei, spune, că Dumneđeș ne a lăsat șesse zile ca să ne îngrijim de agoni-

sirea celor necesare trupului; iar ziua a șaptea a săptămânei, să o avem ca zi sântă, ca zi de repaos de la munca și ocupațiunile zilnice și să o consacram la indeletniciri spirituale ¹⁾. Din această poruncă divină învățăm, că acesta este ziua eminentemente rezervată pentru îndeplinirea datoriilor noastre către Dumnezeu și sufletul nostru. În această zi cu dinadinsul ni-se ordonă să mergem la Biserică, să ascultăm santele rugăciuni și Cuvîntul lui Dumnezeu, care este Voia sa cea sântă, pe care trebuie să o păzim, ca ast-fel să ne agonomisim nutriment spiritului nostru pentru edificarea noastră morală.

O singură zi în săptămână, câte-va momente numai din acea zi ni se cer, pentru ca în ele să ne îndeplinim cea mai nobilă dintre obligațiunile noastre morale, și cu toate acestea nu voim nici această să facem. Și de cine suntem chemați? — Este Biserica care ne chiamă. Dar prin glasul ei este însuși Dumnezeu care ne chiamă. Este Creatorul nostru, Domnul și Stăpânul vieții noastre. — Câtă nesocotință din parte-ne! Cât de nedemnă purtare!

Dar óre este dator servul a face ceea ce îi ordonă stăpânul său? Ce s'ar întâmpla servului care n'ar asculta și nu s'ar supune la ordinele stăpânului său? Nu va cădea el în disgrația stăpânului său, ca să nu țin ceva mai mult?

Apoi dacă noi ómenii pretindem supunere și ascultare de la aceia cari sunt supuși nouă, și pedepsim adesea în modul cel mai neuman pe neascultători,—fie că mai tot-d'auna din aceste ascultări, profitul și material și moral este al celor ce ordonă și nu al celor ce se supun și aduc ordinele la îndeplinire care va fi pozițiunea noastră,—neascultători, față de stăpânul vieții noastre, care ne chiamă la îndeplinirea obligațiunelor noastre morale numai

¹⁾ Comp. Genesa II, 2 3.

pentru binele și fericirea noastră? Cum vom îndrăzni a ne prezenta înaintea Lui la înfricoșata și a judecăței, când Cuvântul Lui nu venim la Biserică a' l auți, Voia Lui nu o ascultăm și poruncile Lui nu le păzim? Cum ne vom pretinde că suntem fii ai săi, când cu viața și purtarea noastră, am fost și suntem străini de El și de poruncile sële.

În adevăr tristă pozițiune avem și nu avem nimăruț a bănuți pentru ea, căci noi singuri ne am creat'o. Nu ne pôte aștepta de cât pedépsa. Glasul Bisericeii nu' l am urmat, Cuvântul lui Dumneșeu, nu am mers a' l auți. Ne am pierdut hrana sufletului și edificațiunea morală ce puteam avea; suntem nefericiți, căci, *aceia sunt fericiți*, țice Mântuitorul, *cari aud Cuvântul lui Dumneșeu și' l păzesc pre el*.

Pentru binele dar și fericirea noastră suntem datorți a veni la Biserică spre a auți, a asculta și a cunoște Cuvântul lui Dumneșeu. Dar ore numai atât trebuie să facem pentru ca să putem dobândi fericirea anunțată de Mântuitorul? El ne spune că trebuie să și păzim Cuvântul său. Ni se cere dar ca prin faptele și viața noastră să ne arătăm și să probăm că cu adevărat, am auțit Cuvântul său, îl cunoșcem, îl urmăm și îl avem mentor și conducător al vieței și al pașilor noștri în toate întreprinderile noastre.

Fraților,

Pentru a ne îndeplini obligațiunea noastră morală și pentru ca să fim demni de fericirea ce ne așteptă, care este cuprinsă și unită cu această obligațiune, trebuie să urmăm întru toate Cuvântul Domnului. Nu este destul numai a veni la Biserică și a' l auți, pentru a ne intra pe o ureche și a ne ieși pe ceea-l-altă, ci trebuie, auțindu' l, să' l păștrăm în ânima noastră și să ne arătăm că cu adevărat îl cunoștem, îl avem întru noi și îl urmăm. Trebuie să probăm prin viața și faptele noastre, că Cuvântul Domnului

și sânta sa voe, care ni s'a propoveduit, s'a prins de noi și ne am identificat cu ele.

În adevăr, Fraților, chiar viața noastră ne adeverește că nimic nu ar folosi, dacă ne am mărgini numai ca să venim la biserică, să aușim Cuvântul Domnului, fără ca să'l păzim și să'l aplicăm în viața noastră. Ce ar folosi de pildă unui școlar, care ar merge regulat în toate zilele la școală, dar nici o dată nu'și ar învăța lecțiile pe care i-le ar da învățătorul său? De sigur nimic. Cine ar putea dice, că numai prin mergerea sa regulată la școală, el 'și ar îndeplini datoria sa de școlar? Ar fi ore mulțumii de mergerea lui regulată la școală părinții săi? Ar fi ore mulțumit învățătorul său d'acel școlar care vine numai la școală și nu învață nimic? De sigur nimeni. Dar cu ce s'ar alege în cele din urmă acel școlar? Ce cultură și educațiune va dobândi el? Numai cu simpla mergere, regulată chiar, la școală, el nu'și va îndeplini datoria sa. Acesta nu-î va folosi nimic. El va cădea în disgrația și a învățătorului și a părinților care doresc ca el să'și îndeplinescă datoria sa, și'l sfătuesc și povățuesc tot-d'auna la acesta pentru viitorul său.

Tot asemenea ce ar folosi cuiva, când aflându-se încurcat în judecată cu cine-va și ne pricepându-se ce trebuie să facă, s'ar duce la advocați și la cei ce cunosc legile și aceștia fie că l'ar povățui ce trebuie să facă pentru a'și apăra drepturile său onóra sa, el în loc să asculte și să urmeze povața ce i-s'a dat, ar fi nepăsător, ar negligia și s'ar apuca de alte afaceri ale séle, lăsând la o parte povața ce i s'a dat? De sigur povața cea bună ce i s'a dat pentru a'și salva întereșele și drepturile séle, nu-î ar folosi la nimic. A doua și chiar se poate întâmpla să se vadă condamnat și chiar pedepsit, numai din cauza neglijenței séle, pentru că nu a ascultat și nu a urmat sfatul ce i-s'a dat pentru binele său și nu s'a îngrijit la vreme să'l urmeze.

Maî mult. Ce ar folosi unuî bolnav care suferă pe patul durerii, dacă, chemând doctorul și sfătuindu'l ce trebuie să facă, el s'ar mărgini numai ca să audă și să asculte sfatul doctorului, fără ca să'l urmeze. De sigur bóla s'ar agrava și se póte întâmpla să'î curme chiar viața. Și acésta de ce? Pentru că nu a urmat și nu a îndeplinit sfatul ce i-s'a dat pentru a scăpa de bóla și suferința în care se afla.

Ei bine, fraților, aceea ce se întâmplă cu fie-care din aceștia, ca să'și ia plata și să sufere consecințele neascultării și a neîmplinirii datoriilor lor, acésta se va întâmpla cu noi toți aceia cari ne mulțumim numai ca să venim la Biserică, să auđim și să ascultăm ceea ce trebuie să facem pentru edificațiunea noastră morală, și ne întorcem acasă, nepăsători dându-ne cu totul la alte ocupațiuni și fără a maî cugeta un singur moment ca să facem să rodească în viața noastră religioasă și morală fructul poveștelor cuprinse în Cuvântul lui Dumnezeu care ni s'a predicat.

Ce ar folosi în ast-fel de caz mergerea noastră la biserică? De sigur nimic. Și nu ne-ar folosi pentru că prin acésta nu ne am împlini datoria noastră morală și religioasă. Nu maî prin mergerea la Biserică și ascultarea poveștelor bune, frumoșe și folositoare, nu ne îndreptăm moralmente. Trebuie să și urmăm aceste povește cuprinse în Cuvântul Domnului și atunci mergerea ne va fi de folos, căci Mântuitorul ȳice: *«Acela este fericit care aude Cuvântul lui Dumnezeu și îl păzește pre el»*.

Nu este destul așa dar numai mergerea la Biserică pentru ca să auđim Cuvântul Domnului. Numai cu ea, fără ca să'l urmăm, nu ne îndeplinim datoria noastră. Astfel făcând nu numai că nu ne putem mângâia consciința, dar maî mult ne vom atrage drépta mânie a Părintelui Ceresc, care ne a chemat la sine, ne a sfătuit ce trebuie să facem; iar noi nu am urmat. Nu numai că nu vom

dobândi fericirea și recompensa ce așteaptă pre cei ce ascult glasul său și fac voia sa, dar din contră, trebuie să ne așteptăm la pedepsa celor ce l'au desprețuit. Acesta este sôrta celor ce se mulțumesc numai de a auzi Cuvântul lui Dumnezeu, fără ca să voiască a'l păzi și urma.

Adevărata fericire promisă de Mântuitorul celor ce aud Cuvântul lui Dumnezeu, este unită cu deplina împlinire a datoriei noastre, cuprinsă chiar în cuvintele séle, adică *de a'l și păzi și urma*.

Trebuie dar din totă ânima și din tot cugetul nostru să voim a veni la Biserică pentru a auzi Cuvântul lui Dumnezeu și auzindu'l să'l învățăm, să se lipescă de ânimile noastre și să'l cunoștem, iar cunoscându'l să'l păzim cu sântenie și să'l aplicăm în viața noastră, căci el este voia cea sântă a lui Dumnezeu Părintele nostru. Numai acela ce va face ast-fel 'și va îndeplini datoria sa, va fi cu adevărat fericit și va avea aci pe pământ liniștea conștiinței, iar în ceruri, în viața eternă ce ne așteaptă dincolo de mormânt, recompensă eternă.

Și ôre este acesta un lucru greu și cu anevoe de îndeplinit? Este ôre greu ca să venim, să ascultăm Cuvântul lui Dumnezeu, să'l învățăm și să'l avem călăuza vieței și a faptelor noastre?

Dar ce este mai lesne a afla noi, prin noi înșine ceea ce este bun și de folos pentru binele, prosperitatea și fericirea noastră și morală și materială, său a ni se face cunoscut acesta de glasul Bisericei, cel ce nu greșeste și nu ne înșală nici o dată? De sigur acesta din urmă. Ce ni-se cere dar pentru binele și fericirea noastră? Nimic alt de cât d'a asculta și a ne conforma acestui glas, care este vocea dumnezească, ce ne povățuește numai la bine, și numai pentru binele nostru. Sacrificiul dar ce ni-se cere, în schimbul marelui bine ce ni se oferă, este foarte mic, și nici nu se poate numi sacrificiū.

Trist este însă, că noi în loc să ascultăm și să urmăm

calea cea bună la care ne chiamă Biserica și ne povățuește Cuvântul Domnului, noi arătăm despreț, ca să nu țin nesupunere.

Și unde vom ajunge cu această răcială, ca să nu țin despreț către îndeplinirea celor ce ne povățuește Cuvântul Domnului prin glasul Bisericii? Oare nu trebuie o dată să ne deșteptăm și să înțelegem că ne aflăm pe o cale periculoasă, din care provin multe rele? Căci starea noastră morală se sdruncină și relațiile noastre sociale neavând de bază *frica de Dumnezeu* și *iubirea sinceră către aproapele*, fie-care se gândește numai la sine, fără vre-un ideal pentru viitor, pentru familia și neamul său. Și atunci unde vom ajunge?

Deja semnele recelei simțului religios și a înstrăinării noastre de Biserică și de voia cea sântă a lui Dumnezeu au început a se manifesta în tineretul nostru. care părăsit de farul luminător al moralei evanghelice, află fericea în tot felul de destrăbălări și în curmarea vieții prin sinucidere.

Răul dar ce provine din necunoștința și neîndeplinirea datoriilor religioase și morale, este foarte mare; el este un dezastru pentru familie, societate și națiune. Pentru conservarea dar și prosperitatea neamului nostru românesc, trebuie să ne silim din toate puterile a combate acest flagel. Să căutăm a-l stârpi și a restatornici zelul și iubirea pentru cunoșterea și împlinirea voiei celei sante a lui Dumnezeu. Părinții să crească și să educe pre fiii lor în frica lui Dumnezeu și iubirea către aproapele, insuflându-le acestea din cea mai fragedă vârstă a vieții lor. Să îi deprindă de mici cu iubirea către îndeplinirea datoriilor religioase și morale.

Acelaș lucru sunt datorii a face și învățătorii cărora se încredințază spre educare și formare tinerimea. Și aceștia, pe lângă cunoștințele de multe feluri ce insuflă copiilor și tinerimeii, să nu neglije un singur moment, d'a le

cimenta toate cunoștințele prin *Frica de Dumnezeu*, care este începutul înțelepciunii, și prin *iubirea către aproapele*, baza adevăratei morale. Să nu uite un singur moment că fără acestea totă știința și educațiunea lor va fi șubredă, dacă nu chiar nefolositoare și lor și societății și patriei.

Numai ast-fel nouile generațiuni vor fi așteptarea dorită și viitorul splendid al neamului nostru, tăria și fericirea noastră.

Să resădim dar în inimile noastre iubirea către Dumnezeu și îndeplinirea santei sale voințe.

Iar pentru ca să putem corespunde cu adevărat la obligațiunile noastre morale și religioase, să ne rugăm lui Dumnezeu, ca El, Domnul și Stăpânul vieții noastre, în marea sa iubire de omeni, să întorcă inimile noastre cele înstreinate și împietrite, la cunoștința dumnezeștilor sale precepte. El să ne ajute ca să putem restabili în noi amorul către *Cuvântul* său, către ascultarea poruncilor sale și păzirea lor, ca ast-fel să putem face sânta sa voe pentru ca să ne putem învrednici a ne dice: „*Fericiți cei ce aud, Cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pre el*“. Fie.

D.

PSALMUL 50.

STUDIUL EXEGETICO-BIBLIC ¹⁾.

Strofa I vers 3 8.

'David se rîgă lui Dumnezeu și imploră marea sa misericordie pentru a-l ierta de păcatul comis și de toate păcatele sêle.

Vers. 3.

Textul ebraic.

קָנַנִי אֱלֹהִים בְּחַסְדֶּךָ כְּרוֹב
רַחֲמֶיךָ כִּיהָ פִּשְׁעֵי :

LXX.

'Ελέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.

a) Traducțiunea text. ebr.
*Miluește-mă Dumnezeu
după mila ta; după mulți-
mea îndurărilor tale șter-
ge fără de legile mele.*

b) Traducț. după text. LXX.
*Miluește-mă Dumne-
deule după mare mila
ta, și după mulțimea
îndurărilor tale, șter-
ge fără de legea mea.*

c) Traducțiunea română după Biblia din 1688.

1) *Miluiăște-mă Dómnne după mare mila ta.*

2) *Și după mulțimea îndurărilor tale, stinge fără
de legea mea.*

¹⁾ Urmare. Veți „Biserica Ortodoxă Română“ an. XIX, No. 9, pag. 583.

d) După Biblia română tipărită în Blaj la 1795.

1) *Miluiaste-mă Dumneșule după mare mila ta.*

2) *Și după mulțimea îndurărilor tale, șterge fără de legea mea.*

e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.

1) *Miluiaste-mă Dumneșule după mare mila ta.*

2) *Și după mulțimea îndurărilor tale, șterge fără de legea mea.*

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.

1) Miluește-mă Dumneșule dupre mare mila ta. ¹⁾

2) Și dupre mulțimea îndurărilor tale, șterge fără-de-legea mea.

Vers. 4.

Textul ebraic.

הָרַב בְּכַסְּי מֵעוֹנֵי וַיִּחַטְּאוּרֵי
מַחְרָנִי :

LXX.

Ἐπιπλεῖον πλῆθὺν με ἀπὸ τῆς
ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρ-
τίας μου καθάρισόν με.

a) Traducțiunea text. ebr.
*Mai virtos spală-mă de
fără de legea mea; și de
păcatul meu, curățeste-
mă.*

b) Traducț. după text. LXX.
*Mai virtos spală-mă de
fără-de-legea mea, și de
păcatul meu, curățes-
te-mă.*

c) Traducțiunea română după Biblia din 1688.

3) *Mai multă mă spală de fără de legile meale,
și de păcatul meu curățeste-mă.*

d) După Biblia română tipărită în Blaj la 1795.

3) *Mai virtosă mă spală de fără de legea mea,
și de păcatul meu mă curățeaște.*

e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.

3) *Mai virtosă mă spală de fără de legea mea,
și de păcatul meu mă curațeaște.*

¹⁾ Acest verset, în textul ebraic este vers 3. La Septuaginta, care inscripțiunea psalmului nu o socotește în numărul versurilor, este vers. 1; iar în Bibliile române începând cu cea din 1688 și până la aceea a Sântului Sinod, el compune versurile 1 și 2 ale psalmului.

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.

3) *Maî virtos mă spală de fără-de-legea mea, și de păcatul meu, mă curățește.*

Vers. 5.

Textul ebraic.

כִּי־פָשַׁעִי אָנִי יִדְרַע וְהִטָּאתִי
נִגְדִי הַמִּיד :

LXX.

Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός.

a) Traducțiunea text. ebr.

Că fără-de-legile mele eu cunosc; și păcatul meu înaintea mea (este) pururea.

b) Traducț. după text. LXX.

Că fără-de-legea mea eu cunosc, și păcatul meu înaintea mea este pururea.

c) Traducțiunea după Biblia română din 1688.

4) *Căci fără de leagea mea eu cunosc, și păcatul mieu înaintea mea iaste pururea.*

d) După Biblia română tipărită la Blaj în 1795.

4) *Că fără de leagea mea eu o cunosc, și păcatul meu înaintea mea iaste pururea.*

e) După Biblia română tipărită în Petersburg la 1819.

4) *Că fără de leagea mea eu o cunosc, și păcatul mieu înaintea mea iaste pururea.*

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.

4) *Că fără-de-legea mea eu o cunosc, și păcatul meu înaintea mea este pururea.*

Vers. 6.

Textul ebraic.

לָךְ לְבִדְרָה | וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ
עֲשִׂיהִי לְמַעַן הַצַּדִּיק בְּדִבְרֵךְ הַצֹּדֵק
בְּשִׁכְרֹתָ :

LXX.

Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νενικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

a) Traducțiunea text. ebraic.

5) *Ție, numai ție am păcătuit și răul în ochii tăi*

b) Trad. după text. LXX.

5) *Ție numai am păcătuit și răul înaintea*

am făcut, ca să fii drept când vei ordona tu; să te justifici când vei judeca tu. *ta am făcut, ca să te justifici în cuvintele tale și să învingi când vei judeca tu.*

c) Traducțiunea română dupe Biblia de la 1688.

5) *Ție unuia greșii și răul înaintea ta am făcut, pentru ca să te îndreptezi întru cuvintele tale, și ca să biruești când vei judeca tu.*

d) După Biblia română din Blaj de la 1795.

5) *Ție unuia am greșit, și rău înaintea ta am făcut; ca să te îndreptezi întru cuvintele tale, și să biruesci când vei judeca tu.*

e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.

5) *Ție unuia am greșit, și rău înaintea ta am făcut: ca să te îndreptezi întru cuvintele tale, și să biruesci când vei judeca tu.*

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1819.

5) *Ție unuia am greșit, și rău înaintea ta am făcut, ca să te îndreptezi întru cuvintele tale, și să biruești când vei judeca tu.*

Vers. 7.

Textul ebraic.

הֵן בָּעוֹן הוֹלְלִי וּבְחַטָּאִי
יִחַבְּהֵנִי אֱשֵׁי :

LXX.

Ἴδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου.

a) Traducț. text. ebraic.
Iată în fără de lege m'am născut și în păcat m'am conceput mama mea.

b) Traducț. după text. LXX.
Căci iată în fără de legi m'am conceput și în păcate m'am născut mama mea.

c) Traducțiunea română după Biblia din 1688.

6) *Pentru că iată întru fără de legi mă zamislii, și întru păcate mă născu maica mea.*

d) După Biblia română tipărită la Blaj în 1795.

6) *Că iată întru fără de legi m'am zemislit, și în păcate mau născutū maica mea.*

- e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.
 6) *Că iată întru fără de legi mamă zămislită și în păcate mau nascutū maica mea.*
 f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.
 6) *Că iată întru fără-de-legi m'am zămislit, și în păcate m'a născut maica mea.*

Vers. 8.

Textul ebraic.

הֵן אֵכָפָה הַפְּצָה בְּטָהוֹרָה וּבְכֶהֱנָה
 הַכְּכָה הוֹדִיעֵנִי :

LXX.

'Ιδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπη-
 σας, τὰ ἀδηλα καὶ τὰ κρύφια
 τῆς σοφίας σου ἐδήλωσας
 μοι.

- a) Traducțiunea text. ebraic. b) Trad. după text. LXX.
Iată adevărul ai iubit întru cele nearătate, și întru cele ascunse înțelepciune mi ai arătat. *Căci iată adevărul ai iubit, cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii tale mi ai arătat mie.*
- c) Traducțiunea română după Biblia din 1688.
 7) *Pentru că iată adevărul iubiși, ceale ne ivite și ceale ascunse ale înțelepciunii tale ai arătat mie.*
 d) După Biblia română tipărită la Blaj în 1795.
 7) *Ca iată adevărul ai iubit: ceale nearătate, și ceale ascunse ale înțelepciunii tale mi ai arătat mie.*
 e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.
 7) *Că iată adevărul ai iubit: ceale ne arătate și ceale ascunse ale înțelepciunii tale mi ai arătat mie.*
 f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.
 7) *(Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate, și cele ascunse ale înțelepciunii tale mi ai arătat mie.*

Vers. 9.

Textul ebraic.

וְכַשְׂלַן אֶלְבִּין : וְהַטְּחֵנִי בְּאִזְבִּיב וְאֶמְחֶר הַכְּבִיסָנִי

a) Traducțiunea text. ebr.
Stropimě-veï (curățimě-veï de păcatul meu) cu hysop și mă voi curăți, spalămě-veï și mai mult de cât zăpada mă voi albi.

c) Traducțiunea română după Biblia de la 1688.

8) *Stropimă-veï cu ysop, și mă voi curăți, spalămă-veï și mai vârtos de cât zăpada mă voi albi.*

d) După Biblia română din Blaj de la 1795.

8) *Stropimăveï cu yssopă, și mă voi curăți: spalămăveï, și mai vârtos de câtă zăpada mă voi albi.*

e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.

8) *Stropimăveï cu yssopă, și mă voi curăți: spalămăveï, și mai vârtos de cât zăpada mă voi albi.*

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.

8) *Stropi-mě-veï cu isop, și mă voi curăți; spală-mě-veï și mai vârtos de cât zăpada mă voi albi.*

Vers. 10.

Textul ebraic.

וְשָׁמְעֵנִי שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה הַגְּלִנָּה
עֲצֵבוֹת רַבִּי :

a) Traducțiunea text. ebraic.
Fă-mě sě aud bucuria și veselia, bucură-se ósele pe cari ai sfaramat.

LXX.

Ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνῃν, ἀγαλλιάσονται ὅσῃ τεταπεινωμένα.

b) Trad. după text. LXX.
Mě veï face sě aud bucurie și veselie, se vor bucura ósele cele smērite.

c) Traducțiunea română după Biblia de la 1688.

9) *Imi vei da auzului bucurie și veselie, bucurasevor oase smerite.*

d) După Biblia română din Blaj de la 1795.

9) *Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucurasevor oasele cele smerite.*

e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.

9) *Auzului meu vei da bucurie și veselie: bucurasevor oasele cele smerite.*

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.

9) *Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele cele smerite.*

Vers. 11.

Textul ebraic.

הַסֵּתֶר פְּנֵיךָ כִּחֲטָאֵי וּכְלָ עֲוֹנוֹתַי
: כִּחֲטָאֵי

LXX.

Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ
πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλ-
λειψον.

a) Traducțiunea text. ebraic. b) Trad. după text. LXX.

Intôrce facia ta de la păcătele mele, și tôte fără de legile mele șterge. *Intôrce facia ta de la păcătele mele, și tôte fără de legile mele șterge.*

c) Traducțiunea română după Biblia de la 1688.

10) *Intoarce fața ta de cătră păcatele meale și toate fără de legile meale stinge.*

d) După Biblia română din Blaj de la 1795.

10) *Intoarce fața de cătră păcatele meale și tôte fără de legile meale sterge.*

e) După Biblia română tipărită la Petersburg în 1819.

10) *Intoarce fața ta de cătră păcatele miele, și tôte fără de legile miele sterge.*

f) După edițiunea Sântului Sinod tipărită în 1889.

10) *Intôrce fața ta de către pēcatele mele, și tôte fără-de-legile mele ștetge-le.*

Strofa I, vers. 3 11.

Coprinsul strofei.

Versurile 3—11 compun prima strofă seü prima parte a psalmului. In acéstă parte, Psalmistul, se rögă lui Dumnezeu spre a-îi ierta păcatul ce săvîrşise luând pe Bathşabag, femeia generalului Uria şi omorându'l pe acesta. El, avënd consciinţa de crima ce săvîrşise, recunöce că mare este fără-de-legea sa; dér nu desperézá, că nu va putea dobândi iertare de la Dumnezeu pentru acest păcat săvîrşit. Pentru acésta recurge la mila şi la misericordia dumnezeéscă spre a'l ierta, şi îşi mărturiseşte păcatul, prin care recunöşte, că a greşit lui Dumnezeu călcând sânta sa voe (vers 3—6). Dar în mărturisirea sa nu căuta ca Adam şi ca Eva, a arunca vina păcatului săvîrşit asupra altora. Din contră el recunöşte şi vede în însăşi natura sa păcătösă, cauza păcatului săvîrşit şi a tuturilor păcatelor sele (vers 7). Şi, după acéstă mărturisire, pe care o consideră ca singura causă a fără-de-legei sele, cade din noü cu rugăciune către Dumnezeu, singurul care crede că póte a'l ierta şi curăţi, de întinăciunea păcatului şi a'l readuce la starea sa de mai 'nainte, redându'i bucuria şi fericirea în care se afla înainte de a păcătui (vers 8—11).

Explicarea versurilor strofei.

Vers. 3. Asupra acestuï verset textul ebraic diferă de Septuaginta. In primul membru al versului, Septuaginta după cuvëntul *milă*, are adaosul de *mare*, ceea ce în textul ebraic lipseşte. D'asemenea la LXX, membru al doilea al versului se începe cu conjucţiunea *şi*, care în textul ebraic lipseşte; iar ultimul cuvënt al versetului, care în textul ebraic este la plural, *fără-de-legile mele* (פְּשָׁעַי), la Septuaginta este la singular, *fără-de-legea mea* (τὸ ἀνόμημά μου).

Bibliele române se țin cu fidelitate de textul grec al

Septuagintei, cu singura deosebire că toate separă versul în două, făcând din cele două membre ale séle două versete. Din această cauză și numerotația versurilor psalmului, diferă între bibliile române și Septuaginta. Pe când în LXX, versul în cestiune, este 1 al psalmului, în Bibliile române este vers. 1 și 2; și d'aci deosibirea de numărare până la finele psalmului ¹⁾).

Diferința care există între originalul ebraic și Versiunea Alexandrină a celor 70, departe d'a altera séu schimba sensul séu ideea coprinsă în acest verset, din contră o clarifică și o întregește.

La septuaginta după cuvîntul *milă* se află calicativul *mare*, care în textul ebraic lipsește. În partea a doua a versului însă, atât în textul ebraic cât și la Septuaginta, se arată că Psalmistul recunoște că Dumnezeu numai în *multa sa îndurare*, séu în *mulțimea îndurărilor* séle (τὸ πλεῖθος=כַּרִּיב) îi va ierta păcatul séu. Asest cuvînt, כַּרִּיב care se află în textul ebraic în partea a doua a versului, nu are un cuvînt corespunzător în partea întâi, fie că aceste membre paralele exprimă aceeași idee. El corespunde însă foarte bine adaosul care se află la Septuaginta. Ceea ce probază de sigur că această traducere a avut în vedere texte ebraice cari aveau adaosul.

D'asemenea și deosebirea care există asupra cuvîntului final al versului întregește sensul séu căci, déca prin singularul de la Septuaginta τὸ ἀνόμημά μου se înțelege fără-de-legea comisă de David prin uciderea generalului Uria și luarea femeii séle Bathșabă, prin pluralul (fără-de-legi) se înțelege atât acest păcat cât și altele săvirșite de David ca om. Iar conjucțiunea și de la Septuaginta, cu care se începe a doua parte a versului, ele se légă mai bine între dânsele.

¹⁾ În privința deosibirei numerotațiunei vers. acestui psalm între textul ebraic și Septuaginta, vezi „Biserica Ortod” No. 9 pag. 586.

Aceste ise asupra variantelor textului, venim la desvoltarea ideei.

David pentru *pecatul seū*, (LXX, iar text ebr. *pēcatele séle*), nu apelază și nu recurge de cât la *mila* (text. ebr. iar LXX, *mare mila*) lui Dumnezeu, pe carele, convins că prin pecatul seū l'a mâniat, nu îndrăznește a'l numi Dumnezeu al seū. Nu exclamă către el ca în alte ocațiuni, *Dumnezeul meū*, ¹⁾ căci socotește că pecatul seū, l'a înstrăinat și l'a depărtat cu totul de la Dumnezeu și a schimbat cu desăvîrșire relațiunile séle cu el. El ice pur și simplu *Dumnezeule*, cerënd mila sa prin cuvintele: *Dumnezeule miluește-mē*, cu credința, că de ore ce are *mare milă* și *multă îndurare* către făpturile séle, îl va milui și îl va ierta de pecatul seū. Ca cum ar fi is: «Mare este pecatul pe care l'am săvîrșit «Dómne, dar mare este și mila, îndurările téle și iúbirea «ta de ómenī, d'aceea eū cad la tine, mē rog și implor «mila și îndurările téle, căci n'am nici un cuvēt de în«dreptare. Numai fiindu'tī milă de mine și avēnd multă «îndurare pot fi iertat. Pentru acesta te rog fie-'tī milă de «mine și scapă-mē, seū sterge pecatul meū».

În textul ebreesc cuvētul final al versetului fiind la plural, ideea ar fi că David motivat de pecatul sevîrșit cu Bathșabag și uciderea generalului Uria, cerënd iertare de la Dumnezeu pentru acest pecat, se rógă a'l ierta de tóte pēcatele séle, în care intră și acesta.

Sânțil părinț al Bisericei din tóte timpurile aū admirat și admir până chiar în iua de astă-i, limbagiul în care Profetul David cere ertare de pecatul seū. Aceiași admirațiune o aū către cuvintele Psalmistului și comentatorii moderni. Hugo a Sancto Victóre, pune în vedere tutulor pēcătoșilor cuvintele Profetului și le recomandă a se învăța din ele modul cum trebuie, fie-care la rândul

¹ Comp. ps, VII, 2, 4, etc.

său, a'și cere ertare de păcatele séle. El ȃice: «Auđiți pĂcĂtoși pre pĂcĂtos rugĂndu-se și invĂțați cum trebuie sĂ vĂ rugați pentru pĂcatele vĂstre. Auđiți ce ȃice: *Miluesce-mĂ Dumneȃeule*. «Vinovat fiind, cugetĂ, ca pe <judecĂtorul sĂu, nici sĂ inșele pĂte, cĂci este a tot sciutor și prea inșelept, nici sĂ corupĂ, cĂci este drept, nici «sĂ invingĂ, cĂci este a tot putinte, nici sĂ scape și sĂ «ascundĂ de el, cĂci este pretutindenea și a tot veȃĂtor. «Vedeți așA dar cĂ nici o aparare și protecțiune are, de «acea numai la Dumneȃeu sperĂ, și mila divinĂ implorĂ «ȃicĂnd: «*Miluesce-mĂ*. O, cĂt de mare este puterea <acestuĂ cuvĂnt! Ca și cum ar fi ȃis; mărturisesc pĂcatul «meu; inșeleg fĂrĂ de legea mea; sciĂ ce am sĂvĂrșit, «și de ce pedĂpsĂ sunt demn; sciĂ de cine mĂ judec, «și sciĂ ce pedĂpsĂ mi sĂ cuvine pentru fĂrĂ de legea «mea. Voesc a ascunde pĂcatul meu, inșĂ tu cunosci tĂte; «voesc a resista, inșĂ tu ești a tot putinte și poți tĂte «cĂte le voesci; voesc a dosi, inșĂ tu coprinđi tĂte. A- «ceasta numai inșĂ imĂ rĂmĂne; fug de la tine și refug «iarĂși la tine, fug de mĂnia ta și alerg la mare mila ta «ȃicĂnd: *Dumneȃeule, miluesce-mĂ*».

D.

CRONICA BISERICII ORTODOXE ROMĂNE.

I.

Sesiunea Sf. Sinod din toamna anului 1895.

Acésta sesiune este importantă între altele și prin faptul, căci la deschiderea ei s'a prezentat noul ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice dl. *P. Poni* care în numele domniei sale și al Guvernului a putut să se simță fericit, că póte să facă declarațiunii solemne. D-sa a declarat, că întregul Guvern va lucra din tóte puterile sale pentru ridicarea prestigiului sfintei nóstre biserici. Că acésta este nu numai o datorie pe care o impune legea, dar ea forméază și o convinșiune puternică pentru d sa și pentru colegii săi.

Aceste declarațiunii ne au umplut sufletul de bucurie. Biserica nóstră are multe nevoi provenind mai ales din lipsurile materiale, așa că nu póte să-și ajungă după dorință idealul său, sau mai bine zis nu póte să-și îndeplinească misiunea ei moralisătóre. Sperăm însă, că prin dragostea pentru biserică a d-lui Ministru dorințele ei se vor traduce în realitate și acésta pentru binele poporului și al țării nóstre. Biserica nóstră ortodoxă în special este mama poporului și tot ce se va face spre binele ei se va face pentru binele poporului. Cu iubire și încredere am salutat pe dl. Ministru mai ales, când scim, că în fruntea Guvernului să află un bărbat ca dl. *Dim. Sturdza*, care e un

devotat fiu al bisericii noastre și care împreună cu colegii săi va face tot ce îi va sta prin putință pentru prosperitatea, pentru înflorirea bisericii române ortodoxe.

Acastă sesiune de toamnă a Sfântului Sinod a ținut din ziua de 12 Oct. 1895 până în ziua de 1 Noembrie același an. De și prin discursul program al I. P. S. Mitropolit Președinte s'a anunțat o mulțime de cestiuni foarte importante spre a se discuta și rezolva, cu toate acestea din cauza scurtului timp cât a ținut această sesiune n'aș putut să fie toate rezolvate.

Amintesc din cestiunile rezolvate :

1) S'a ales o comisiune compusă din P.P. S.S. Arhierii Pimen Piteștenu, Atanasie Craiovenu și Nifon Ploestenu, cari să se ocupe cu cestiunea retipăririi Bibliiei ;

2) S'a dat citire unui proiect de regulament pentru pozițiunea și activitatea preotului în armată și s'a decis a se înainta d-lui ministru de război ;

3) S'a hotărât, ca toate bisericile cari mai întrebuințază cărți cu litere cirilice să-și procure cărți cu litere latine ;

4) S'a discutat și cestiunea predării învățământului religios în școlile eterodoxe, în care urmăz și copii de Români.

Toate aceste cestiuni sunt de o așa importanță pentru Biserica noastră în cât trebuie să revenim asupra lor prin studii speciale.

II

Deschiderea nouilor corpuri legiuitoro.

În luna lui Decembrie 1895 s'a deschis prima sesiune a nouilor corpuri legiuitoro. Prin mesagiul regal de deschidere s'a promis pentru biserică de o cam dată numai desființarea taxei de 4 lei prevăzută de legea clerului, ca să se plătiască pentru preoți de către fie care familie rurală. Era drept să se facă acesta, căci legiferarea acestei taxe a provenit numai dintr'o necunoștere a relațiilor

dintre preoțimea și poporul nostru rural. Prin prevederea unui salariu pentru preoți în bugetul statului, fără un bir special pentru ei se va câștiga foarte mult pentru rolul, pe care 'l are biserica noastră. Spațiul pe care trebuie să 'l aibă această cronică nu permite spre a da o dezvoltare amănunțită acestei chestiuni.

În discuțiunea asupra răspunsului la mesagiul auzit luat cuvântul atât în cameră, cât și în senat mai mulți domni deputați și senatori. Când a fost vorba de biserică toți am accentuat, că trebuie luate toate măsurile pentru cultivarea și întărirea sentimentelor religioase în inima poporului nostru. Reproduc aici cuvântarea, pe care a ținut-o în Senat I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei cu această ocaziune: „D-le Președinte, D-lor Senatori! Am cerut cuvântul ca să țin câte-va vorbe în ceea ce privește religione-, biserica noastră ortodoxă națională.

Să nu Vă așteptați la o cuvântare întinsă, pentru că nu sunt orator, am de spus numai foarte puține cuvinte. Am dorit ca să spun și eu ideea mea, ca în răspunsul la mesagiul Tronului să se menționeze și de biserică.

Dacă noi, reprezentanții clerului, ai bisericii, ne aflăm aici pe aceste bănci între D-văstră, acesta este un vechi obicei, o lege a țării, că tot d'a una biserica a fost alături cu Guvernul și Guvernul cu biserica. Tot d'a una când se sfătuiam fruntașii națiunii în folosul țării și ai bisericii se adunau cu toții la Mitropolie, de aceea vechea obștească adunare, ca și camera deputaților de azi, la Mitropolie s'a întrunit pentru respectul persoanei Mitropolitului de pe vremi. Tot așa și la Iași.

Am voit să țin numai că aș dori să se menționeze în răspunsul la mesagiul Tronului, că biserica noastră națională ortodoxă va fi restabilită pe adevăratele ei baze canonice, ab antiquo, pe care a stat de secole. Bazele canonice pe care stă biserica nu s'a schimbat după împrejurări, sunt secole. Sunt aproape 2000 de ani de când este organizată și așa a stat în tot timpul, fără să o atace cineva.

Din nenorocire acum în urmă sub cuvînt de înbunătățirea sôrtel clerului mirean, s'a făcut ôre cari schimbări, s'a introdus nisece inovațiuni, cari nu sunt de natură a organisa biserica. Ba încă s'a introdus și o dare, o taxă pe locuitorii, pe care Românul, în limbajul lui cel naiv și simplu a numit'o *popăritu*. Se menționează de acêsta este adevărat, în Mesagiul Tronului, dar atât numai. 'Mi aduc aminte, că am aușit din copilărie, pe urmă am și citit în istorie, în ôri cari acte, că înainte în țară se puneau nisece contribuțiuni ca *Oeritul, vădrăritul, văcăritul etc.*, acum a venit și *Popăritul* (Ilaritate). Acêsta este darea cea mai nedreptă și odiôsă și să mă esplic pentru ce. Biserica noastră română este mai bogată de cât tôte bisericile cele-l-alte creștine. Ea a fost înzestrată de bătrânii noștri de Domni și de cei cari au posedat averi, a fost înzestrată zic cu averi mari; monastirile care au păstrat aceste averi au fost școlile nôstre, citadelele religiunii și scutul naționalității nôstre. În monastiri se păstra și credințele religiunii și limba și istoria, se tipăria și acolo cărți.

Ei bine, s'a luat acele averi. Biserica, clerul nostru, n'a fost nici o dată în contra Guvernului, dar cerem ca să se facă dreptate; nu cerem averile; Statul scie ce trebuie să facă cu ele, însă bisericii să i se dea ce i se cuvine. Din acele sute de milioane, pe care le a luat de la monastiri, se puteau găsi sumele cu cari să se plătescă preoții noștri, fiind-că a se pune o taxă de 4 lei, popăritul pe sătenii va să zică a-i răci de biserică ¹⁾ (Aplause).

Acum nu mă întind mai mult, căci nu este timp, de cât atât numai espriam dorința mea, că în răspunsul la

¹⁾ *Menirea Preotului* din 15 Dec. 1895 anul VI No. 12, numesc acêsta taxa *anti creștindă* și anti constituțională. . . . *Popăritul* e cuvînt de grôza pentru bieții țerani. . . . Taxa acêsta n'a avut alt rezultat de cât realizarea în parte a visului celor ce a plămădit *Legea Clerului*, adica dorul de a pune în dușmanie vecinică pe poporenii cu preoții, pentru ca turburând apa celui mai curat element românesc, *poporul*, sa pôta pescui în liniște. . . .

discursul Tronului să se spună și acesta, că biserica națională ortodoxă va fi restabilită pe adevăratele ei base canonice așezate de secole. Acesta am avut de ținut (Aplause).

III.

Anul nou și Serbarea de la Sf. Mitropolie din București.

Inceperea anului nou se serbeză tot-d'auna cu o deosebită solemnitate la Mitropolia din București și acesta cu drept cuvânt: Căci, care este ziua, care să sune mai plăcut auzului și în care omul să poată medita și reflecta mai mult asupra unei părți din viața sa, ce se numește an și să roge pe Cel A Tot Puternic, ca noua parte din viața sa, ceși ia în această zi începutul, să fie mult mai bună de cât cea-l-altă și să nu-i aducă de cât fericire? Nică una din cele-l-alte zile ale anului nu dă mai multă ocaziune la acesta, de cât acesta întâia zi. În ea fie-care om, fie-care grupare de oameni, un popor întreg mulțumescă lui Dumnezeu pentru trecutul an și privesce cu credință și speranță în necunoscutul an și se roagă ca totul să contribuie la prosperarea, la fericirea sa. Tot ce a fost neplăcut și dureros din cauza slăbiciunilor noastre se îngropă cu vechiul an; tot ce e plăcut și vesel, tot ce ne dă viață își ia naștere cu noul an. Și acesta pentru totă suflarea omenescă: pentru cel puternic și pentru cel slab, pentru bogat și pentru sărac, pentru învățat și pentru neînvățat. Deosebire nu există. Biserica noastră, care are în grijea ei tot ce e bun și sfânt pentru viața credincioșilor români se roagă lui Dumnezeu în această zi solemnă pentru liniștea și binele sufletului lor, pentru fericirea lor; se roagă ca numai pacea și liniștea să domniască în noul an și acesta pentru prosperarea și fericirea poporului și a țării românești.

Cu mare pompă s'a oficiat serviciul divin în această zi și de către Inuși I. P. S. Mitropolit Primat, asistat fiind de mai mulți P. S. Arhieri. Multă lume alésă a luat parte

la acest sf. serviciu în frunte cu M. S. Regele, prea iubitul nostru suveran și cu A. S. R. Principele Moștenitor. După terminarea serviciului tótă lumea a mers în palatul mitropolitan, unde s'aú adus felicitări Suveranului de către Inalt P. S. Mitropolit în numele bisericii, de către Primul Ministru etc...

Iată cuvântarea I. P. S. Mitropolit :

Sire,

„Clerul Bisericii Ortodoxe Române, în dragostea sa către Suveranul țării, cu privilegiul noului an, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu l'am ajuns, nu încetază a înălța căldurose rugăciuni către cel A Tot Puternic pentru sănătatea și fericirea Vóstră, a întregii Vóstre dinastii, cum și pentru propășirea scumpei nóstre Românií.

Urările de bine, ce se îndreptéză astă-đi către Majestatea Vóstră din tóte unghiurile țării să le primescă Dumnezeu ca pe un miros de bună mirézmă și El, ca un îndurat să-și reverse mila sa asupra poporului român.

Sire,

Rugăciunile pe cari Biserica neîncetat le aduce pentru Voi, pentru Augusta Vóstră familie, pentru ótea și națiunea română, să fie auđite la Scaunul cel Dumnezeesc, ca de acolo, de unde vine darul și adevérul, poporul român să dobândiască harul mántuirii, folositor nouă și urmașilor nóștri.

De și tainele Dumnezeescí sunt nepátrunse de noi, cu tóte acestea credem nestrámutat, că starea de înfiorire în care ne aflám, sub înțelepta și gloriósa Vóstră Domnie, va cresce din ce în ce mai mult în viitor, dacă vom remâne cu tárie în calea virtuții, a pácii și a dragostei creștine.

Cu căldură așa dar, și cu inimile curate ne rugám în acéstă đi de învoire a anului, ca să trăiți Majestate, mulți ani, împreună cu Augusta Vóstră Soție, Dómna și Regina Elisabeta!

Să trăiască A. A. L. L. R. R. Principii moștenitori ai Tronului Ferdinand și soția Sa Principesa Maria!

Să trăiască tinerile lor odrasle, Carol și Elisabeta!

Să trăiască și să înflorască scumpa noastră țară!

Acestor felicitări și celor aduse de D-l prim Ministru etc., M. S. Regele răspunde ast-fel: „Sunt adânc mișcat de cuvântările așa de bine simțite și cari găsesc un răsunet recunoscător în inima Mea.

Dragostea și credința ce Țara 'Mi arată, la orî ce ocazie le privesc ca cel mai frumos dar și Mă îndatorez de a gândi neîncetat la fericirea iubitului Meu popor, care este nedespărțit de fericirea Mea.

Tot d'a una rog pe Dumnezeu să păzescă România de primejdii și de neazuri și să răspândiască asupra noastră toate bine-facerile.

Acastă dorință ferbinte hrănesc cu deosebire la începutul unui nou an, care se deschide învălit și necunoscut pentru noi, însă cu speranță de pace și prosperitate.

Mulțumindu-Vă din tot sufletul de căldurósele vóstre felicitări, Vă urez și din partea Reginei și a Familiei Mele ani mulți și fericiți“.

Aceste cuvinte ale M. Sale au fost primite cu însuflețire de către mulțimea alésă ce se afla de față. Toți doriau, ca anul nou ce se deschide învălit și necunoscut să fie în adevăr un an de pace și prosperitate pentru scumpa noastră țară. După ce M. Sa Regele s'a retras în uralele tutului I. P. S. Mitropolit a primit felicitările Clerului, și ale diferitelor instituțiuni teologice, cum și ale altor instituțiuni filantropice de sub directa conducere și supraveghere a I. P. S. Sale. Cu o deosebită emoțiune răspunde Înaltul Prelat tutului și asigură că întréga sa viață, toate ȳilele ce'î va da Dumnezeu nu le va întrebuiința de cât în muncă și privighere pentru biserica și țara noastră.

Ne rugăm și noi din parte-ne cu ocasiunea deschiderii anului nou pentru binele și fericirea supremilor noștri

conducătorii; pentru pacea și prosperarea bisericii și a țării aceștia; pentru binele și fericirea cititorilor revistei noastre.

IV

Noul Director al Cultelor.

D-l Dragomir Demetrescu, doctor în Teologie de la Universitatea din Atena, doctor în Filosofie de la Universitatea din Lipsca și profesor la Facultatea de Teologie a fost numit pe ziua de 1 Decembrie 1895 ca director al cultelor. Felicităm pe D-l Demetrescu pentru ocuparea acestui post, de o deosebită importanță pentru biserica noastră.

V.

Preoții și Învețătorii vor putea cumpăra pământ în loturi mici.

Prin noul proiect de lege asupra vânzării bunurilor statului în loturi mici pe care 'l va depune D-l Ministru al Domeniilor în desbaterile corpurilor legiuitoare se va prevedea și modificarea, că și preoții și învățătorii vor putea să cumpere pământ în loturi mici. Se știe, că prin legea actuală preoții și învețătorii n'au acest drept.

VI.

Botezarea Principelui Boris.

Principele *Ferdinand* al Bulgariei împreună cu soția sa sunt catolici și încă cu tradițiuni în sinul bisericii catolice. Primul copil ce au dobândit pe pământul Bulgariei a fost botezat de asemenea catolic, dându-i-se numai numele bulgăresc de Boris. Bulgarii sunt însă ortodocși, de și în neînțelegeri cu marele scaun patriarhal din Constantinopole. De aceea singura dorință a Bulgarilor a fost și este ca fiul principelui lor, viitorul moștenitor al tronului

să fie botezat ortodox. Prin realizarea acestei dorințe, Bulgaria vîd pe de o parte un mijloc puternic de a împăca pe *Rusia*, iar pe de alta o garanție de a li se respecta credința și obiceiurile religioase în viitor. Ei au trimis chiar în anul trecut o delegațiune de notabili în frunte cu Mitropolitul de Sofiea la Petresburg spre a mijloci o înțelegere între *Rusia* și *Bulgaria* și atunci s'a vorbit mult de botezarea principeului Boris, ca de o *conditio sine qua non*.

În timpul din urmă această chestiune devenise în mijlocul Bulgarilor atât de populară în cât numai exista nici un mijloc de a putea fi împedicată, ca să nu fie adusă la îndeplinire. Principele Ferdinand a trebuit să cedeze dorinței poporului bulgăresc, de și pôte cu multă durere sufletescă din partea sa și a familiei sale. În scopul de a dobândi și învoirea șefului bisericii catolice, Principele Ferdinand face o călătorie la Roma, unde a fost primit în audiență de *Papa*. Informațiunile particulare ale diferitelor ziare streine tôte sunt de acord, că Principele a fost foarte rece primit și că *Papa* n'a voit cu nici un chip să consimță la cererea ce i se făcea. Ori ce s'ar fi întîmplat însă, Principele Ferdinand a rezolvat această chestiune în mod mulțumitor pentru poporul bulgăresc, căci iată ce informațiuni se trimit din *Sofia*: *Sabrania* (camera deputaților) s'a întrunit în ziua de 23 Ianuarie ora 10 de dimineță în mijlocul unei afluențe enorme. Toți deputații sunt de față, afară de D-l Karawelow și Radoslaw. La intrare, Cabinetul este primit cu aplause. D-l Stoilov (prim ministru) citește mesagiul princiar în mijlocul celei mai adânci tăceri. La sfârșitul citirii, izbucnesc niște urale frenetice, care țin mai multe minute. D-l Bobtcheff, șeful partidului unionist relevază într'un mic discurs însemnătatea acestui moment istoric și ridică principeului un ura, care este repetat cu entusiasm. Propune apoi să se amâne ședințele până Vineri, și să mîergă și să mulțumescă Principeului. Tôtă populațiunea este într'o bucurie de nedes-

cris. Reproduc aici și textul mesagiului princiar către națiunea bulgărească:

Declar poporului meu iubit, că spre executarea promisiunii date reprezentanților națiunii din înălțimea tronului meu, mi-am dat silințele posibile, am luptat din toate puterile mele, pentru a aplana dificultățile, care se ridicau în contra dorinței arzânde a națiunii întregi, în ceea ce privesce trecerea moscenitorului tronului în sânul bisericii naționale.

După ce mi-am îndeplinit datoria în mod respectos către toți aceia de care depindea aplanarea dificultăților și după ce am vădit *dispărând speranțele mele, negăsind acolo, unde o așteptam înțelepța pricepere a cerinței Bulgariei*, credincios jurământului făcut poporului meu mult iubit, am hotărât din propria mea inițiativă să trec peste toate obstacolele și să ofer pe altarul patriei cel mai mare și cel mai greu din sacrificii.

Anunț deci, că la 2 Februarie se va face botezul Principelui Boris, după riturile bisericii naționale ortodoxe.

Bine cuvinteze Regile Regilor această hotărâre și să protejeze pentru tot-d'auna patria noastră și casa noastră.

Reese din acest mesagiu și anume din locurile subliniate, că Principele Ferdinand n'a dobândit consimțământul Papei la conversiunea fiului său și că el a făcut aceasta de la sine pentru satisfacerea dorinței Bulgarilor și pentru interesele casei sale. Ziarul *Noua Presă Liberă* din Viena primesce scirea din Sofia, că Principesa Maria Luisa (soția Principelui Ferdinand) nevoind să asiste la ceremonia conversiunii lui Boris va pleca în curând în streinătate pentru un timp nedeterminat. Va fi însoțită de Principele Cyril și de alte persoane. Dacă această scire s'ar adevăra, atunci rezultă că Principesa Bulgariei, catolică devotată, e mult mâhnită în sufletul ei pentru acest sacrificiu făcut de bărbatul său.

Presă rusească e mulțumită cu conversiunea Principelui Boris și vede în acesta un semn de îndreptare în re-

lațiunile dintre Bulgaria și Rusia. Se știe, că Țarul ar fi primit chiar să asiste prin delegație ca naș la botezarea lui Boris.

Știrea aceasta s'a adevărat, căci iată telegrama ce a primit Principele Ferdinand din partea Țarului: „Felicitați în mod sincer pe Alteța Văstră pentru patriotica sa hotărâre ce mi-a anunțat prin scrisoarea sa de la 2 Ianuarie. Generalul Major din suita mea, *Golenicev Kutusov* Vă va aduce răspunsul meu și va fi însărcinat să asiste în numele meu la solemnitatea trecerii fiului vostru mult iubit în sinul bisericii naționale bulgare“.

Presa bulgărească, fără excepțiune de partid, publică articole entusiasmante prin care laudă pe Principele Ferdinand pentru abnegațiunea sa de a se supune în totul voinei poporului bulgăresc, chiar atunci când e vorba de a face sacrificiul sfințit.

Din parte-ne ne bucurăm de acest *eveniment religios ortodox* întâmplat la vecinii noștri, tocmai acum, când Papa doria din contră ca ortodocșii să treacă la catolicism, iar nu catolicii la ortodoxism.

G.....

DARE DE SEAMA.

Introducere în Cărțile Testamentului V. și N. de Dr. Iuliū Olariu, Caransebeș, 1891; *Scrierile Părinților Apostolesci*, traduse de Dr. Iuliu Olariu, Caransebeș, 1892; *Evangeliiile după Mateiū, Marcu și Luca*, comentate de Dr. Iuliū Olariu, Caransebeș, 1894.

Dl. Iuliū Olariu, doctor în teologie de la facultatea din Cernăuți, absolvent al facultății de teologie din Lipsca și profesor de teologie la Seminarul din Caransebeș a dat la lumină rînd pe rînd de la începutul activității sale profesoriale opere de mai sus. Acésta e o notă bună pentru născînda noastră literatură bisericească și sperăm, că de aici înainte avem să înregistrăm cât mai multe opere teologice pe fie-care an. Ne îndreptățesce a crede lucrul acesta, numărul titrațiilor teologi ce ies pe fie-care an de la cele două facultăți teologice române. Mărturisesc, că mi se umple sufletul de bucurie, când citesc, saū vîd anunțându-se aparițiunea unei lucrări teologice în românește, căci acésta ne probéză pe de o parte muncă pe terenul teologic, iar pe de alta desvoltarea gustului de citire a unor asemenea scrieri.

Prima scriere a d-lui Olariu e o scriere didactică și una din cele mai bune din literatura noastră didactico-religiösă. In ea autorul se ocupă cu *coprinsul*, *originea* și *autenticitatea* diferitelor scrieri, cari forméză Cano-

nul *V. și N. Testament*. Și acesta e de cea mai mare importanță, fiind-că «isvorul învățăturilor creștine Scriptură și cel ce se provacă la ea ca autoritate trebuie să fie pe deplin convins de copriusul ei dumnezeesc, care în forma de acum își are istoria sa». Prin urmare, această scriere pôte fi nu numai spre folosul tinerilor, cari se ocupă cu cuvîntul dumnezeesc, ci și pentru orî și care servitor al altarului.

A doua lucrare a d-lui Olariu e traducerea scrierilor *părinților apostoli*. Prin părinți apostolici se înțeleg după cum se scie școlarii apostolilor și anume *Clemente*, episcop de Roma, *Barnaba*, *Ignațiu*, episcop de Antiochia, *Policarp*, episcop de Smirna, epistola enciclică a comunității din Smirna intitulată: *De martyrio Polycarpi*, Autorul necunoscut al epistolei către *Diognet*, *Papiea*, episcop de Ierapole și *Herma*, autorul Pastorelui. Pe lângă scrierile celor două autori necunoscuți și amintiți aci, scrierile celor-l-alți părinți sunt următoarele: Două epistole a le lui Clemente către Corintenți, o epistolă catolică a lui Barnaba, Fragmentele lui Papiea din scrierea sa intitulată 'Εξηγήσεις λογίων κυριακῶν în cinci cărți, cele 7 epistole a le lui Ignățiu și adresate către Efesenți, Magnesienți, Tralienți, Romanți, Filadelfenți, Smirnenți și către Policarp, o epistolă a lui Policarp către Filipenți și Păstorul lui Herma. Lipsesce din această lucrare a d-lui Olariu traducerea scrierii intitulată *Διδασκῆ κυρίου διὰ τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῖς ἔθνεσιν* (învățătura celor 12 Apostoli) și descoperită de către renumitul mitropolit grec *Teofil Bryennios* și dată la lumină în 1883 în Constantinopole. Cu tôte că această scriere e tradusă în românește și publicată de un profesor de la Facultatea teologică din Cernăuți, ar fi trebuit însă să nu lipsiască din această lucrare, așa că am fi avut la un traducerea tuturilor scrierilor autentice și așa duse a le părinților apostolici.

Traducerea acestor scrieri era de dorit, fiind că ele se

asemănă foarte mult cu scrierile N. T. atât după conținut, cât și după formă, ba chiar după studii speciale făcute asupra lor ele conțin formele fundamentale ale tuturilor disciplinelor teologice de mai târziu. De aceea ele pot servi ca izvoare prețioase pentru diferite monografii în care s'ar arăta teologia părinților apostolici. Pe lângă acesta după cum ne spune și traducătorul nu poate fi indiferent pentru preot și teolog de a cunoște sau nu aceea ce bărbatul învățați și cu multă experiență au depus în scrierile lor cu privire la credință, cult, păstorirea credincioșilor, disciplină etc.... Întrânsele fie-care cărturar află legătura bisericii de acum, cu cea întemeiată de Christos, iar păstorul sufletește în special mijlocele polemice, apologetice, foarte necesare la apărarea adevărurilor creștine.

O lipsă are însă această traducere și anume, că nu e însoțită de un studiu introductiv, în care traducătorul să fi descris viața fie-cărui părinte apostolic, cum și coprinșul fie-cărei scrieri în parte. Cititorul s'ar fi putut atunci orienta mai cu înlesnire în studiul asupra lor și n'ar fi mai avut nevoie să le studieze, luându-și în ajutor un tratat de Patrologie.

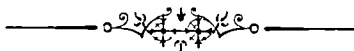
A treia lucrare a d-lui Olariu și poate cea mai importantă e Comentarea evangeliilor după Matei, Marcu și Luca, adică exegeza celor trei sinoptici, într'un volum de 644 pag. Autorul ne promite, că în alte trei volume ne va da un manual exegetic complet și al celor-l-alte scrieri a le N. T.

Am spus, că această lucrare întreprinsă de dl. Olariu e poate cea mai importantă, fiind-că o alta asemenea ei nu există în limba românească și că ea pune pe teologi și pe preoți în pozițiune de a-și da socotela de părțile mai grei de înțeles ale Sf. Scripturi a Noului Testament. Studiul acesta nu coprinde ce e drept toate ipotezele asupra diferitelor locuri mai grele, căci acesta ar fi cerut o dezvoltare prea mare și de aceea împărtășesc cu totul opiniunea au-

torului și anume, *că cu împrejurările actuale ale bisericii noastre este aprópe indestulător*, căci scopul pe care trebuie să-l urmăriască un autor, când conține o lucrare, e, ca acea lucrare să pótă fi folosită de celitor.

Tot ce lasă de dorit aceste lucrări a le d-luî Olariu e *limba lor prea greoae*. Cu tóte acestea și în acéstă privință putem fi mulțumiți, dacă le comparăm cu lucrările de acum 20 sau 30 de ani ale fraților noștri de peste Carpați și mai ales, dacă le comparăm cu lucrările fraților noștri teologi din Bucovina. Sperăm, că teologii noștri de pretutindena ținând seamă, că biserica noastră a fost acel institut de cultură, care a păstrat unitatea limbii românesce vor căuta în viitor să-și exprime ideile într'un grai literar fără provincialisme și care să fie priceput de tótă Románimea.

G...

Jubileu de 40 ani al arhipăstoriei Mitropolitului Serbiei

D. D. MIHAIL.

La finele anului expirat 1895, a apărut în Belgrad (Serbia) o carte în 8° conținând 319 pagine, datorită arhimandritului Chiril, superiorul mitocului Serbiei din Moscua, tratând despre jubileul de 40 ani de arhierie a actualului Mitropolit al Serbiei, D. D. Mihail, magistru în Teologie al Academiei din Chiev (Rusia).

În fruntea cărții e portretul veneratului ierarch, având calimafca albă, iar pe potcapic o mică cruciuliță de briliante. Pieptul ornat cu diferite decorațiuni sârbești și străine.

În loc de precuvântare, este istoricul serbării jubileului de 25 de ani al arhipăstoriei Mitropolitului Mihail, ce a avut loc la 14 Octombrie 1879. Apoi se descrie starea bisericeii din 1881.

De la 1881 actualul Mitropolit Mihail a stat cât-va timp într-o mănăstire din Serbia, de unde, în urmă, a fost silit să plece la Constantinopol, unde a fost primit cu toate onorurile și găzduit mai mult timp la Patriarhul Ióchim al III cu care era în intimitate. Dar și aici n'a fost lăsat în pace, ci silit să plece la Ierusalim.

Aflându-se în Ierusalim de venirea Mitropolitului, Patriarhul d'acolo și superiorul Mănăstirii ruse a trimis o deputațiune spre a-l întâmpina. Deputațiunea a eșit întru întâmpinarea Mitropolitului Mihail tocmai la Emaus.

În Ierusalim Mitropolitul Mihail a stat vr'o două luni, vizitând locurile sfinte, pretutindene fiind primit cu onoruri și venerațiune. Din Ierusalim s'a reîntors din nou la Constantinopol, de unde a mers la sf. Munte Athos, unde iarăși a stat vr'o 2 luni. Pretutindene a fost învitat a

liturgisi și a hirotoni diaconii și preoții din monahii vrednici de aceste distincțiuni.

Aceste voiajuri s'au petrecut în 1883—84, în care timp veneratul prelat a descris locurile sfinte și Muntele Athos, ambele descrieri s'a publicat în 1886 în Serbia.

Reîntorcându-se din sf. Munte, Mitropolitul Mihail a voit să se stabilească în Constantinopol; dar sosind aici, i se face cunoscut că nu are voie a se stabili în Constantinopol. A plecat la Varna în Bulgaria, dar nici aici n'a avut parte să se liniștescă, căci i s'a spus să plece! Bătrânul mitropolit, oțelit la luptă, plăcă la Rusciuc. N'a apucat să între în Rusciuc, și i se comunică cum că guvernul Serbiei a cerut princepelui Bulgariei Batemberg, ca să nu permită Mitropolitului Mihail șederea în Rusciuc. Mitropolitul Mihail a opus guvernului Bulgar, că el nu se ocupă cu politică nici cu agitațiuni, ci vrea să aibă liniște. Cu toate acestea îngrijat ca nu cum va într'o bună dimineță să nu fie expulsat cu putere, a hotărât să caute un alt loc de liniște, dar obosit de călătoriile ce a făcut, și supărat de necazurile ce pretutindenea întimpina, Mitropolitul Mihail se îmbolnăvi, așa că a fost nevoit să rămâie în Rusciuc peste iarnă. Îngrijat însă pentru viitor, a hotărât, ca la primă-vară să plece în Austro-Ungaria la vr'o stațiune balneară, ca să'și caute de sănătate; în care timp a fost și în România, vizitând pre Mitropolitul Primat.

În anul următor, 1884, Universitatea din Chiev a serbătorit jubileul său de 50 de ani, la care a fost invitat și Mitropolitul Mihail. Bătrânul, dar neobositul ierarch a primit invitațiunea și părăsind Rusciucul, a plecat spre Chiev, unde a fost primit și găzduit cu toate onorurile în Lavra Pecersca.

Aici deși își găsisse odihna, dar nu pe multă vreme, căci fu chemat la Moscua, unde superiorul mitocului sârbesc, igumenul Theofil, luând banii bisericesci, a părăsit mitocul în voia sorței. Mitropolitul Mihail a știut însă să salveze situațiunea, mulțumită energiei și cunoscințelor sale din societatea înaltă a Moscueli. După acest incident, bătrânul mitropolit s'a așezat în Chiev, de unde, în 1889 în urma abdicării regelui Milan, a fost rechemat să'și reia tronul Archiepiscopal.

Jubileul de 40 ani a serbătorit Mitropolitul Mihail în ziua de 14 Octombrie 1894, când a împlinit 40 ani de la hirotonia sa în arhierie.

Serbarea a avut un caracter eminentamente național, căci nu numai clerul, dar întreg poporul sârbesc a luat parte activă la această serbare atât de impunătoare, cum s'a petrecut.

De la 13 Octombrie orașul Belgrad era în picioare. După programul serbării, séra s'a făcut privighere, la care a luat parte pe lângă clerul capitalei și notabilitățile Belgradului.

În timpul *vêhodului* la *Dómne strigat-am*, protoiereul de pe amvon a pronunțat o cuvîntare ocazională, relevând serviciile aduse bisericei și națiunii de Mitropolitul Mihail. După terminarea acestei cuvîntări, Mitropolitul, cu ochii plini de lacrimi, a citit «lumină lină».

A doua zi 14 Octombrie la 8¹/₂ dimineața a sosit din străinătate și tânărul Rege Alexandru I. După onorurile cuvenite, M. S. a plecat la Palat, iar I. P. S. Mitropolit la biserică, unde înconjurat de clerul Mitropolitan, a servit sf. liturghie. Ex regele Milan a asistat de la începutul sf. liturghii; iar când protodiaconul în mijlocul ușelor împărătești a șis: «*Cu frica lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste să Vê apropiați*», în acel moment a intrat în biserică Regele Alexandru I, iar corul i a cântat: «*Bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnului*».

După terminarea sf. liturghii protosinghelul Victor a pronunțat o cuvîntare la adresa Mitropolitului luând ca temă cuvintele: «*Povesti-voiă numele têu fraților mei; în mijlocul bisericei te voiă cânta*». Tema e dezvoltată pentru jubilar cu mult talent, și a fost ascultată cu multă atențiune de cei prezenți, între care erau și M. S. Regele și ex-regele.

După terminarea discursului, I. P. S. Mitropolit a răspuns cu o cuvîntare scurtă dar plină de înțelepciune și tact asupra temei: «*Pace vouă*». După terminarea cuvîntării Mitropolitului, corul a cântat: *Pre tine Dumnezeu te lăudăm*. Apoi M. M. L. L. a felicitat pe marele ierarh al bisericei Serbe. De la biserică M. M. L. L. a mers la palatul Mitropolitan, unde i aștepta. De la biserică până la palatul său, bătrânul mitropolit a fost

condus în urale. În apartamentele sale ierarchul a fost întâmpinat de M. S. Regele Alexandru I, carele, felicitându'l, 'i a conferit marele cordon *Vulturul alb* în briliante, pentru serviciile aduse bisericeii și patriei.

M. M. L. L. a stat cu Mitropolitul Mihail peste 20 de minute, apoi s'a u retras.

După plecarea M. M. L. L. a urmat felicitările și discursurile miniștrilor, în numele cărora a vorbit Dl. Andra Torchevici, ministrul Instrucțiunii, apoi consiliul de stat; președintele camerei; primăria; partidele politice; rectorul Facultății teologice; presa; școlile; diferitele asociațiuni și corporațiuni; clerul; corpul diplomatic și nesfârșitul număr de notabili și cetățeni. Tota ziua de 14 Octomvrie 1894 a fost consacrată de Mitropolitul Mihail satisfacțiunii publicului; el a primit fără întrerupere, ascultând discursuri, imne, muzici; iar s'era s'a făcut o demonstrație foarte semnificativă. Tineretul a făcut primblări prin oraș cu torțe cântând imne religioase, iar publicul, sa u mai bine orașul întreg striga fără întrerupere: Jivio Mitropolit Mihailo! (Trăiască Mitropolitul Mihail).

Demonstranții au venit și la palatul Mitropolitan unde pe lângă discursuri au cântat mai multe imne. Mitropolitul, de și numai putea de oboseală, totuși a răspuns demonstranților printr'o cuvîntare plină de învățătură creștinești și de simțiminte patriotice, încheiând această cuvîntare cu ruga cătră Dumneze u să protégă Serbia sub înțelepta conducere a Regelui Alexandru I!

Strigăte nesfârșite de Trăiască Regele; trăiască Mitropolitul a resonat mult, după care demonstranții a mai parcurs mai multe strădi principale cântând imne religioase.

Ast-fel s'a urmat și încheiat jubileul de 40 de ani al Archiepăstoriei Mitropolitului Serbiei D. D. Mihail.

Reproducend foarte pe scurt descrierea serbării jubileului, cred că e de interes a menționa și un act făcut cu această ocașie de episcopatul Serbiei.

Înainte d'a vorbi însă de acest act, trebuie să spun, că cartea din care am extras aceste informațiuni, formeză un volum de 319 pagini, plin de adrese și felicitări din toate orașele și satele Serbiei, a Montenegrului și a Bulgariei. Apoi felicitări telegrafice din Rusia, Austro-Ungaria, Franța, Germania, Anglia și chiar America.

Iată și actul de care am menționat mai sus:

Episcopatul Serbiei apreciind meritele și serviciile aduse bisericeii și patriei de către Mitropolitul Mihail, în ședința soborului arhierilor naționali, în unanimitate au hotărât să ofere distincțiunea I. P. S. Sale Archiepiscopului și Mitropolitului Serbiei D. D. Mihail *epanocalimatcă albă*, înpodobită cu o cruce de briliante. Pentru această distincțiune au încheiat și un act sub No. 12 din 14 Octombrie 1895 dat în Belgrad. Actul începe cu textul: «Cu puterea credinței ai adunat cele înalte, și cu osteneală le-ai obținut».

Acest act e semnat de trei Episcopi: *Sava*, Episcop de Jicî; *Melentie*, episcop de Timoc și *Inochentie*, episcop de Niș.

Urmază apoi datele decorațiunilor cu care a fost distins Mitropolitul Mihail de la 1856—1894 de suveranii Serbiei, Rusiei și Muntenegrului, în totul 13 decorațiuni.

Tot în acest timp e proclamat ca membru în diferite academii teologice, științifice, diferite societăți din țară și străinătate, în total e membru a 28 de instituțiuni.

Mitropolitul Mihail e fondatorul fondului pentru văduve și orfanii clericici; instituind și o școlă pentru orfanii clericici dându'î ca fond 20,000 lei.

De la 1856 și până astăzi, Mitropolitul Mihail a dat la lumină 49 de diferite scrieri eminate teologice și rituale.

G. MUSICESCU.

BISERICESCI.

Revista patriarchiei ecumenice «Adevărul bisericesc publică următoarele:

Distinsul organ al Vechilor Catholici, din Berna Elvețiet: *Internationale theologische Zeitschrift*, a publicat în ultimul său număr enciclica patriarhală în limba germană. Iar directorul acestei reviste, eminentul profesor Dl. E. Michaud, trimițând Sanctității Sêle Patriarchului Ecumenic, numărul în cestiune al revistei, care în fruntea articolelor sêle coprindea traducțiunea enciclicei, l'a însoțit de următoarea epistolă adresată Sanctității Sêle Patriarchului, exprimând sincera sa dorință pentru o adevărată și reală unire a Bisericii.

Distinsul profesor s'a u exprimat mulțumiri din partea Marii Biserici a lui Christos pentru sentimentele sêle de sinceritate și iubire de înfrățire a tuturor creștinilor. Iată în traducțiune epistola în cestiune adresată Sanctității Sêle Patriarchului în limba franceză.

Prea Sântite,

Permiteți, Prea Sântite, directorului Revistei teologice internaționale, să Vê supună numărul 13 al acestei Reviste (de la I Ianuarie 1896), având în fruntea articolelor strălucitul Vostru răspuns către Leon al XIII. Expresiunile bine-voitôre ce ați bine-voit să consacrați la adresa

Vechilor Catolici, dar mai ales principiile cu adevărat ortodoxe, pe cari le-ați manifestat, și cari și nouă ne sunt principii, ne a produs o bucurie adâncă, bucurie pe care «Revista» le va propaga în numărul său (14) de la 1 Aprilie 1896.

Dorim cu ardere o unire serioasă și solidă a celor două biserici ortodoxe a Răsăritului și a Apusului; și ne rugăm lui Dumnezeu să Vă rezerve vouă această grație.

Rog pre Prea Sântzia Văstră să primească supunerea profundului meu respect în Domnul nostru Iisus Christos.

DOCTOR E. MICHAUD

Director al Revistei teologice
internaționale și profesor la Universitatea
din Berna.

O telegramă din Athena ne aduce dureroasa știre că Mitropolitul Athenei D. D. Ghermanos a încetat subit din viață în séra zilei de 18 Ianuarie 1896. Repausatul Ghermanos nu era de cât abia în al VI-lea an al archiepiscopiei și în al 52-lea an al vieței séle. Inmormântarea a avut loc în ziua de 20 Ianuarie, cu tótă pompa cuvenită înaltei séle demnități Ierarhice ce a ocupat.

DONAȚIUNI

Chiriarhia eparchiei Dunării de jos, primind din partea Dămnai Cleopatra Chiril Georgesou, din urbea Galați, obiectele aci notate ce a bine voit a le oferi pentru biserica cu serbarea Sf. Ierarh Nicolae, cathedra a acestei Episcopii și anume: un rind acopereminte pentru Santele Taine de pluș albastru, având cusute pe ele cruci și flori de fir și mătase, împrejurate cu ciucuri de fir și mătase pentru disc la scoterea Sântei Cruci; o îmbrăcăminte la prochinitar, cu pólă de asupra, ambele de pluș roșu, având cusute pe ele flori de mătase; o pólă la amvon de mătase, cusută cu flori de fir veritabil; o mică pólă la pedestalul de la icóna Maicei Domnului și o bucată de covor de așternut înaintea acestei Sante icóne; Pe de oparte a trecut numele generósei donátore, împreună cu obiectele donate în condicta etitoréscă (Synodicul) bisericeii; iar pe de alta se grăbesce ai aduce, prin publicitate mulțumirile sale.

Domnul Lascar Irava a dăruit bisericeii parohiale cu hramul Sântului M. Gheorghie din Parohia Cerțești Județul Tutova un orologiu mic; iar D-nii Spiru Raicu și I. Ciorăță au dăruit aceiași bisericeii, cel dintâiu una Liturghie și cel al doilea una Psaltire ediția Sântului Sinod.

Epitropia parohiei, le exprimă căldoróse mulțumiri pentru bine voitóarele ofrande făcute bisericeii.

Se aduc mulțumiri publice urátórelor persóne care au bine voit a împodobi biserica parohială Sf. Nicolae din comuna Măciuca cu urmátóarele odóre: Doamna Evghenia Maciucénu soția D-lui Casier General Al. Maciucénu nu rind complect de veștinte bisericești de catifea, frumos brodate cu mătase și fir și trei procovețe idem. D-șóra Vlădoianu fiica D-lui judecátor al plășei Cerna de jos donă perdele de borangie frumos brodate cu mătase fir și fluturi. Domni Stan Pătran și Ion Săndulescu câte o masă de pânză tot aceleiași bisericeii.

Locuitori Petre Stroe, Ion I. N. Ceobă, Cost. N. Ceobă, Potre D. Ceobă, Constandina D. Ceobă, Ion Bobăicénu, Părvu Ceobă, Maria Părvu Ceobă, Barbu P. Ceobă, Iordache Gh. L. Ceobă, Maria Gh. L. Ceobă, Petre C. Serafim, Ion C. Serafim, Const. N. Vișel, Gh. Mocă, Nicolae Gh. L. Ceobă, Gh. Z daru, Petre. I. V. Georgesou, Gh. Inociei, Ion N. Ceobă, Mihai Magdalin, Nicolae Paraschiv, Petre I. Paraschiv, Ion G. Țăranu, Ion Marinesou, Gh. Țăranu,

Petre U. Bogobia, Maria P. U. Bogobia, Zanfira P. I. Paraschivu, D-tru B. Dină, Maria D tru B. Dină, Părvu I. Bolbotină, Danilă M. Georgescu, Gh. Netadu. Gh. N. Vițel, Gheorghe Zidariu, Chiașna Gh. Zidariu și Nicolae Paraschivu toți au contribuit cu suma de lei 50, bani 80 pentru cumpărarea de cărți la Biserica Parohiei Bahna din Comuna Vêrciorova pentru care Epitropia le aduce căldurose mulțumiri.

Următoarele persoane au contribuit la repararea acoperișului Bisericii cu hramul Sf. Nicolae din com. Burilo Mare: Mihail Gh. Burilănu 40 l. Ión S. Poroinănu 5 l. Gh. Burilănu 5 l. Pr. I. Burilănu 3 l. Ión Maritoni 1 l. Stoian Gh. Bobocea 1 l. Tache G. Căpraru 2 l. Gh. Bărbulescu 1 l. D-tru I. Chiroiu 1 l. Ión P. Ciupagea 2 l. Gh. Cerbulescu 1 l. Ana Udescu 2 l. Mihaï P. Găman 1 l. Mihaï P. Mihaï 2 l. Ión al Mariei Pănești 1 l. Nicolae N. Pănescu 1 l. Ión Florescu 2 l. Ghiță D. Pănescu 1 l. Ștefan Popescu 1 l. Stelian Călărășanu 2 l. Ștefan al Mariei Panescu 1 l. Anica G. I. Panescu 1 l. Nicolae Carjoescu 2 l. Maria Gh. Protopopescu 2 l. Traian Burilănu 1 l. Pentru care li se aduc mulțumiri publice.

Următoarele persoane au contribuit la reparația Bisericii din cătunul Coconi plasa Obileșei Jud. Ilfov, cu sumele notate în dreptul fie căruia Parochul și Sub-Prot. Th. Leontescu 100 lei. Stan Circitoru 50 l. Constantin Stanciu 80 l. Alexandru Ionescu 40 l. C. Arghiriadis 40 l. Stan Meșterelu, Ivan V. Cartan, Gh. V. Cartan și Drăgoiu Teodor câte 46 l. Radu Badea, Tudor Lazăr și Vasile Graur câte 40 l. Vasile Theodorescu 25 l. Marina Văduva 30 l. Evdochia Văduva 40 l. Nicolae Ion 30 l. Dobra Văduva 25 l. Ión Bădilă Mușcelu 25 l. Păun Matache 45 l. Nicolae Șerban 16 l. Sava Neagu 18 l. Ivan Năstase 16 l. Gh. Drăgoiu 18 l. Marin Nicula 16 l. Petrache Tudor 20 l. Ivan Dan 16 l. Constantin Ciupitu 16 l. Gh. T. Cotea 10 l. Tache Neagu 8 l. Alexe Ciupitu 16 l. Tudorache Marin 8 l. Matache Ioniță 5 l. Radu Marin 16 l. Gh. Ioan 20 l. Stan Vasile 6 l. Andrei Ioniță 18 l. Ruse Ioniță 18 l. Ioniță Bănică 20 l. Ión Gheorghe 18 l. Ión Stoian 16 l. Tudor Stoian 10 l. Neagu Dumitru 16 l. Hristea Nicolae 16 l. Năstase Șerban 16 l. Stan Tudor 17 l. Marin Gh. Florea Sava, Ene Bănică, Păun Nicolae, Stan Stoian, Vasile Gh. și Dobre Bănică câte 16 l. Dumitru St. Dan 13 l. Gh. Ilie 16 l. Chițu Gh. 10 l. Alexe Ion 20 l. Tudor Vasile 18 l. Stoica Gh. 12 l. Nicolae Manta 19 l. Gh. Manta 20 l. Șerban Tudor 14 l. Vasile Șerban 24 l. D-tru Diniță 20 l. Constantin Radu 16 l. Șerban Ene 16 l. Șerban Manta 40 l. Dumitru Iordache 16 l. Ștefan Stan 16 l. Ruse Șerban 10 l. Voicu Bănică 20 l. Nicolae Bănică 25 l. Ilie Tudor 16 l. Stancu Bănică 20 l. Neagu Stoian 16 l. Alexe D-tru 14 l. Dumitru Lazăr 20 l. Drăgan Drăgoiu 13 l. Mihalache Voicu 5 l. Constantin G. Stanciu 20 l. Nigyslav Radu 14 l. Petrache Vasile 16 l. Ioniță Mitoi 20 l. Decu Gh. 18 l. Stan Părvu 4 l. Gh. Ene 16 l. Ene Voicu 6 l. Mitu Radu 10 l. Năstase Ene 20 l. Lache Năstase 16 l. Ioan Neagu 16 l. Niță Ivan 16 l. Radu Șerban 6 l. Ivan Șerban 9 l. Voicu

Ivan 16 l. Marin Ioniță 16 l. Sanda Văduva 10 l. Bucur Ștefan 10 l. Ioniță Ștefan 10 l. Tudor Ciupitu 12 l. D. Radu Gotiț 16 l. Ioniță Marin 20 l. Voicu Matache 10 l. Dobre Enache 19 l. Marin Tôder 20 l. Alexandra Mușat 16 l. C. Popescu 10 l. D-tru M. Păun 16 l. N. N. Ruse 16 l. D-tru Mitinu 2 l. Nicolae Mitinu 4 l. Dumitru Oprea 12 l. Gb. Trâmfea 16 l. Radu Stoica 14 l. Voicu Tudor 8 l. Năstase Marin 16 l. Alecu Ene 16 l. Niță Lazăr 12 l. Ivan Dinu 10 l. Neacșu Nedu 20 l. Stoian Dinu 20 l. Voicu Stoica 4 l. Sîta Văduva 4 l. Dumitru Rotaru 12 l. Ghiță Constant n 18 l. Tudor Marin 18 l. Voicu Constantin, Slav Dumitru, Alexandru Slav, Ilie Găman și Nicolae Găman, câte 16 l. Ioniță Stancu 20 l. Nedu Lazăr 16 l. Radu Nedu 6 l. Sovin Ghiță 20 l. Petre D-tru 12 l. Ilie Petre 16 l. Mihael Nedu 7 l. Ivan Bratu 16 l. Stoian Ivan 16 l. Dumitru Duican 5 l. Gh. Duican 6 l. Ruse Lazăr 6 l. Lazăr D-tru 20 l. Mitu Dinu 10 l. D-tru Găman 16 l. Alexe Bănică 20 l. Grigore Ivan 4 l. Niță Dan 16 l. Alexe Buciu 16 l. Zaharia Nedu 20 l. Dincă Bănică 16 l. Dumitru G Manta 40 l. Stanou Cartan 16 l. Vlad Mihaiu 8 l. Gh. Nicolae 20 l. Meluță Nicolae 10 l. Ruse Tudor 16 l. Neagu Iliescu 40 l. Alexandra Iliescu 40 l. Ilie Iliescu 20 l. Dinu Nica 5 l. Ioniță Zorzor 5 l. Gheorghe Dobrescu 8 l. Anghel Driva 4 l. Marin Dumitrescu 20 l. Ivan C. Grecu 5 l. Stan Iaralău 3 l. Anghel Marinescu 5 l. Andrei Nica 3 l. Marin Stănescu 3 l. Vasile Chivsea 4 l. L. Feslaid 12 l. Drăgan Dobre 3 l. Ivan Dumitrescu 3 l. Și alți mai mulți 74 l. Ión Stoinescu 3 l. D-nul Al. Drumulescu a făcut în această B. serică (Coconi) Icoana Sf. Treimi cu candelă și sfeșnic în valoare de 100 lei.

D-nul Gh. Simeon a făcut și donat Icoana Cuivlăselei Paraschiva cu candelă și perdea, în valoare de 80 lei. Taturor acestor ploși donatori li se aduc vii mulțumiri.

Se aduc vii mulțumiri persoanelor care au bine voit a oferi bisericii Buna Vestire din Galați, bani și obiecte precum urmază: D-nul Zaharia S. Ión care a dăruit pentru facerea Catapetesmei și a unui rind de vestimente preoțesci, 1600 lei. D-na Antița D. Nicolău pentru facerea Catapetesmei și a unui rind de vestimente preoțesci 800 lei. Primăria urbei Galați pentru reparația bisericii și cumpărare de cărți cu litere străbune 800 lei. D-na Evdochia M. Sachiari pentru facerea din nou a ușilor Impărătesei 300 lei. Dumitru Constantin pentru legatul Evangheliei cu argint 240 lei. Irina Gheorghiu pentru facerea iconei Sf. Paraschiva 100 lei. D-nul Gheorghe Melinte pentru a se polei cu aur strana Sf. Apostoli 100 lei. D-na Theodosia Chebac pentru poleitul strănei Archiereștii 100 lei. D-na Ana Murgea, pentru facerea unui rind de vestimente, 2 sfeșnice și o candelă 100 lei. D-nul Nicolae Lefter Dobrovic, pentru facerea fiarelor de la iconele Impărătesei 50 de lei. D-nul Constantin Țancu pentru o sobă de tuci 50 lei. D-nul Ión Gh. Coltofenu pentru facerea geamlicului la un dulap 25 lei. D-nul State Constantinescu, pentru a se îmbrăca cu argint icona Maicei Domnului 25 lei. D-nul Tănase Bogdan, idem, cu argint icona Mântuitorului 25 lei. D-nul Sterian Cociorvă, idem, cu argint icona Bunei Vestiri

25 lei. Zaharia Hagi Theodor, idem, cu argint icóna Sf. Paraschiva 25 lei. D-nul Ivanciu Dimitriu, idem, cu argint icóna Sf. Ión Botezătorul 25 lei. D-nul Gh. Andrian, idem, cu argint icóna sf. M. M. Gheorghe 25 lei. D-na Parascheva Stoian pentru a se face o corónă de argint la icóna Sf. M. M. Gheorghe 25 lei. D-nul Tânase Jecu pentru a se poloi cu aur Serafimul 25 lei. D-nul Anton Economu și Econ. Michail Țigău pentru reparația bisericei câte 15 lei. D-nul Gh. Antochi și preotul Ión Radu idem, câte 5 lei; iar d-nii Petrache Boiangiu și Dumitru Dragoș idem câte 10 lei. D-nii Moisi N. Pacu, Gh. Constantinescu, I. Șt. Ionescu, I. I. Dimitriu, Deciu Vasilov, Nicolae Bordea, și N. Lefter Dobrea pentru legatul cărților bisericești câte 10 lei; iar D-nul Grigore Diuescu pentru cumpărarea a trei Minee nelegate a oferit 30 lei.

Se aduc mulțumiri publice persónelor care au contribuit la facerea unui chivot de argint poloi cu aur pentru biserica cu patronul Sf. Impărați Constantin și Elena din urbea C-rna-Vodă după cum urmeză: D-nul Grigore Crișan cu 10 lei, Econom Athanasie Frim cu 6 lei, D-nii Panaite Stanciof, Constantin Matuscov și Constantin Cemberi cu câte 5 lei. D-nii Panaite Theodorf, Frații Pușchilă, Frații Țingaride, Nicolae Zeicu, Petcu Trepea, Constantin Dialecta Christea Chirlezi, Panaite P. Gheorghiu și Nicolae D. Plachiciu cu câte 2 lei; iar D-nii Hristea Gheorghii, Hristea Minciu, Hristea Constantinidi, Dimitrie Zaharia, Costi Cecanică, Vasile Hristea, Spiru Nicolae, Dimitrie Ciacalopol, Diamandi Michail, Constantin Matheli și Nicolae Ilie cu câte 1 leu și D-nii Nicolae Zurova și Dimitrie Christea cu câte 50 bani.

D-nul Invătător Gh. Voiță a donat bisericei cu serbarea Adormirea Maicei Domnului, din parochia Ostrov, plasa Hârșova, județul Constanța două sfeșnice pentru Sf. Prestol și o candelă, toate de argint în valoare de 140 lei. Pentru care i s'a dus mulțumiri publice.

D-nul Petrache Gheorghiu a donat bisericei parochiale cu serbarea St. Ión Botezătorul din urbea Galați, un sfeșnic de lemn lucrat la strug și îmbrăcat în alamă la partea de sus, în valoare de 25 lei; iar D-nii Al. Nicolescu, profesor la Liceul Alexandri și și Ștefan Cosmiade comerciant, au dat fie care câte 30 lei pentru confecționarea a două rinduri vestmiute preoțesii cu accesoriile lor făcute din ștofele bisericei pentru care li se aduc mulțumiri publice.

Bisericei cu serbarea St. Profet Ilie, filiala parochiei Precista din din urbea Galați i s'a oferit două rinduri de vestminte preoțesii complete și cu acopereminte pentru sântele vase, de ștofă de coloré pătlăginie: unul din partea familiei Vasile Viorică în valoare de 450 lei; iar altul din partea familiei Epaminonda Mavrodin, în valoare de 350 lei pentru care se aduc vii mulțumiri pioșilor donatori.

Preotul paroh Anghel Pupăză, a dăruit bisericii parohiale din parohia Cernadia plaiu Novaci județul Gorjiu, un rîd veșminte lucrate național pentru care i se aduc mulțumiri publice.

Se aduc mulțumiri publice preotului Dimitrie Radulea, parohul parohiei Aninișiu, plaiu Novaci, județul Gorjiu (care a dăruit bisericii Cuvioasa Parascheva din acea parohie, un stihar, un epitrahil și un felon lucrate național de bumbac și borangie.

Domna Elena Sterie Staicu a dăruit 20 oca lână din ca să se confecționeze veșminte naționale pentru biserica parohială din parohia Gvardinița, județul Mehedinți; pentru această ofrandă cum și pentru îndennul altora, i se aduc mulțumiri publice.

Domnii mai jos notați au dăruit următoarele lucruri bisericii parohiale din parohia Ciortestii județul Vaslui și anume: Domnul Gh. a Marandei o Icoană împărătescă a Domnului nostru Iisus Christos în valoare de 6 lei; Elea Iordache a Mariei, una cruce de lemn mare (Răstignirea) în valoare de 30 lei; și Casandra Damitru Rusu 2 perdele de tul alb la icoanele împărătești în valoare de 12 lei. Epitropia parohiei respective le exprimă că durose mulțumiri pentru bine-voitorile ofrande făcute bisericii.

Domnul Paraschiv Ion din comuna Zambrăsea jud. Teleorman, a dăruit bisericii parohiale cu hramul Sf. Apostoli din acea comună o sveră de mîtase pentru ușle împărătești în valoare de lei 20. De asemenea preotul Eustațiu Popescu și D-nul Gh. Popescu, au contribuit la cumpărarea unei colnivre în valoare de lei 38, iar d-nul C. Chira a dat pentru spoit lei 3, pentru care li se exprimă mulțumiri publice.

Următoarele persoane au contribuit la împodobirea și înzestrarea bisericii Sf. Panteimon din orașul Ploești: D-na Zamfira T. Protopopescu două rînduri de odăjdii de stofă. D-nul I. Carianopol 3 candelile în valoare de 48 lei. D-na Marița M. S mionovici o anaforniță de aramă și D-nul Angheluș Marinescu, o cruce de sidel. De asezerea bisericii Sf. Gheorghe vechiu tot din Ploești, i s'a oferit domnul D-na Ștefănescu un rînd de odăjdii; pentru care li se exprimă mulțumiri publice.

Domnul Iorgu Dumitrescu, din comuna Podu-Bărbierului jud. Dâmbovița a oferit suma de opt mii lei pentru restaurarea bisericii parohiale cu hramul Cuvioasa Paraschiva, din acea comună. Asemenea d-na Eufrosina Serachitopol a procurat următoarele obiecte: o icoană a Maicii Domnului îmbrăcată în argint o evanghelie îmbrăcată asemenea în argint, un potir cu accesoriile toate de argint precum și acoperemintele necesare de mătase, pentru care li se exprimă mulțumiri publice.

Domnul Alecu Dobrescu, a oferit bisericii parohiale cu hramul

Sf. Voevođi din comuna Smărdița jud. Teleorman, un rind veștimente preoțești în valoare de lei 160, pentru care i se exprimă mulțumiri publice.

Persónele mai mai jos notate au bine voit a dona bisericii parohiale cu patronul Sf. M. M. Gheorghe din parohia Gănești a II, plasa Horincoa, județul Covurlui cărți tipărite cu litere străbune ediția Sf. Synod, după cum urm'ză: D-nul Frumuzache Corceovei a donat Sf. Evanghelie legată cu piele marochin în valoare de lei 23, bani 50, D-nul Grigore Mălăi rău a donat Orologiul cel mare, legat cu piele și pânză în valoare de lei 21, bani 85. D-nul Gavrilă Chivsa a donat un Evhologiū, legat idem, în valoare de lei 14, bani 35. D-nul Antohe Bușilă a donat o Liturgie, legată idem, în valoare de 10, bani 25. D-nul Costache Tancăba a donat Apostolul, legat idem, în valoare de lei 14, bani 25. D-nul Gh. Lepădat a donat Psaltirea, legată idem, în valoare de lei 11, bani 90; iar preotul Gheorghe Gârleiū a donat Penticostaru, legat idem, în valoare de lei 15, bani 30. Pentru care li se exprimă mulțumiri publice.

Listă de numele persónelor ce au contribuit benevol cu bani și ofrande pentru întreținerea bisericii „Buna Vestire“ din comuna Ploștina jud. Mehedinți Preotul G. Albișorenu 2 lei. Ión P. Dima 2 lei. Pr. C. Covlescu, Pr. C. Lupoianu, Nicolae Spătariu Costache Tudoran, Gheorghe Voina, Ión S. Ploștinariu și Pauna D. Mărășescu câte 1 leū. Const. Ungureanu, Florea F. Bu ghel și Vasile Barbă lată câte 50 bani. Vasile Săptariu 40 bani. Postolache albiel, Dumitru N. Mihart, Sandu M. Lupulescu, și Vasile I. Albiel câte 1 leū. Const. B. Lupulescu 50 bani. Maria B. Burghel 50 bani. Petre Novac 1 leū, Grigore Stănescu 1 leū. Ión Răceanu, Ión Tudoran, Ióna N. Rușet, Niță Parascheva, Petru Spătariu, Mateiū Brândușescu, Ión Mihart, Gheorghe Marte și Grigorie Pin câte 50 bani. Vasile I. Vulpe 1 leū. Vasile Răducu 50 bani. Preotesa Maria Albișoru și Nicolae Spătaru 8 lei. Pentru care li se aduc mulțumiri publice.

Se aduc mulțumiri publice Parohienilor din Parohia Dealu Nou, județul Bacău, cari au contribuit cu suma de lei 356, bani 65 pentru cumpărarea a un rind complet de Sf. Vase de volt și potirul suflat cu aur în valorea de 99 lei, a unui chivot, de același metal în valoare de 35 lei și facerea unui rind complet de veștimente de ștofă bună cu fir în valoare de 222 lei și bani 65 după cum se vede în dreptul fie cărui mai jos: Necolai If. Coman 20 l. Ștefan Coman 10 l. D-tru St. Coman 10 l. Necolai Popescu, Ioan Bătrănu, Măgărdiel B. Theodor, și Necolai Bucur, câte 5 lei. Ioan Viserenu 4 l. Gheorghii Enachi 6 l. Ión Bucur, Constantin Măță, și Ión C. Homnuzanu câte 3 lei. Ión V. Haidău, Grigori Știneriu, Ión D. Sica Ión Nasie și Mihalache Gr. Senchea câte 2 lei. Grigore N. Bucur 3 l. Dumitru Lazăr, Costache Bucur, Vasile Oancea, Zaharia Viserenu, Ión Păloșanu, Ión T. Senchea, Andrei Lazăr, Ghe-

orghe Țuțu, Dumitru Terișoa, Vasile Lucaciu, Gheorghe Terișoa, Costache I. Șenchea, Dumitru Iftime, Ne olai Nasie, Ión C. Rahteru, Nicolai Mățã, Nicolai Vișerenu, Grigorie Alex Bucur, Ión T. Filip, Gheorghe C. Cãmpanu, Tóder Ghiurca, Gheorghe Const. Mățã. Gheorghe Nest. Filip, Nicolae Iosif, Gheorghe G. Chirilã, Ștefan Argatu, Ión Mățã, Ștefan Terișoa, Dumitru I. Coman, Ion Chirilã, Ión Cãmpanu, Nicolae I Șenchea, Nicolae Filip Alexandru Campanu Grigore Cãmpanu, Ión I. Filip, Costace Mirenu, Ion I s f Grigore Ghiurca, Ión Homoruzam, Nicolae Oancea, Costache Barlișel, Spiridon Farduia, Dumitru Țuțu, Ión I. Mățã, Ión N. Bucur, Elena C. Dimitriu, Gheorghe T. Filip, Costache N. Șenchea, Gheorghe Toma Grigore Avram și Ión Huceanu câte 2 lei Ión Mazilu și Ión Nioa câte 1 leu și 50 bani. Grigore Stonea 1 l. Ión P. Haidãu, Gheorghe Apostu, Nicolae Alex. Bucuțã, Nicolae M. Vasile, Iancu Popa, Vasile V. Haidãu, Costache N. Filip, Nicolae V. Haidãu, Vasile Mașilii, Nicolae I. Honea, Nicolae T. Babiș, Ión Gh. Filip, Dumitru Gh. Filip, Ión Bucuțã, Elena N. Prișeariu, Constantin Cișeriu, Casandra En. Haidãu, Catrina N. Bucuțã, Alexandra Nan, Ión Drãghiciu, Ión Nist. Filip, Vasile Babiș, Gheorghe Gh. Coserariu, Mihail a Mariuțel. Nicolae Gr. Șenchea, Ión Curpãn, Gheorghe Coserariu, Nicolae Gh. Mateiũ, Panaite Zamfir, Gheorghe Goliciu, Gheorghe Gr. Paraschiv, Catrina I. Asiu, Gheorghe Cãpriórã, Nicolae Honea, Smaranda T. Bãtrãnu, Grigore Popã, Costache Simion, Ión Staciu, Grigore Mateiũ, Ión Turcea, Ión Obreja, Ión Iacob, Gavriil Cavaleriu, Iosup Popa, Dumitrache Gavriiliu, Grigore Auanio, Dumitru Coman, Dumitru P. Haidãu, Ión Haidãu, Constantiu Mateiũ, Gheorghe Muntenu, Alexandru Eliseiu, Dumitru Palosanu, Vasile Marcu, Tóder Jigãu, Costache Țuțu, Ión Paraschiv, Nicolae D. Popa Grigore Argatu, Nicolae Enache Vasile Scutariu, Ion T. Bãtrãnu Costache Eliseiu, Vasile Maxm, Costache Goliciu, Vasile I. Țuțu, Ión Gav. Enache, Ión Bãnicã, Gheorghe Babiș, Grigore Chiriac, Nicolae Cișeriu, Nicolae Gh. Asiu și Grigore Maxim câte 1 leu, și 50 bani. Vasile Paraschiv, Nicolae D. Mateiũ și Nicolae Babiș câte 1 leu și 80 bani. Vasile Panã, Gheorghe Gh. Nau, Petrea Vartolaș, Gheorghe P. Haidãu, Dumitru Stanciu, Petrea Haidãu, Ión Balan, Ghite Filip, Costace Bãtrãnu, Constantin Cișiriac, Grigore Paraschiv, Anita Țuțu, Zamfira I. Coman, Sanda Moșunoiu, Ion Țuțu, Nistor a Dominicãl, Ión N-dea, Ión Maxim, Constantin Bahteriu, Dumitru Homoruzanu. Margãriuța C. Mățã, Smaranda C. Cișeriu, Nastasia I. a Floroi, Gheorghe D. Paraschiv, Grigore Barlișel, Maria Gh. Sandu, Maria Gh. Filip, Ștefan Chiriac, Anita D. Mateiũ, Paraschiva Bãnicã, Nicolae Știneriu, Smaranda Gh. Coman, Mihalache Obreja și Vasile Știneriu câte 1 leu. Vasile Danculea 1 leu și 50 bani. Ión Panaița, Gheorghe Panaița și Ión Ștefãnicã câte 1 leu. Tóder Chiriac 60 bani, Preotul C. Popescu 2 lei și 65 bani. Asemenea și locuitorii Nicolae Bucur cu fiul sãi, Grigore Bucur și I. Bucur, au rãi contribuit cu 40 lei. Ión Vișerenu 20 lei, și Ión Homoruzanu 5 lei, pentru cumpãrarea unei cãdelnițe. Grigore Hone 12 lei, pentru cumpãrarea unui Apostol ed. Sf. Sinod. Ión Bucur

Bătrânu și Ión Măță câte 5 lei. Ajutor la cumpărarea cărților: ed. Sf. Sinod.

Lista de Numele și Pronumele persónelor ce a bine voit a face donațiului sf. Bisericii cu Hramul Adormirea Maicei Domnului din comuna Negoresel ca filială la Parochia comunei Popes i județul Prahova D-nii Ioniță I. Brezenu pentru plata la pardositul Bisericeii cu piatră din nou lei 40. Ghiță Vlădescu 10 lei și una candelă de argint poleită cu aur în valóre de lei 75. Preotul G. Lungenu 10 l. D-tru Mihalache 10 l. Gr. N. Oltenu 5 l. Costache I. Dan 3 l. Năstase I. Dan 2 l. Preotul Stelaz Popescu 5 l. Dutin Nicolescu 10 l. I. I. Cornescu 2 l. I. Marinșen 10 l. D-nu Teodor G. Rainoff cu Soția sa Elisabeta 100 l. una cădelniță de argint în valóre de lei 107, a reparat și adăogat corónele de argint la tóte Icónele împărătesci care a cheltuit 120 l. în total lei 327. Nicolae Petre Anghel un policendru de alamă în valóre de lei 300 cu 18 lumânări și un rând veștimente pre țești de stofă mătase în valóre de 170 lei. D-na Lina D-tru Turnescu a oferit cărțile complete acestei Bisericii ediția Sf. Sinod legate cu piele marochin pentru care a cheltuit 350 lei și 80 banj, a dădit din temelie amvonul Bisericeii și zugrăvit, a văpsit învelitóra Bisericeii și a terminat clopotnița cu care a cheltuit suma de lei 1800. Dșóra Elena Balcea a dăruit îmbrăcăminte pe Iconostas lucrat cu lánicuri în valóre de 15 lei. Maria I. I. Brezenu a îmbrăcat Sf. Prestol cu oreton. Pentru care Epitropia acestei Bisericeii le aduce călduróse mulțumiri pentru aceste laudabile și pióse fapte creștinești dorind ca și alții să i imiteze.

Se aduc călduróse mulțumiri pioșilor creștini din com. Irești jud. Putna, care au contribuit cu sumele notate în dreptul fie căreia de s'au cumpărat la Biserica parohială cu patronul Sf. V.V. cărți și obiecte necesare. Dimitrie I. Ionescu, Pr. Duh. Iacob Leu și Pavel Moșu câte 50 lei. Paraschiv Horinga 40 l. Mihache Botez și Ilie Dótă câte 10 l. Nicolae Trifon 80 l. Ilie Dótă 50 l. Mihaiu Leu și Mateiu Leu câte 45 l. Pavel Moșu 36 l. Pr. Duh. Iacob Leu 40 l. și Ilie Rótă 10 l.

Domnul T. Bauer, redactorul jurnalului „Răsboiul“ a dăruit bisericeii parohiale cu hramul Adormirea din comuna Hulubești, parohia Găinești, jud. Dâmbovița o icónă Antemis în ramă de stejar sculptat și poleită cu aur, pentru care se exprim mulțumiri publice.

Domnul Mihail Rodianu, administrator al moșiei Vărăști din jud. Ialomița, a cheltuit 40 lei cu repararea Sf. Potir al bisericeii parohiale Vărăști, pentru care i se exprimă mulțumiri publice.